

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (Τ.Ε.Ι.)
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

ΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 35 ΤΟΥ Π.Δ. 410/1995

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΚΑΤΣΟΥΛΗ ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ
ΜΠΟΜΠΟΛΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2000

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Θερμές ευχαριστίες προς τον υπεύθυνο καθηγητή μας κύριο Αθανασόπουλο Ιωάννη για την πολύτιμη βοήθειά του, τη συνεργασία του και τις πληροφορίες που μας παρείχε ώστε να ολοκληρωθεί αυτή η εργασία.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

	<u>Σελ.</u>
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</u>	
• Εξέλιξη του θεσμού των Προγραμματικών Συμβάσεων	6
• Άρθρο 35 « Προγραμματικές Συμβάσεις »	7
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2</u>	
• Έννοια και Σκοπός των Προγραμματικών Συμβάσεων	11
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</u>	
• Το αντικείμενο των προγραμματικών Συμβάσεων	13
• Οι συμβαλλόμενοι φορείς	18
• Αναγκαία στοιχεία των Προγραμματικών Συμβάσεων	25
• Μεταφορά προσωπικού, παραχώρηση χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων	31
• Μη υποχρεωτικά στοιχεία των Προγραμματικών συμβάσεων	32
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4</u>	
• Ο νομικός χαρακτήρας των προγραμματικών Συμβάσεων και η δικαστική επίλυση των διαφορών από αυτές	36
• Οι απόψεις του Ελεγκτικού συνεδρίου για τη λειτουργία του θεσμού	45
• Το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. και ο θεσμός των Προγραμματικών Συμβάσεων	47
• Σύνταγμα και προγραμματικές Συμβάσεις	48
• Λύση προγραμματικών Συμβάσεων	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

- Στήριξη και προστασία των Προγραμματικών Συμβάσεων 51
- Προοπτικές του θεσμού των Προγραμματικών Συμβάσεων 54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

- Τομείς ενδιαφέροντος φορέων του Δημόσιου τομέα για σύναψη Προγραμματικών Συμβάσεων 55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : Σχέδια Προγραμματικών Συμβάσεων

- Α Θεματική Ενότητα: Έργα 64
- Β Θεματική Ενότητα : Υπηρεσίες 67

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Προγραμματικές Συμβάσεις που έχουν υλοποιηθεί

- Προγραμματική Σύμβαση για την ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου 72
- Προγραμματική Σύμβαση για Διεθνές Κέντρο Χορού Καλαμάτας 90
- Προγραμματική Σύμβαση για Οικολογικό Πάρκο Πάρνωνα 108

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 129

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 131

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

βλ.	βλέπε
Γ.Γ.Α.	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
Γ.Γ.Λ.Ε.	Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης
Γ.Γ.Ν.Γ.	Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
ΓΕΕΘΑ	Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας
ΓΕΜΕΕ	Γενική Επιθεώρηση Μέσης Εκπαίδευσης
ΓνΝΣΚ	Γνωμοδότηση Νομικού Συμβουλίου Κράτους
Δ	Δίκη (νομικό περιοδικό)
ΔΕΠΟΣ	Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στέγασης
ΔΚΚ	Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας
ΕΔΔΔ	Επιθεώρηση Δημόσιου και Διοικητικού Δικαίου (νομικό περιοδικό)
ΕΕΤΑΑ	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
ΕΚΤΕ	Εθνική Κτηματική Τράπεζα Ελλάδος
ΕΛΕΚΠΑ	Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας
ΕΝΑΕ	Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
ΕΟΜΜΕΧ	Ελληνικός Οργανισμών Μικρών Μετα/κών Επιχει/ων και Χειροτεχνίας
ΕΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΤΒΑ	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
ΚΕΔ	Κτηματική Εταιρεία Δημοσίου
ΚΕΔΚΕ	Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
ΚΕΠΕ	Κέντρο Επιστημονικής Προστασίας και Ενημέρωσης
Ν.	Νόμος
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΕΚ	Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας
ΟΚΛΑ	Οργανισμός Καταστημάτων Λαϊκής Αγοράς
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
ΣΤΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΤΑΠ	Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα

ΤΕΒΕ	Ταμείο Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδας
ΤΕΔΚ	Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
ΥΠ.Β.Ε.Τ.	Υπουργείο Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας
ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α.	Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
ΥΠ.Π.Ε.	Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών
ΥΠ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση στον τόπο μας ήταν να πείσει την κρατική διοίκηση να της παραχωρήσει το μερίδιο που δικαιωματικά της ανήκει στο επίπεδο της σύλληψης, του σχεδιασμού και της εφαρμογής προγραμμάτων με αναπτυξιακό περιεχόμενο. Τούτο ήταν αποτέλεσμα της δυσπιστίας της κεντρικής διοίκησης για τις πραγματικές δυνατότητές της από τη μια αλλά και της πολιτικής επιλογής της κηδεμονίας της κεντρικής εξουσίας πάνω στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Με τη λειτουργία του κράτους σ' αυτή την αντίληψη δημιουργήθηκε ένας γραφειοκρατικός γιγαντισμός στην κρατική διοίκηση και η συνακόλουθη εμπλοκή στους μηχανισμούς της κάθε αναπτυξιακής προσπάθειας που διαφαινόταν στην περιφέρεια και οφειλόταν στις ιδέες, τη φαντασία και την έντονη δραστηριότητα που ανέπτυσαν κατά καιρούς φορείς μέσα και έξω από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η υποβάθμιση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνειδητοποιήθηκε μαζί με τα αδιέξοδα όπου οδηγούσε και πέρα από την πολιτική ενθάρρυνση, χρειάστηκε να αναπτυχθούν οι κατάλληλοι μηχανισμοί και θεσμοί, ώστε οι αυτοδιοικούμενες ανθρώπινες κοινότητες να μπορούν να έχουν ουσιαστική συμμετοχή στην αναπτυξιακή προσπάθεια, να λειτουργούν ως πράγματι αποκεντρωμένοι θεσμοί, να μπορούν να απελευθερώνουν αποτελεσματικά τον δυναμισμό τους και να συμβάλλουν με αυτόν τον τρόπο στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής εκεί όπου ο κακός σχεδιασμός και η αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων έχουν δημιουργήσει προβληματικές συνθήκες διαβίωσης.

Επισημάνθηκε η ανάγκη συντονισμού των πρωτοβουλιών και της δράσης των Ο.Τ.Α. σε ότι αφορά την ανάπτυξη και την παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών στους πολίτες, με την αντίστοιχη πολιτική των φορέων του δημόσιου τομέα για την αντιμετώπιση της σπατάλης οικονομικών πόρων, της αλόγιστης χρήσης του ανθρώπινου δυναμικού και γενικά της πολυδιάσπασης και του κατακερματισμού.

Με το Ν. 1416/1984, χωρίς να ανατραπεί το θεσμικό πλαίσιο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση που ως τότε ίσχυε, επήλθαν μεταρρυθμίσεις θεσμικού χαρακτήρα Παρ' ότι ακολουθήθηκε από το Νομοθέτη η οδός της τροποποίησης και συμπλήρωσης του νομοθετικού πλαισίου που ως τότε ίσχυε, ωστόσο μπορούμε να υποστηρίξουμε, ότι με τις τροποποιήσεις και συμπληρώσεις αυτές, από άποψη δικαίου τουλάχιστον, η Τοπική Αυτοδιοίκηση άρχισε να υπερβαίνει τον παρακολουθηματικό χαρακτήρα της απέναντι στην Κεντρική Διοίκηση, απέκτησε θεσμικά πλαίσια και προώθησε τη δυναμική της, για να υλοποιήσει τη συνταγματική επιταγή (άρθρο 102 του Συντάγματος) για αυτοτέλεια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και για την αρμοδιότητά της στη διοίκηση τοπικών υποθέσεων.¹

Βέβαια, η δυναμική αυτή δεν συνδέεται αποκλειστικά με το Ν. 1416/1984. Ένα πλέγμα νομοθετικών ρυθμίσεων στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 διαμορφώνει μια ορισμένη μεταρρυθμιστική πολιτική. Προωθεί ορισμένη «φιλοσοφία». Καθορίζει ένα συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση με τα δικά του χαρακτηριστικά, τα θετικά σημεία, αλλά και τις αντιφάσεις του. Ενδεικτικά, μπορούμε να αναφερθούμε, εκτός από το Ν. 1416/1984, στο Ν. 1065/1980 « Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας », στο Ν. 1270/1980 « Τροποποιήσεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα για το εκλογικό σύστημα, τη

¹ Βλ. Π. Δαγτόγλου: Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, Αθήνα 1984, σελ. 418-420 παρ. 1086

δημοτική αποκέντρωση, τη λαϊκή συμμετοχή και τη διοικητική αυτοτέλεια των Δήμων και Κοινοτήτων », στο Ν. 1262/1982 « Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης της χώρας και τροποποιήσεις συναφών διατάξεων », όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερους νόμους (κυρίως με το Ν. 1360/1983) και ισχύει σήμερα, στο Ν. 1832/1989 « Τροποποίηση και συμπλήρωση της νομοθεσίας για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, την αποκέντρωση και άλλες διατάξεις », ο οποίος, με τροποποιήσεις και αυτός παλαιότερων διατάξεων, μετέβαλε και σε ορισμένες περιπτώσεις βελτίωσε τη λειτουργία των νέων θεσμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με βάση κυρίως την εμπειρία των πρώτων χρόνων εφαρμογής τους και τέλος στο Ν. 2738/1999 « Συλλογικές διαπραγματεύσεις στη Δημόσια Διοίκηση, μονιμοποιήσεις συμβασιούχων αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις ».

Ένας από τους σημαντικούς θεσμούς που εισήγαγε ο Ν. 1416/984 και ο οποίος ήδη στην πρακτική έχει αναπτυχθεί σε σημαντικό μέσο άσκησης πολιτικής σε τοπικό επίπεδο από την ίδια την Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι ο θεσμός της Προγραμματικής Σύμβασης (άρθρο 11 του Ν. 1416/1984).

Ο θεσμός αυτός έχει εισαχθεί από τη γαλλική νομοθεσία όπου με τον όρο « contrat de plan » λειτουργεί ήδη από το 1982 (Νόμος L82/653/82). Βέβαια, η διαμόρφωση και εφαρμογή του θεσμού στην Ελλάδα παρουσιάζει σημαντικές διαφορές από το γαλλικό θεσμό. Μπορούμε να θεωρήσουμε, ότι ο ελληνικός θεσμός της « προγραμματικής σύμβασης » είναι περισσότερο εύπλαστος, καθώς και ότι καλύπτει ευρύτερες κοινωνικές ανάγκες από αυτές του γαλλικού θεσμού των « contrat de plan ».²

² Τεύχος ΥΠ.ΕΣ. Προγραμματικές Συμβάσεις. Ένας Νέος Θεσμός στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αθήνα Αύγουστος 1986, σελ. 1-2 – Σπυρ. Φλογαίτη: Το Ελληνικό Διοικητικό Σύστημα, εκδ. Σάκκουλα, σελ. 191-193 – Αλεξ. Παπαδόπουλου: Η φιλοσοφία και οι επιδιώξεις του νέου θεσμού των

Με τον θεσμό της Προγραμματικής Σύμβασης παρέχονται οι δυνατότητες προώθησης στόχων προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

Πρώτο, να αποκτήσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση μέσα και βοήθεια για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης και παροχής υπηρεσιών. Να λειτουργήσει, δηλαδή, ως αναπτυξιακός φορέας και φορέας προγραμματισμού στην περιοχή της.

Δεύτερο, να συντονίσει τη δραστηριότητά της, αφ' ενός με το Δημόσιο, με τους άλλους φορείς που μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις και με τους φορείς του δημόσιου τομέα και αφ' ετέρου με τους κοινωνικούς φορείς που αναπτύσσουν δράση στην περιοχή της, καθιστώντας έτσι εφικτή μια συντονισμένη και προγραμματισμένη δράση του δημόσιου και του κοινωνικού τομέα σε επίπεδο τοπικό και μάλιστα με διαδικασία συμβατή προς το πλαίσιο της μεικτής οικονομίας της αγοράς, με βάση το οποίο είναι συγκροτημένη η κοινωνία μας.

Τρίτο, αυτή η συνεργασία και συντονισμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από το ένα μέρος με το Δημόσιο, με τους άλλους φορείς που μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις και με τους φορείς του δημόσιου τομέα και από το άλλο μέρος με τους φορείς του κοινωνικού τομέα, δεν γίνεται στο πλαίσιο των ιεραρχικών σχέσεων διοικητικών μηχανισμών, αλλά στο πλαίσιο της συμβατικής σχέσης όπως η Προγραμματική Σύμβαση. Ανεξάρτητα από τη φύση αυτής της συμβατικής σχέσης, αυτός ο ίδιος ο συμβατικός χαρακτήρας της σχέσης προσανατολίζει στην ισοτιμία σχέσεων, τουλάχιστον από άποψη δικαίου. Αυτοτέλεια του κάθε συμβαλλομένου μέρους στον κύκλο δράσης, που οριοθετείται γι' αυτό από τους όρους της Προγραμματικής Σύμβασης. Υπέρβαση των δυσλειτουργιών και δυσχερειών που ενέχουν οι λειτουργίες του δημόσιου

« Προγραμματικών Συμβάσεων », περ. « Επιθεώρηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης », τευχ. Οκτωβρίου 1984, σελ. 1429 - Στέλιου Μπαμπά: Προγραμματικές Συμβάσεις, « Νέοι Θεσμοί της Τ.Α. », εκδ. ΕΕΤΑΑ 1989, σελ. 48.

τομέα χωρίς, από το άλλο μέρος, να υποβαθμίζονται οι αξιώσεις διαφάνειας και χρηστής διοίκησης και διαχείρισης των υποθέσεων.

Τέλος, στα πλαίσια των σχέσεων που απορρέουν από τις συμβάσεις, ο κάθε συμβαλλόμενος φορέας, αντί να συντονίζει απλά τη δράση του με τους λοιπούς φορείς διαμέσου των ιεραρχικών σχέσεων των διοικητικών μηχανισμών και στο βαθμό που η πολιτική βούληση το αποδέχεται, ή και το επιδιώκει, γίνεται υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων συμβατικού χαρακτήρα, όπως αυτά προκύπτουν από την Προγραμματική Σύμβαση. Δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που είναι και δικαστικά επιδιώξιμα, αν ορισμένοι συμβαλλόμενοι φορείς αθετήσουν τυχόν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις.

Βέβαια, ο χαρακτήρας της Προγραμματικής Σύμβασης ως διοικητικής ή μη διαμορφώνει κατά διάφορο τρόπο τις συμβατικές αυτές σχέσεις μεταξύ Τοπικής Αυτοδιοίκησης – Κεντρικής Διοίκησης - Κοινωνικών Φορέων. Αλλά, ανεξάρτητα από το γεγονός, ότι ο χαρακτήρας των προγραμματικών Συμβάσεων ως διοικητικών ή μη συμβάσεων είναι ορθότερο να κρίνεται κατά περίπτωση και όχι α priori, η ισοτιμία σχέσεων, καθώς και η αυτοτέλεια του κάθε συμβαλλόμενου φορέα στον κύκλο δράσης του στα πλαίσια της Προγραμματικής Σύμβασης, φαίνεται να παραμένει κατευθυντήριο στόχος του θεσμού της Προγραμματικής Σύμβασης.

Με το πνεύμα αυτό, θα πρέπει ο θεσμός της Προγραμματικής Σύμβασης να θεωρηθεί και ως στοιχείο που συμβάλλει στην αποκεντρωτική, πλουραλιστική και δημοκρατική συγκρότηση της τοπικής κοινωνίας ιδιαίτερα και κατ' επέκταση, της κοινωνίας γενικότερα.³

³ Βλ. Στέλιο Μπαμπά Προγραμματικές Συμβάσεις, « Νέοι Θεσμοί της Τ.Α.», εκδ. ΕΕΤΑΑ 1989, σελ. 49.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Η διάταξη του άρθρου 11 του Ν. 1416/1984, που πρωτοεισήγαγε το θεσμό των Προγραμματικών Συμβάσεων, κωδικοποιήθηκε στο άρθρο 27 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα του 1985 (Π.Δ. 76/1985) το οποίο με τροποποιημένη την παράγραφο 1 αυτού με την παράγραφο 6 του άρθρου 1 του Ν. 1832/1989, υιοθετήθηκε στο άρθρο 28 της νέας κωδικοποίησης του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 323/1989)

Στη συνέχεια, μετά την τροποποίηση του άρθρου αυτού από το Ν. 2307/1995 (άρθρο 1 παράγραφος 20), εφόσον οι νομάρχες δεν αποτελούν πλέον όργανα της κεντρικής διοίκησης αλλά της τοπικής αυτοδιοίκησης, απαντούμε τις Προγραμματικές Συμβάσεις στο άρθρο 35 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ. 410/1995).

Τέλος με τις διατάξεις του άρθρου 25 παράγραφος 1 του Ν. 2738/1999 «Συλλογικές διαπραγματεύσεις στη Δημόσια Διοίκηση, μονιμοποιήσεις συμβασιούχων αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις» συμπληρώνεται και εκσυγχρονίζεται το άρθρο 35 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Συγκεκριμένα τροποποιούνται οι παράγραφοι 1, 2 και 3 του άρθρου αυτού που αφορούν τους φορείς, το περιεχόμενο και τη χρηματοδότηση των Προγραμματικών Συμβάσεων αντίστοιχα.

Στη συνέχεια παραθέτουμε το άρθρο 35 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα έτσι όπως ισχύει σήμερα μετά και την τροποποίησή του από το άρθρο 25 παράγραφος 1 του Ν. 2738/1999.

ΑΡΘΡΟ 35

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

1. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι Τ.Ε.Δ.Κ., η Ε.Ν.Α.Ε., η ΚΕΔΚΕ, τα Ν.Π.Δ.Δ., τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι οργανισμοί και φορείς, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 μεμονωμένα ή από κοινού. Στις προγραμματικές συμβάσεις που μετέχει το Δημόσιο, αυτό μπορεί να εκπροσωπείται και από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, στην οποία υλοποιείται η Προγραμματική Σύμβαση. Στις Προγραμματικές Συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Περιφερειακών Ταμείων των επιμελητηρίων και των επιστημονικών φορέων δημόσιου δικαίου, των συνεταιρισμών και των ενώσεων συνεταιρισμών και των εργοδοτικών και εργατοϋπαλληλικών ενώσεων.
2. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών που αυτή αφορά, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες

οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης. Επίσης ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητές του, καθώς και ρήτρες σε βάρος του συμβαλλόμενου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης. Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμενος ή ο τρίτος στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του, εφόσον προβλέπεται στάδιο διαχείρισης, εκμετάλλευσης και συντήρησής τους.

3. Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό, από προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.
4. Για την υλοποίηση των προγραμματικών συμβάσεων και στα πλαίσια των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων οργανισμών και φορέων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλομένου στον άλλο, καθώς και η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων.
5. Εφόσον τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, εργασίες, προγράμματα και υπηρεσίες είναι πολιτισμικού χαρακτήρα, όπως ενδεικτικά η ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, η διάσωση και διάδοση στοιχείων του πολιτισμού, η ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, υποστήριξη

δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν την επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες και συμμετέχει ως συμβαλλόμενος το Υπουργείο Πολιτισμού, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Η προγραμματική σύμβαση καλείται « προγραμματική σύμβαση πολιτιστικής ανάπτυξης » και το δυνάμενο να επιβληθεί, κατά τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 82 του Π.Δ. 30/1986 ή της περίπτωσης 1^ε του άρθρου 224, τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα, για τη χρηματοδότηση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται « πολιτιστικό τέλος » και

β) Επιτρέπεται να συμφωνείται η συμμετοχή εκπροσώπου του Υπουργείου Πολιτισμού, κατά Παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, στο διοικητικό συμβούλιο επιχείρησης της Αυτοδιοίκησης , η οποία συμμετέχει στην προγραμματική σύμβαση.

Αξίζουν να σημειωθούν και οι προβλεπόμενες από τις πιο κάτω διατάξεις Προγραμματικές συμβάσεις:

Α) Του άρθρου 57 παρ. 13 του Ν. 2218/ 1994, όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 14, άρθρο 6 του Ν. 2240/1994, σύμφωνα με το οποίο: «Ο Υπουργός Γεωργίας μετά από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δασών, μπορεί να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 35 του π.δ. 410/1995 για τη μελέτη, κατασκευή και εκτέλεση έργων, εργασιών και προμηθειών από τα αναφερόμενα στο άρθρο 16 του Ν. 998/1979. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες από την οικεία προγραμματική σύμβαση προβλέπεται φορέας εκτέλεσης των ανωτέρων έργων, εργασιών, προμηθειών ή μελετών, οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, εφαρμόζεται η νομοθεσία που διέπει το φορέα αυτόν, με την επιφύλαξη των περί εγκρίσεως των μελετών, εποπτείας και επίβλεψης των εκτελούμενων δασοτεχνικών έργων κειμένων διατάξεων.

Β) Του άρθρου 20 του Ν. 2646/98, σύμφωνα με το οποίο

1. «Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, ο Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, καθώς και οι λοιποί φορείς του Εθνικού Συστήματος κοινωνικής Φροντίδας για τη μελέτη και εκτέλεση προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με οποιονδήποτε δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που έχει ειδικώς πιστοποιηθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5.
2. Στις προγραμματικές συμβάσεις καθορίζονται το περιεχόμενο του προγράμματος, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, τα της χρηματοδότησης, ο χρόνος ισχύος της σύμβασης, η διαδικασία παρακολούθησης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.
3. Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό κα από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων.
4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζονται τα κριτήρια, οι όροι και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Ο νόμος 1416/1984 εισήγαγε σημαντικούς νέους θεσμούς, όπως αναπτυξιακούς συνδέσμους, δημοτικές επιχειρήσεις και προγραμματικές συμβάσεις ως εργαλεία της αναπτυξιακής λειτουργίας των ΟΤΑ και έδωσε τις πρώτες νομοθετικές λύσεις ώστε η τοπική αυτοδιοίκηση να μπορεί να αναλάβει και να διεκπεραιώσει το βασικό και ουσιαστικό της έργο και αποδίδεται συνοπτικά με τη φράση « συμμετοχή στην ανάπτυξη ».

Πράγματι με το ισχύον νομικό καθεστώς που διέπει τις προγραμματικές συμβάσεις παρέχεται η δυνατότητα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού, στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, στους συνδέσμους δήμων και κοινοτήτων, στις Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ), στην Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (ΕΝΑΕ), στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΕΔΚΕ), Ν.Π.Δ.Δ. τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, στις δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης και στα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα να καταρτίζουν προγραμματικές συμβάσεις μεμονωμένα ή από κοινού με το Δημόσιο, μεταξύ τους και με φορείς του δημόσιου τομέα (όπως αυτοί προσδιορίζονται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982) για τη μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής ή για την παροχή υπηρεσιών. Στις συμβάσεις

αυτές μπορούν επίσης να συμμετέχουν ως « εκ τρίτου συμβαλλόμενοι » επιχειρήσεις των ΟΤΑ και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Περιφερειακά Ταμεία, Συνεταιρισμοί και Ενώσεις Συνεταιρισμών καθώς και επιμελητήρια και επιστημονικοί φορείς δημοσίου δικαίου (Πανεπιστήμιο, Πολυτεχνείο, Τ.Ε.Ι. κ.λ.π.).

Ο σκοπός και οι επιδιώξεις των προγραμματικών συμβάσεων προκύπτουν από την υπ' αριθμό 27/22.4.1985 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών (διεύθυνση δημοτικής και κοινοτικής διοίκησης), σύμφωνα με την οποία ο θεσμός των προγραμματικών συμβάσεων στοχεύει:

- Στο συντονισμό της δράσης των φορέων που συμβάλλονται στην προγραμματική σύμβαση,
- Στην εξασφάλιση της ισότιμης συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών (π.χ. ενός Υπουργού και ενός Δημάρχου),
- Στην ισότιμη και αλληλέγγυα ευθύνη για την υλοποίηση ενός στόχου,
- Στην αποκέντρωση της πολιτικής εξουσίας,
- Στην εξασφάλιση της κοινωνικής συναίνεσης με τη συμμετοχή και αξιοποίηση των κοινωνικών φορέων – κοινωνικών εταίρων (δημοτικών επιχειρήσεων, συνδέσμων, συνεταιρισμών, επιμελητηρίων κ.α.) που μπορούν να είναι « εκ τρίτου συμβαλλόμενοι » στην προγραμματική σύμβαση και
- Στην προώθηση και ενίσχυση των διαδικασιών του Δημοκρατικού Προγραμματισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Όπως ορίζει το άρθρο 35 του Π.Δ. 410 /1995, οι προγραμματικές συμβάσεις συνάπτονται « για τη μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και για την παροχή υπηρεσιών ».

Από τη διάταξη αυτή συνάγεται, ότι η προγραμματική σύμβαση μπορεί να έχει αντικείμενα δύο επιπέδων: πρώτο, τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων, που εντάσσονται στην αναπτυξιακή διαδικασία. Δεύτερο, την παροχή υπηρεσιών, που δεν είναι υποχρεωτικό να εντάσσονται στην αναπτυξιακή διαδικασία, αλλά υπηρετούν ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

Σχετικά με την πρώτη κατηγορία αντικειμένων της προγραμματικής σύμβασης, μπορούμε ειδικότερα να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα:

Ως ανάπτυξη, κατά την έννοια της διάταξης, δεν πρέπει να νοηθεί η οικονομική μόνο ανάπτυξη, αλλά η υπό ευρεία έννοια ανάπτυξη, η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας. Η ποσοτική και ποιοτική δηλαδή ανέλιξη όχι μόνο των παραγωγικών δραστηριοτήτων, αλλά γενικότερα των κοινωνικών δομών και σχέσεων της τοπικής κοινωνίας σε όλα τα επίπεδα (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό) κατά τρόπο ενιαίο και λειτουργικό, ώστε να αξιοποιούνται οι δυνατότητες της περιοχής (πόροι, δίκτυα οργάνωσης, θεσμοί, ανθρώπινο δυναμικό, κουλτούρα) και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της που με τη σειρά τους διαρκώς και αυτές αναπτύσσονται αλλά και μεταβάλλονται.⁴

Η διάταξη αναφέρεται στην ανάπτυξη μιας περιοχής. Η έννοια και τα όρια της περιοχής δεν καθορίζονται από το Νόμο. Κατά συνέπεια

⁴ βλ. Στέλιου Μπαμπά: Προγραμματικές Συμβάσεις «Νέοι Θεσμοί της Τ.Α.» έκδ. ΕΕΤΑΑ 1989 σελ. 51

αφήνονται να ρυθμιστούν από τη βούληση των συμβαλλομένων. Πάντως στο βαθμό που η έννοια της περιοχής διαπλέκεται με την έννοια της ανάπτυξης, τα κριτήρια για τον καθορισμό της δεν πρέπει να είναι διοικητικού χαρακτήρα αλλά αναπτυξιακού χαρακτήρα. Με αυτή την έννοια, ανάλογα με το συγκεκριμένο αντικείμενο της σύμβασης, η περιοχή μπορεί να αφορά την περιοχή ενός ή περισσότερων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), του ίδιου ή διαφόρων νομών ή και περιφερειών. Είναι πάντως, προφανές, όχι μόνο από τη γραμματική ερμηνεία, αλλά και από την όλη σύλληψη του θεσμού που συνδέεται με την τοπική ανάπτυξη, ότι η Προγραμματική Σύμβαση προϋποθέτει γεωγραφική ενότητα και δεν μπορεί να αφορά γεωγραφικά διάσπαρτες περιοχές, έστω και αν εμφανίζουν κοινότητα χαρακτηριστικών ή αντιμετωπίζουν κοινά προβλήματα.

Άλλωστε η έννοια της περιοχής στη διάταξη του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995 θα πρέπει να διερευνάται σε συσχετισμό με την έννοια των «τοπικών υποθέσεων». Έννοια καθοριστική για τις αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης τόσο κατά το άρθρο 102 του Συντάγματος, όσο και κατά το άρθρο 23 του Π.Δ. 323/1989, που ορίζει την αρμοδιότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ο συσχετισμός των εννοιών « περιοχής » και « τοπικής υπόθεσης » στηρίζεται κυρίως στον πρωταρχικό ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις Προγραμματικές Συμβάσεις. Όπως θα δούμε στην επόμενη παράγραφο, φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι κατά το ένα σκέλος της σύμβασης, οι κύριοι συμβαλλόμενοι στην προγραμματική σύμβαση. Αλλά η δράση των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης οριοθετείται από το εύρος της έννοιας της τοπικής υπόθεσης, αφού αυτή με τη σειρά της καθορίζει το εύρος των αρμοδιοτήτων τους.

Ωστόσο, η έννοια της τοπικής υπόθεσης είναι δυναμική. Δεν ταυτίζεται με τη διοικητική περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας. Πρώτο μεν, διότι με τον νόμο 1622/1986 καθιερώθηκε η Νομαρχιακή Τοπική Αυτοδιοίκηση και κατά συνέπεια, η έννοια της τοπικής υπόθεσης επεκτείνεται στα ευρύτερα όρια του δεύτερου αυτού βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Δεύτερο δε, διότι μέσα από το θεσμικό πλαίσιο της διαδημοτικής συνεργασίας (Σύνδεσμοι και Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι, δημοτικές ή διακοινοτικές επιχειρήσεις , Προγραμματικές Συμβάσεις κ.λ.π.) η δράση του Ο.Τ.Α. δεν περιορίζεται αποκλειστικά στη διοικητική του περιφέρεια, αλλά επεκτείνεται και πέρα από αυτή, στο βαθμό που οι συνεργαζόμενοι Ο.Τ.Α. και ο χαρακτήρας της διαδημοτικής - διακοινοτικής συνεργασίας επιτρέπουν και επιβάλλουν. Ειδικότερα στην Προγραμματική Σύμβαση, οι αρμοδιότητες των λοιπών συμβαλλόμενων φορέων, κυρίων ή εκ τρίτου και η φύση του αναλαμβανόμενου έργου ή προγράμματος, μπορούν να καθορίζουν την « περιοχή » ευρύτερη ή διαφοροποιημένη από τη διοικητική περιφέρεια του ή των συμβαλλόμενων Ο.Τ.Α.

Οφείλονται στο σημείο αυτό δύο συμπερασματικές παρατηρήσεις: Πρώτο μεν, στο βαθμό που στα πλαίσια της προγραμματικής σύμβασης ο κάθε συμβαλλόμενος φορέας εκπληρώνει το έργο που αναλαμβάνει κατά το νομικό καθεστώς που τον διέπει, ο Ο.Τ.Α., συμβαλλόμενος στην Προγραμματική Σύμβαση, δεν μπορεί, ως προς τα έργα που αυτός τουλάχιστον αναλαμβάνει, να αγνοήσει την οριοθέτηση της τοπικής υπόθεσης. Δεύτερο δε, η δυναμική της τοπικής υπόθεσης στην προγραμματική σύμβαση δεν διευρύνεται μόνο γεωγραφικά, όπως σε άλλες μορφές διαδημοτικής συνεργασίας, αλλά και από την ανάγκη παρακολούθησης και υποστήριξης της αναπτυξιακής διάστασης του αναλαμβανόμενου έργου ή προγράμματος. Αλλά έτσι η έννοια της

τοπικής υπόθεσης στα πλαίσια της προγραμματικής σύμβασης βρίσκει τον συσχετισμό - χωρίς να ταυτίζεται με αυτήν- προς την έννοια της «περιοχής» του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995.

Η έννοια των έργων είναι με επάρκεια διευκρινισμένη, ιδιαίτερα δια μέσου της νομοθετικής ρύθμισης και της αντίστοιχης πρακτικής των δημοσίων έργων. Την έννοια αντίστοιχα των προγραμμάτων θα πρέπει να νοήσουμε με την ευρύτερη μορφή τους. Ως σύνολο δηλαδή ενεργειών που μελετώνται και προσδιορίζονται εκ των προτέρων και εντάσσονται σε μια ενιαία στοχοθέτηση και λογική, αποβλέπουν δε στην εκπλήρωση συγκεκριμένου σκοπού. Μ' αυτή την έννοια, με τον όρο « προγράμματα» στη συγκεκριμένη διάταξη θα πρέπει να νοήσουμε τόσο διάφορα μερικότερα προγράμματα που αποβλέπουν λ.χ. στην αξιοποίηση ενός πλουτοπαραγωγικού πόρου ή την προώθηση ενός παραγωγικού κλάδου ή μιας συγκεκριμένης κοινωνικής λειτουργίας, όσο και τα αναπτυξιακά προγράμματα, όπως αυτά ορίζονται στη διάταξη του άρθρου 71 του Ν. 1622/1986 και τα οποία κατά τρόπο συλλογικό αποβλέπουν στην ολοκληρωμένη κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής.

Βέβαια σε ό,τι ειδικά αφορά στα Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα (Τ.Α.Π.), ο Νόμος προβλέπει, ότι η κατάρτιση και υλοποίησή τους είναι της αποκλειστικής αρμοδιότητας των Δήμων και των αναπτυξιακών συνδέσμων (άρθρο 15 του Ν. 1622/1986). Ωστόσο, όμως, η Προγραμματική Σύμβαση είναι θεσμός με τον οποίο οι δήμοι, αλλά και οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι, μπορούν ακριβώς να αξιοποιήσουν τα μέσα, τους πόρους και την τεχνογνωσία των λοιπών φορέων του δημόσιου και του κοινωνικού τομέα, προκειμένου, από κοινού με αυτούς στα πλαίσια της Προγραμματικής Σύμβασης, να υλοποιούν την αρμοδιότητά τους αυτή.

Η αναφορά ως αντικείμενου της προγραμματικής σύμβασης και της παροχής υπηρεσιών, μπορεί να αφορά και υπηρεσίες που δεν εντάσσονται στην αναπτυξιακή διαδικασία, αλλά σε τρέχουσες κοινωνικές λειτουργίες. Ο νόμος δεν καθορίζει συγκεκριμένα αυτές τις υπηρεσίες. Κατά συνέπεια, η βούληση των συμβαλλομένων φορέων σε συνδυασμό με το νομικό και θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις αρμοδιότητες του καθενός από αυτούς, θα ορίσει, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, τις υπηρεσίες που μπορούν να υπηρετούνται με το θεσμό της Προγραμματικής Σύμβασης.

Βέβαια ως προς την δυνατότητα παροχής υπηρεσιών που δεν εντάσσονται στην αναπτυξιακή διαδικασία δια μέσου της προγραμματικής σύμβασης, έχουν εκφραστεί σοβαρές αντιρρήσεις.⁵ Οι αντιρρήσεις αυτές στηρίζονται κυρίως σε μια συστηματική ερμηνεία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995, κατά την οποία η Προγραμματική Σύμβαση είναι θεσμός αυστηρά αναπτυξιακός, προορισμένος στην διευκόλυνση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως διοικητικού - πολιτικού θεσμού προς άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο.

Η αντίθετη άποψη,⁶ πέρα από τα υπέρ αυτής επιχειρήματα της γραμματικής και λογικής ερμηνείας της διάταξης, στηρίζεται κυρίως σε μια διάφορο αντίληψη για τον θεσμό της Προγραμματικής Σύμβασης. Ότι δηλαδή, είναι θεσμός που δεν έχει περιοριστικά ως στόχο την υποστήριξη μιας αναπτυξιακής πολιτικής, αλλά το να επιτρέψει ευρύτερα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να συνεργαστεί ισότιμα τόσο μεταξύ της, με το Δημόσιο και με τους φορείς του δημόσιου τομέα, όσο και με αυτούς του κοινωνικού τομέα. Ως θεσμός που γενικότερα συντείνει στην

⁵ βλ. Εισήγηση Προκ. Παυλόπουλου στο « Συμπόσιο για τις Συμβασιακές Πολιτικές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης » που οργάνωσε το Νομικό Τμήμα της ΕΕΤΑΑ τον Ιανουάριο του 1989.

⁶ βλ. Στέλιου Μπαμπά: Προγραμματικές Συμβάσεις «Νέοι Θεσμοί της Τ.Α.», εκδ. ΕΕΤΑΑ 1989, σελ. 53

υποκατάσταση των πράγματι ιεραρχικών σχέσεων κράτους - Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που δημιουργεί η άσκηση πολιτικής διαμέσου μονομερών διοικητικών πράξεων, από μια σχέση ισοτιμίας που υπηρετεί αρτιότερα η συμβασιακή πολιτική. Παραμένει βέβαια ανοικτό το θέμα του νομικού χαρακτήρα των Προγραμματικών Συμβάσεων, ως διοικητικών ή μη συμβάσεων.

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Το άρθρο 11 του Ν. 1416/1984, όπως τροποποιήθηκε από την παράγραφο 5 του άρθρου 1 του Ν. 1832/1989 και μετέπειτα από την παράγραφο 1 του άρθρου 25 του Ν. 2738/1999 (άρθρο 35 του Π.Δ. 410/1995), διακρίνει:

Πρώτο, τους φορείς που απαραίτητα πρέπει να συμμετέχουν σε μια Προγραμματική Σύμβαση (κύριους συμβαλλόμενους).

Δεύτερο, τους φορείς που μπορούν να συμμετέχουν σε Προγραμματικές Συμβάσεις χωρίς η συμμετοχή τους να είναι υποχρεωτική (εκ τρίτου συμβαλλόμενοι).

Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται οι εξής φορείς:

- Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού
- Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων

- Οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων
- Η Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
- Η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος
- Τα Ν.Π.Δ.Δ. τα οποίο συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι οργανισμοί και φορείς
- Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης και
- Τα Δημοτικά και Κοινοτικά Ιδρύματα

Στη δεύτερη κατηγορία υπάγονται οι εξής φορείς: Επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των περιφερειακών ταμείων και των Επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, των Συνεταιρισμών και των Ενώσεων Συνεταιρισμών καθώς και των Εργοδοτικών και Εργατοϋπαλληλικών Ενώσεων.

Πρέπει, κατ' αρχήν, να παρατηρηθεί, ότι με την τροποποίηση του Ν. 1832/1989 και του Ν. 2738/1999 έγινε σημαντική διεύρυνση του αριθμού των φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που μπορούν να συμβληθούν ως κύριοι συμβαλλόμενοι. Πάντως, η αναφορά αυτή συγκεκριμένων φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στις αντίστοιχες διατάξεις θα πρέπει να θεωρηθεί περιοριστική και όχι ενδεικτική.

Με το άρθρο 1 παρ. 6 του Ν. 1832/1989 με το οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 27 παρ. 1 του Π.Δ. 76/1985 (Δ.Κ.Κ.) μπορούν να συμβάλλονται στην Προγραμματική Σύμβαση είτε ορισμένοι φορείς για πρώτη φορά (ΚΕΔΚΕ και ΤΕΔΚ) είτε για πρώτη φορά ως κύριοι συμβαλλόμενοι (σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων), ενώ μέχρι την τροποποίηση οι τελευταίοι μπορούσαν να μετάσχουν μόνο ως εκ τρίτου συμβαλλόμενοι.

Επιπλέον με το άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 2738/1999 στους κύριους συμβαλλόμενους φορείς προστίθενται οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών

Αυτοδιοικήσεων, η ΕΝΑΕ, και τα Ν.Π.Δ.Δ. τα οποία συνιστούν η στα οποία συμμετέχουν οι κύριοι φορείς. Όσον αφορά τους εκ τρίτου συμβαλλόμενους φορείς, αυτοί διευρύνθηκαν ως προς τις Επιχειρήσεις των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Περιφερειακών Ταμείων, των Επιστημονικών φορέων Δημοσίου δικαίου, των Συνεταιρισμών και των Ενώσεων Συνεταιρισμών και των Εργοδοτικών και Εργατοϋπαλληλικών Ενώσεων.

Η αναφορά άλλωστε, για πρώτη φορά επίσης, μεταξύ των κύριων συμβαλλομένων και των δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης, αποχέτευσης και μάλιστα κατά διάκριση προς τις λοιπές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., δημιουργεί ένα ερμηνευτικό πρόβλημα. Η πριν την τροποποίηση ερμηνεία και πρακτική για τη διάταξη του, τότε, άρθρου 27 παρ. 1 του Π.Δ. 76/1985, ήταν ότι στην έννοια των επιχειρήσεων Ο.Τ.Α., οι οποίες ως την τροποποίηση μετείχαν στην Προγραμματική Σύμβαση ως εκ τρίτου συμβαλλόμενες, είχαν περιληφθεί και οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης αποχέτευσης. Η διάκριση των τελευταίων αυτών επιχειρήσεων από τις λοιπές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και η διάφορη μεταχείρισή τους από το Ν. 1832/1989, γεννά αμφιβολίες ως προς την ορθότητα αυτής της ερμηνείας. Ορθότερη είναι η ερμηνεία της προηγούμενης διάταξης. Πρώτο μεν, διότι τόσο οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης αποχέτευσης όσο και οι λοιπές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. ανήκουν στην αυτή σφαίρα των επιχειρήσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Δεύτερο δε, διότι η διακεκριμένη αναφορά από την τροποποιητική διάταξη του Ν. 1832/1989 δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης αποχέτευσης και επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. αιτιολογείται όχι από την πρόθεση του Νομοθέτη να τις διαχωρίσει εννοιολογικά, όσο από την ανάγκη αντιμετώπισης διαφορετικών προβλημάτων και αναγκών σε κάθε μία από τις δύο αυτές κατηγορίες επιχειρήσεων.⁷

⁷ βλ. Στέλιου Μπαμπά Προγραμματικές Συμβάσεις « Νέοι Θεσμοί της Τ.Α.» εκδ. ΕΕΤΑΑ 1989,

Θα ήταν ακόμα ορθό να παρατηρηθεί ότι αυτή η περιπτωσιολογική διεύρυνση των φορέων ΟΤΑ που μπορούν να είναι κύριοι συμβαλλόμενοι στην Προγραμματική Σύμβαση, δεν φαίνεται να υπακούει στις ανάγκες που γέννησε η εμπειρία από την εφαρμογή των Προγραμματικών Συμβάσεων. Η επαλήθευση της πρακτικής αξίας του θεσμού ως εργαλείου εύπλαστου και αποτελεσματικού, ώθησε το Νομοθέτη να επεκτείνει τη χρήση του, ως προς το σκέλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και σε άλλους φορείς αυτής πέρα από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Είναι όμως χαρακτηριστικό ότι αυτή η διεύρυνση έχει ένα σαφές όριο. Διαλαμβάνει φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που πάντως ασκούν πρωτογενώς πολιτική και δεν περιορίζονται στην υλοποίησή της. Η διαφοροποιημένη μεταχείριση ΔΕΥΑ και λοιπών επιχειρήσεων ΟΤΑ είναι από αυτή την άποψη ενδεικτική και χρήσιμη για την κατανόηση των διαφορών στο χαρακτήρα των δύο αυτών συγγενών θεσμών.

Ειδικότερα τέλος, ως προς τους «Συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων» πρέπει να παρατηρήσουμε τα εξής:

Με τον όρο « Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων » θα πρέπει να νοούνται όχι μόνο αυτοί των άρθρων 190-195 του Π.Δ. 323/1989, αλλά και οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων (άρθρο 196 του Π.Δ. 323/1989). Και τούτο, από το ένα μέρος διότι εννοιολογικά και οι σύνδεσμοι των άρθρων 190-195 και οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι του άρθρου 196 θα πρέπει να θεωρηθούν ως επιμέρους κατηγορίες του ίδιου θεσμού, των « συνδέσμων δήμων και κοινοτήτων », αλλά και διότι ρητά στο άρθρο 196 του Π.Δ. 323/1989 αναφέρεται, ότι ισχύει και για τους αναπτυξιακούς συνδέσμους ό,τι ισχύει και για τους συνδέσμους δήμων

και κοινοτήτων των άρθρων 190-195, πλην των ρητών κατά το Νόμο εξαιρέσεων ή διαφορετικών ρυθμίσεων.

Οι φορείς του δημόσιου τομέα καθορίζονται ρητά και περιοριστικά από την παρ. 6 του άρθρου 1 του Νόμου 1256/1982. Συγκεκριμένα αυτοί είναι:

- 1) Κρατικές ή δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκπροσωπούνται από το νομικό πρόσωπο του Δημοσίου.
- 2) Οι κρατικοί ή δημόσιοι οργανισμοί ως κρατικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.
- 3) Οι κρατικές ή δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΡΤ)
- 4) Τα κοινωφελή ιδρύματα του Αστικού Κώδικα, που περιήλθαν στο δημόσιο και χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από αυτό.
- 5) Οι τραπεζικές και άλλες ανώνυμες εταιρίες, που το κεφάλαιό του ελέγχεται από νομικά πρόσωπα προηγούμενων κατηγοριών ή έχουν κρατικό προνόμιο ή κρατική επιχορήγηση.
- 6) Κρατικά νομικά πρόσωπα, που έχουν χαρακτηριστεί ως Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από οποιοδήποτε από τα προαναφερόμενα νομικά πρόσωπα.
- 7) Θυγατρικές ανώνυμες εταιρίες των προαναφερόμενων νομικών προσώπων, που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτά.

Η αναφορά αυτή των φορέων του δημόσιου τομέα είναι περιοριστική.⁸

Κατ' εξαίρεση πάντως με ειδική διάταξη Νόμου είναι δυνατόν:

- 1) Να προστεθούν και άλλοι φορείς στο δημόσιο τομέα, εξομοιούμενοι έτσι προς τους προαναφερόμενους (λ.χ. οι ΟΤΑ με το Νόμο 1586/1986 κατά μια τουλάχιστον άποψη).

⁸ βλ. Στέλιου Μπαμπά: Προγραμματικές Συμβάσεις. « Νέοι θεσμοί της Τ.Α. », εκδ. ΕΕΤΑΑ 1989, σελ. 56

2) Να εξαιρεθούν από το δημόσιο τομέα, παρότι έχουν χαρακτηριστικά που με βάση αυτά θα ήταν δυνατόν να ενταχθούν σε μία από τις προαναφερόμενες κατηγορίες φορέων του δημόσιου τομέα (λ.χ. η ΕΕΤΑΑ με βάση τη διάταξη του άρθρου 48 του Ν. 1622/1986)

Η οριοθέτηση του δημόσιου τομέα με βάση την περιπτωσιολογική αναφορά της διάταξης της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 παρουσιάζει ορισμένα ζητήματα για τη θεωρία, αλλά και την πρακτική.

Ως σημαντικότερα από τα ζητήματα αυτά μπορούν να αναφερθούν:

- 1) Ο προσδιορισμός της έννοιας και των ορίων του δημόσιου τομέα κατά τρόπο περιπτωσιολογικό και όχι με την καθιέρωση από το Νομοθέτη ορισμένων αντικειμενικών κριτηρίων.
- 2) Ο προσδιορισμός του δημόσιου τομέα με αφορμή τη ρύθμιση του ειδικού θέματος της πολυθεσίας και πολυαπασχόλησης, γεννά σοβαρές αμφιβολίες, αν η περιπτωσιολογική αναφορά κατηγοριών φορέων αυτής της διάταξης μπορεί και ως ποιο όριο να έχει γενικευμένη εφαρμογή στην οριοθέτηση του δημόσιου τομέα.

Βέβαια, συχνά ο ίδιος ο Νομοθέτης νομιμοποιεί αυτή τη χρήση, αναφερόμενος ρητά σε πολλά νομοθετήματα στη διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982. Μια εφαρμογή, όμως, της διάταξης αυτής για τον προσδιορισμό και οριοθέτηση του δημόσιου τομέα και πέρα από τις περιπτώσεις όπου ρητά ειδική διάταξη νόμου αναφέρεται σ' αυτήν, θα υπερέβαινε τα όρια της ισχύος της. Παραμένει, κατά συνέπεια, το αίτημα προσδιορισμού και οριοθέτησης του δημόσιου τομέα με αντικειμενικά κριτήρια.

- 3) Κατά το πνεύμα της διάταξης της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982, το ουσιαστικό κριτήριο του ελέγχου του φορέα από το Κράτος, φαίνεται να είναι το κεντρικό στοιχείο. Στο βαθμό, όμως, που το σχήμα του κρινόμενου φορέα ανταποκρίνεται στη δομή και

λειτουργία φορέα του ιδιωτικού τομέα (λ.χ. ανώνυμη εταιρία) και ο έλεγχός του κράτους επιτυγχάνεται μόνο με τον έλεγχο της

- 4) πλειοψηφίας του κεφαλαίου, πλειοψηφίας που πιθανόν να είναι και συγκυριακή, τότε διαμορφώνεται κλίμα αβεβαιότητας ως προς την οριοθέτηση του δημόσιου τομέα, πράγμα που δημιουργεί σοβαρές νομικές συνέπειες, καθώς και συνέπειες στις συναλλαγές των φορέων αυτών.
- 5) Η εφαρμογή του ουσιαστικού κριτηρίου του ελέγχου του φορέα από το Κράτος έχει το μειονέκτημα να συμπαρατάσσει στο δημόσιο τομέα και τις ρυθμίσεις που τούτο συνεπάγεται, φορείς που έλαβαν το νομικό τύπο λ.χ. της ανώνυμης εταιρίας, ακριβώς για να μην διέπονται από το νομικό καθεστώς του δημόσιου τομέα.

Κατά συνέπεια, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή κατά την σύνταξη της Προγραμματικής Σύμβασης ως προς τον χαρακτήρα συμβαλλομένων φορέων, ως φορέων του δημόσιου τομέα.⁹

Ο Νόμος είναι σαφής ως προς τους φορείς που συμμετέχουν ως εκ τρίτου συμβαλλόμενοι στην Προγραμματική Σύμβαση. Ίσως πρέπει μόνο να διευκρινισθεί:

Πρώτο ότι όπως προκύπτει από τη διατύπωση της διάταξης, η αναφορά στους εκ τρίτου συμβαλλόμενους φορείς είναι περιοριστική και όχι ενδεικτική.

Δεύτερο, ότι με τη διατύπωση « επιστημονικοί φορείς δημοσίου δικαίου » η διάταξη αναφέρεται σε επιστημονικούς φορείς, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), που δεν μετέχουν στο δημόσιο τομέα. Και τούτο, προς αντιδιαστολή, από το ένα μέρος από επιστημονικούς φορείς που είναι Ν.Π.Ι.Δ. όπως λόγου χάρη επιστημονικά σωματεία ή επιστημονικές εταιρίες υπό τη νομική μορφή αστικών εταιριών μη

⁹ βλ. Σπυρ. Φλογαίτη Το Ελληνικό διοικητικό σύστημα, εκδ. Σάκκουλα, σελ 19-22

κερδοσκοπικού χαρακτήρα και τα οποία δεν μπορούν να μετάσχουν στην Προγραμματική Σύμβαση, από το άλλο δε μέρος, επιστημονικοί φορείς που είναι Ν.Π.Δ.Δ. αλλά ανήκουν στο δημόσιο τομέα και κατά συνέπεια συμμετέχουν στην Προγραμματική Σύμβαση ως κύριοι και όχι ως εκ τρίτου συμβαλλόμενοι.

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Κατά την παρ. 2 του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995, στο κείμενο των Προγραμματικών Συμβάσεων « απαραίτητα ορίζονται το έργο, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, οι πόροι που θα διατεθούν, τα ποσά χρηματοδότησης και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των έργων ή των προγραμμάτων ή παροχής των υπηρεσιών. Με την ίδια σύμβαση ορίζεται επίσης ο συμβαλλόμενος φορέας στον οποίο ανατίθεται ή ο τρίτος στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του ».

Σχετικά με τα προαναφερόμενα αναγκαία στοιχεία της Προγραμματικής Σύμβασης μπορούμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα:

α) Ο όρος « έργο » στη διάταξη αυτή πρέπει να θεωρηθεί με ευρεία έννοια, ώστε να διαλαμβάνει και τα « προγράμματα » και « υπηρεσίες », που αναφέρονται στην παρ. 1 της ίδιας διάταξης. Πρέπει, δηλαδή, γενικότερα, η Προγραμματική Σύμβαση, όπως και κάθε άλλη σύμβαση, να προσδιορίζει το αντικείμενό της. Αν ληφθεί μάλιστα υπόψη, ότι στη συνέχεια της παρ. 2 απαιτεί και προσδιορισμό πόρων και ποών χρηματοδότησης, χρονοδιαγραμμάτων εκτέλεσης κλπ, γίνεται φανερό, ότι

ο προσδιορισμός του έργου πρέπει να γίνεται κατά τρόπο τόσο συγκεκριμένο, ώστε να επιτρέπει τον προσδιορισμό και των λοιπών αναγκαίων στοιχείων που συναρτώνται με αυτό. Τέτοια στοιχεία χρήσιμα για τον προσδιορισμό του αντικειμένου της σύμβασης μπορούν να είναι οι τεχνικές προδιαγραφές του έργου, οι φάσεις του έργου ή προγράμματος, ο οικονομικός προϋπολογισμός του κ.ο.κ. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να επισυναφθούν και σε παραρτήματα της σύμβασης, τα οποία όμως αποτελούν με το κύριο σώμα της σύμβασης ενιαίο όλο.

β) Η αναφορά στη χρηματοδότηση πρέπει να γίνεται κατά πηγή χρηματοδότησης, αλλά και κατά ποσό χρηματοδότησης από κάθε πηγή. Τις πηγές χρηματοδότησης αναφέρει περιοριστικά η παρ. 3 της διάταξης για τις Προγραμματικές Συμβάσεις. Αυτές είναι « το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, ο Τακτικός Κρατικός Προϋπολογισμός, προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα και οι προϋπολογισμοί των φορέων που συμμετέχουν ». Τα ποσά χρηματοδότησης, αντίστοιχα, θα καθοριστούν από το ένα μέρος συνολικά, από το προϋπολογισμένο κόστος για την υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης, από την άλλη δε πλευρά, κατά πηγή χρηματοδότησης, θα προσδιοριστούν από το πλέγμα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που αναλαμβάνει ο κάθε συμβαλλόμενος φορέας. Για την άντληση πόρων, βέβαια, από τις προαναφερόμενες πηγές χρηματοδότησης θα πρέπει να τηρηθεί η προς τούτο οριζόμενη για κάθε συγκεκριμένη πηγή διαδικασία και να τηρηθούν οι οριζόμενες από αυτήν τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις.

Κατά συνέπεια, δεν αρκεί να προσδιορισθεί η πηγή χρηματοδότησης και το ύψος της χρηματοδότησης κατά πηγή, αλλά σκόπιμο είναι στη σύμβαση να αναληφθεί και συγκεκριμένη υποχρέωση ορισμένου συμβαλλόμενου φορέα προς διασφάλιση της χρηματοδότησης αυτής. Σε

ορισμένες Προγραμματικές Συμβάσεις αναγράφεται, ότι τα αναγκαία χρηματικά ποσά ή ακόμα και οι πόροι (χρηματοδοτικές πηγές) θα προσδιοριστούν στο μέλλον κατά ορισμένη διαδικασία (λ.χ. από την αναφερόμενη στη σύμβαση προς σύνταξη οικονομοτεχνική μελέτη). Πάντως, εφ' όσον οι πόροι και τα χρηματικά ποσά αναφέρονται στα υποχρεωτικά κατά το Νόμο στοιχεία της σύμβασης, πρέπει να είναι ορισμένα και όχι προσδιορίσιμα στο μέλλον. Διαφορετικά, οι σχετικοί όροι της σύμβασης είναι αόριστοι και επιφέρουν ακυρότητα της όλης σύμβασης.¹⁰

γ) Εφ' όσον το έργο ή το πρόγραμμα ή η παραγωγή υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης, μπορούν να καταταμηθούν σε φάσεις, απαιτείται αναφορά στο κατά φάση χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους και δεν αρκεί ο συνολικός χρόνος υλοποίησης.

δ) Στη σύμβαση καθορίζονται συγκεκριμένα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων φορέων. Τούτο σημαίνει περιγραφή της συγκεκριμένης συμβολής του κάθε συμβαλλόμενου φορέα στο έργο, πρόγραμμα κλπ. σε χρηματικά ποσά, συνεισφορά περιουσιακών στοιχείων, υπηρεσίες, καθώς και των δικαιωμάτων και αντίστοιχων αξιώσεων, που οι συμβαλλόμενοι φορείς ή ορισμένοι από αυτούς κατοχυρώνουν με την υλοποίηση της σύμβασης. Βέβαια, η έννοια των δικαιωμάτων στα οποία αναφέρεται η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995 είναι ευρύτερη της έννοιας του εννόμου συμφέροντος. Κάθε συμβαλλόμενος φορέας, έστω και αν δεν προσδοκά συγκεκριμένο όφελος από την εκτέλεση της σύμβασης, έχει πάντως, δικαίωμα να αξιώσει από τους άλλους συμβαλλόμενους φορείς την εκπλήρωση των συμβατικών του υποχρεώσεων, σε περίπτωση μη εκπλήρωσης ή μη

¹⁰ βλ. Στέλιου Μπαμπά: Προγραμματικές Συμβάσεις, « Νέοι Θεσμοί της Τ.Α.», εκδ. ΕΕΤΑΑ 1989 σελ. 59

εκπλήρωσης όπως αρμόζει των υποχρεώσεων αυτών από κάποιο συμβαλλόμενο φορέα. Η αξίωση αυτή εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων μπορεί να εκδηλωθεί έστω και αν ο φορέας που αξιώνει δεν εξαρτά άμεσο και ιδιαίτερο συμφέρον από την αξιούμενη εκπλήρωση.¹¹

Και τούτο, διότι όλοι οι συμβαλλόμενοι στην Προγραμματική Σύμβαση φορείς ανήκουν στο δημόσιο ή τον κοινωνικό τομέα και, κατά συνέπεια, η εκπλήρωση των κοινωνικών σκοπών που επιδιώκονται με την Προγραμματική Σύμβαση αφορά - άρα και νομιμοποιεί ενεργητικά - όλους τους συμβαλλόμενους φορείς.

ε) Η ανάληψη από κάθε συμβαλλόμενο φορέα συμβατικών υποχρεώσεων στα πλαίσια της Προγραμματικής Σύμβασης, δεν τον απαλλάσσει από την παράλληλη υποχρέωση τήρησης κατά την υλοποίηση των συμβατικών του υποχρεώσεων, των τυπικών και ουσιαστικών όρων και προϋποθέσεων, που προβλέπονται από το νομικό καθεστώς που τον διέπει.

στ) Ειδικότερα ζητήματα έχουν γεννηθεί ως προς την εκτέλεση έργων με Προγραμματική Σύμβαση και, ιδιαίτερα, ως προς το αν και με ποιους όρους θα πρέπει και στην περίπτωση αυτή να εφαρμόζονται οι διατάξεις και διαδικασίες που ισχύουν για τα δημόσια έργα (Ν. 1418/1984)

Προς αντιμετώπιση των προαναφερόμενων ζητημάτων, θα πρέπει να εφαρμοστούν τα όσα αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο (ε) . Συγκεκριμένα: Όταν στο αντικείμενο μιας Προγραμματικής Σύμβασης περιλαμβάνεται και η εκτέλεση έργου, οι διατάξεις για τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων σε αυτήν φορέων καθορίζουν, μεταξύ άλλων και ποιος ή ποιοι από τους συμβαλλόμενους φορείς είναι και οι φορείς εκτέλεσης του έργου ή τμημάτων του. Η κατά περίπτωση, άρα,

¹¹ βλ. Στέλιου Μπαμπά: Προγραμματικές Συμβάσεις, « Νέοι Θεσμοί της Τ.Α.», εκδ. ΕΕΤΑΑ 1989 σελ. 60

εφαρμογή ή μη των διατάξεων για τα δημόσια έργα θα εξαρτηθεί από το νομικό καθεστώς που διέπει τον, κατά την Προγραμματική Σύμβαση, φορέα εκτέλεσης του έργου ή ειδικότερου τμήματός του. Αν, δηλαδή, ο φορέας εκτέλεσης του έργου υπάγεται γενικά στις διατάξεις για τα δημόσια έργα, τότε και στη συγκεκριμένη περίπτωση που αφορά την Προγραμματική Σύμβαση, θα πρέπει να τις εφαρμόσει. Δεν οφείλει δε να τις εφαρμόσει και στην συγκεκριμένη περίπτωση εκτέλεσης έργου στα πλαίσια Προγραμματικής Σύμβασης, αν γενικότερα δεν έχει αυτήν την υποχρέωση.¹²

Με την ερμηνεία αυτή της διάταξης του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995, διευκολύνεται πράγματι με τις Προγραμματικές Συμβάσεις η κατασκευή έργων χωρίς τήρηση των διατάξεων για τα δημόσια έργα, παρότι ο «κύριος του έργου» είναι φορέας που ανήκει στο δημόσιο τομέα. Τούτο, όμως επιτυγχάνεται, όχι διότι ο θεσμός της Προγραμματικής Σύμβασης παρέχει άμεσα την ευχέρεια μη τήρησης των σχετικών με τα δημόσια έργα διατάξεων, αλλά διότι παρέχει την ευχέρεια ανάληψης της εκτέλεσης έργου - στα πλαίσια του καθορισμού των υποχρεώσεων κάθε συμβαλλόμενου φορέα - του οποίου κύριος, είναι φορέας συμβαλλόμενος στην Προγραμματική Σύμβαση που οφείλει να εφαρμόζει τις διατάξεις για τα δημόσια έργα, από άλλο συμβαλλόμενο φορέα, που δεν δεσμεύεται για την εκτέλεση έργων από τις διατάξεις για τα δημόσια έργα.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο με την από 18-2-1986 απόφαση του Ι τμήματός του καταλήγει στην υπόδειξη να διευκρινίζεται στο κείμενο της Προγραμματικής Σύμβασης από ποιες διατάξεις διέπεται η εκτέλεση του συγκεκριμένου έργου. Ορίζει δε στη συνέχεια, ότι σε περίπτωση αμφιβολιών για την εφαρμοστέα διαδικασία ή το εφαρμοστέο σύστημα διατάξεων κατασκευής του έργου, πρέπει να γίνει δεκτό, ότι θα

¹² βλ. Απόφαση Ελεγκτικού Συνεδρίου, (Τμήμα Ι - συνεδρίαση της 18-2-1986)

εφαρμοσθούν ότι διατάξεις εκείνου του συμβαλλόμενου μέρους (φορέα), που κατά την σύμβαση έχει επιφορτιστεί με την ευθύνη της εκτέλεσης του έργου, άσχετα με το αν ο φορέας αυτός είναι ή όχι κύριος του έργου αυτού.

Η υπόδειξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου για αναφορά στο κείμενο της Προγραμματικής Σύμβασης των διατάξεων που θα διέπουν την εκτέλεση του έργου, έχει πρακτική σημασία και διευκολύνει την αποφυγή συγχύσεων. Δεν πρέπει, όμως, να θεωρηθεί ότι παρέχει την ευχέρεια καθορισμού των εφαρμοστέων για την εκτέλεση του έργου διατάξεων με κοινή συμφωνία των συμβαλλομένων μερών, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που διέπει τον φορέα εκτέλεσης του έργου και ότι μόνο αν δεν έχει ρητά συμφωνηθεί (« περίπτωση αμφιβολιών ») είναι εφαρμοστέες οι διατάξεις που διέπουν το φορέα εκτέλεσης του έργου. Και τούτο, διότι οι διατάξεις για την εκτέλεση των δημοσίων έργων είναι δημοσίας τάξεως. Η αρχή κατά συνέπεια της ελευθερίας των συμβάσεων που ισχύει και στις Προγραμματικές Συμβάσεις, δεν μπορεί να οδηγήσει σε υπέρβαση των ρυθμίσεων αυτών.

ζ) Στη σύμβαση προσδιορίζεται επίσης υποχρεωτικά και ο φορέας διαχείρισης, εκμετάλλευσης και συντήρησης του έργου ή προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του. Αυτός μπορεί να είναι είτε ένας από τους συμβαλλόμενους φορείς είτε τρίτος, που δεν συμμετέχει στη σύμβαση και υπάρχει ήδη ή πρόκειται να ιδρυθεί στο μέλλον. Η επιλογή του φορέα αυτού, εφ' όσον δεν είναι συμβαλλόμενος στη σύμβαση, δεν υπόκειται στους περιορισμούς της παρ. 1 της διάταξης για τις Προγραμματικές Συμβάσεις. Θα μπορούσε λ.χ. να είναι και ιδιωτική επιχείρηση. Αρκεί, βέβαια, η επιλογή του φορέα έξω από τον κύκλο των κατά τον Νόμο συμβαλλόμενων στις Προγραμματικές Συμβάσεις φορέων, να εμφανίζεται έτσι αιτιολογημένη και η όλη σύμβαση να είναι κατά αντίστοιχο τρόπο

διαμορφωμένη, ώστε η παράδοση του έργου, προγράμματος ή υπηρεσίας προς διαχείριση και εκμετάλλευση στον φορέα αυτόν να μην είναι πράξη χαριστική και, γενικότερα, να μην προσβάλλει τις αρχές της χρηστής διοίκησης.

**ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ,
ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΧΡΗΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ,
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ**

Στην παρ. 4 του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995 προβλέπεται ακόμα « η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλόμενου στον άλλο, καθώς και η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων », προκειμένου να διευκολυνθεί η υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης.

Θα πρέπει, πάντως, να θεωρηθεί ότι η συγκεκριμένη νομική μορφή με την οποία θα υλοποιηθεί αυτή η μεταφορά προσωπικού και η παραχώρηση της χρήσης των πιο πάνω πραγμάτων θα καθορίζεται κάθε φορά στα πλαίσια του νομικού καθεστώτος που διέπει τις εργασιακές σχέσεις του φορέα που παρέχει το προσωπικό και του φορέα που αποδέχεται τις υπηρεσίες του « μεταφερόμενου προσωπικού » και ειδικότερα από το καθεστώς που διέπει την εργασιακή σχέση των συγκεκριμένων εργαζομένων που αλλάζουν φορέα απασχόλησης. Πάντως, η γενική διατύπωση « μεταφορά προσωπικού » αφήνει ευρύτατα περιθώρια επιλογής της έννομης σχέσης που θα διέπει αυτή τη μεταφορά. Αλλά αυτή η μεταφορά δεν μπορεί, οπωσδήποτε, να θίξει τα κεκτημένα από το Νόμο ή την εργασιακή σύμβαση δικαιώματα του εργαζομένου. Ατά μία άποψη η απασχόληση προσωπικού του ενός φορέα στον άλλο

(π.χ. ενός γεωπόνου της Α.Τ.Ε., ενός τεχνικού της Δ.Ε.Η. κ.ο.κ.), δεν απαιτεί μετάταξη ή απόσπαση του προσωπικού αυτού.¹³

Επίσης η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων που ασφαλώς έχει προσωρινό χαρακτήρα (μέχρι την ολοκλήρωση του έργου κ.λ.π.) θα γίνει με την Προγραμματική Σύμβαση και στα πλαίσια του νομικού καθεστώτος που διέπει τον «παρέχοντα» τη χρήση των εν λόγω πραγμάτων φορέα.

ΜΗ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ **ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ**

Είναι προφανές, ότι οι συμβαλλόμενοι φορείς, πέρα από τα αναγκαία κατά το Νόμο στοιχεία της Προγραμματικής Σύμβασης και χωρίς να παραβαίνουν τις αναγκαστικές ρυθμίσεις του, μπορούν να προσθέσουν με κοινή συμφωνία και άλλους όρους. Στην πρακτική, ήδη έχει καθιερωθεί η αναφορά ορισμένων συμβατικών όρων, που δεν προβλέπονται από το Νόμο, είναι όμως χρήσιμοι για τη λειτουργία της Προγραμματικής Σύμβασης.

Παρακάτω θα αναφερθούμε στους συνηθέστερους από αυτούς:

α) Προοίμιο. Σ' αυτό συνήθως αναφέρεται με γενικούς όρους ο χαρακτήρας του έργου, προγράμματος ή υπηρεσιών, που θα αποτελέσουν το αντικείμενο της σύμβασης, η κοινωνική ανάγκη που καλύπτεται με τη σύμβαση και, τέλος, αιτιολογείται η σύναψη της σύμβασης.

¹³ βλ. Μάρκου Καρανασάση Δ.Κ.Κ. Αθήνα 1998 σελ. 225

β) Επιτροπή Παρακολούθησης. Προς παρακολούθηση της εκτέλεσης των όρων της σύμβασης και υλοποίησης του έργου ή προγράμματος, οι συμβαλλόμενοι φορείς συνήθως συγκροτούν Επιτροπή Παρακολούθησης, στην οποία με την Προγραμματική Σύμβαση παρέχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες και καθορίζουν τους όρους λειτουργίας της.

Η σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης καθορίζεται από τους συμβαλλόμενους φορείς. Η Επιτροπή αποτελείται είτε μόνο από εκπροσώπους των συμβαλλόμενων φορέων, είτε και από τρίτους, που με τις ιδιαίτερες ικανότητες και γνώσεις της διευκολύνουν το έργο της επιτροπής.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης δεν μπορεί, από νομική άποψη, να θεωρηθεί ως αυτοτελές όργανο στα πλαίσια της Προγραμματικής Σύμβασης, αφού η Προγραμματική Σύμβαση δεν αποκτά ιδιαίτερη νομική προσωπικότητα και δεν μπορεί κατά συνέπεια να συγκροτεί συλλογικά όργανα με αυτοτελή νομική λειτουργία. Άρα, η Επιτροπή Παρακολούθησης λειτουργεί ως ομάδα προσώπων - εντολοδόχων των συμβαλλόμενων φορέων, που αποφασίζουν και ενεργούν από κοινού, κατ' εντολή και για λογαριασμό των τελευταίων.

Σύμφωνα με την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων και τις περί εντολής διατάξεις, εφ' όσον προϋπήρξε συμφωνία των συμβαλλομένων φορέων για τη δεσμευτικότητα, έστω και της κατά πλειοψηφία απόφασης της Επιτροπής Παρακολούθησης, εφ' όσον τούτο αποτελεί όρο της Προγραμματικής Σύμβασης, η συμφωνία αυτή είναι ισχυρή και οι αποφάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης δεσμευτικές για όλους τους συμβαλλόμενους φορείς. Με την αυτονόητη προϋπόθεση, ότι οι αποφάσεις αυτές βρίσκονται στα πλαίσια των διατάξεων της Προγραμματικής Σύμβασης και του Νόμου. Η δεσμευτικότητα των αποφάσεων αυτών της Επιτροπής Παρακολούθησης θα έχει την έννοια

της δεσμευτικότητας για τους εντολείς των πράξεων των εντελοδόχων τους, που έχουν γίνει στα πλαίσια της εντολής που τους χορηγήθηκε.

Από τα προηγούμενα γίνεται προφανές, ότι αν δεν υπάρχει ρητή διάταξη στο κείμενο της Προγραμματικής Σύμβασης, ότι οι κατά πλειοψηφία αποφάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης δεσμεύουν όλους τους συμβαλλόμενους φορείς, τότε ορθότερο θα ήταν να θεωρηθεί ότι τέτοιες αποφάσεις υπερβαίνουν τις εντολές που χορήγησαν οι εντολείς - συμβαλλόμενοι φορείς και κατά συνέπεια δεν τους δεσμεύουν.

Τέλος, αν από τη διατύπωση των αντίστοιχων διατάξεων της Προγραμματικής Σύμβασης δεν μπορεί να συναχθεί η σχέση εντολής, που πρέπει να συνδέει όλους τους συμβαλλόμενους φορείς με τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης (λ.χ. αν εσφαλμένα οι συμβαλλόμενοι φορείς αντιλήφθηκαν την Επιτροπή Παρακολούθησης ως όργανο με αυτοτελή ρυθμιστική αρμοδιότητα), τότε είναι προφανές ότι οι αποφάσεις της τελευταίας δεν μπορούν να είναι δεσμευτικές.

Ορισμένες Προγραμματικές Συμβάσεις αναθέτουν στην Επιτροπή Παρακολούθησης και χρέη διαιτησίας. Κάτι τέτοιο δεν είναι σωστό κατά την άποψή μας διότι η Επιτροπή Παρακολούθησης λειτουργεί και ενεργεί με βάση την εντολή και εξουσιοδότηση των συμβαλλομένων φορέων προς τα μέλη της, ως ομάδα προσώπων. Το όργανο όμως της διαιτησίας είναι όργανο ξένο προς του συμβαλλόμενους φορείς και ενεργεί στη θέση του κατά Νόμο αρμόδιου Δικαστηρίου και όχι κατ' εντολή και για λογαριασμό των συμβαλλόμενων φορέων.

γ) Η εγκυρότητα του όρου διαιτησίας στις Προγραμματικές Συμβάσεις εξαρτάται από το χαρακτήρα των συμβάσεων αυτών ως διοικητικών ή αστικών συμβάσεων. Και αν μεν πρόκειται για αστικές συμβάσεις μπορεί έγκυρα να υπάρξει ρήτρα διαιτησίας κατά τις διατάξεις της Πολιτικής Δικονομίας. Αν όμως πρόκειται για διοικητική σύμβαση, τότε οι κανόνες

του Διοικητικού Δικαίου καθορίζουν τις ειδικές εκείνες περιπτώσεις που επιτρέπεται η ρήτρα διαιτησίας.

δ) Συχνά αναγράφονται διατάξεις για την τροποποίηση της σύμβασης. Μπορεί επίσης να προβλέπεται η σύνταξη ειδικών - συμπληρωματικών προγραμματικών συμβάσεων, προς εκτέλεση ειδικότερων έργων ή προγραμμάτων, που προβλέπει η αρχική Προγραμματική Σύμβαση, η οποία στις περιπτώσεις αυτές λειτουργεί ως συμφωνία πλαίσιο.

ε) Τέλος, μπορεί να προβλέπονται συνέπειες για την περίπτωση υπερημερίας, μη εκτέλεσης ή μη εκτέλεσης κατά τα συμφωνημένα (αποζημίωση, ποινική ρήτρα).

Διατάξεις αυτού του χαρακτήρα έχουν ιδιαίτερη χρησιμότητα, αφού πρακτικά μεν, αυτές διασφαλίζουν κατά τρόπο ενεργό και δικαστικά επιδιώξιμο την εκτέλεση της σύμβασης, από θεσμική δε άποψη σηματοδοτούν, ότι οι συμβαλλόμενοι φορείς ενεργούν όχι ως διοικητικού χαρακτήρα μηχανισμοί, αλλά ως ισότιμα συμβαλλόμενα υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Ωστόσο και αυτών των ρητρών η εγκυρότητα καθορίζεται από τον χαρακτήρα της σύμβασης ως αστικής ή διοικητικής και την υπαγωγή της, αντίστοιχα, στους κανόνες του αστικού ή του διοικητικού δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο ΝΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 95 παρ.1 του Συντάγματος ,στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας ανήκουν ιδίως «η μετά από αίτηση ακύρωση των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών για υπέρβαση εξουσίας ή για παράβαση νόμου». Εξ' άλλου, κατά την παρ.1 του άρθρου 1 του Ν.1406/1983 «ολοκλήρωση της δικαιοδοσίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων κλπ» (ΦΕΚ182), η οποία στοιχεί προς την παρ.1 του άρθρου 94 του Συντάγματος, «Υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων όλες οι διοικητικές διαφορές ουσίας που δεν έχουν μέχρι σήμερα υπαχθεί σε αυτή». Μεταξύ των διαφορών αυτών περιλαμβάνονται και εκείνες που αναφέρονται, μεταξύ άλλων, από τις διοικητικές συμβάσεις, όπως ενδεικτικά άλλωστε, αναφέρεται στην περ.ι της παρ.2 της προαναφερόμενης διάταξης. Συνεπώς, η διακρίβωση της φύσης των προγραμματικών συμβάσεων, ως διοικητικών ή ως συμβάσεων του ιδιωτικού δικαίου, είναι καίριας σημασίας από την άποψη του αρμόδιου για την επίλυση των οικείων διαφορών δικαστηρίου. Στην περίπτωση που πράγματι πρόκειται για συμβάσεις διοικητικές η αρμοδιότητα επίλυσης των σχετικών διαφορών θα ανήκει όχι στα πολιτικά αλλά στα τακτικά δικαστήρια. Έτσι θα προηγηθεί η διακρίβωση του χαρακτήρα των προγραμματικών συμβάσεων (Α) και στη συνέχεια θα αναπτυχθούν οι συναφείς συνέπειες από τη δικαιοδοτική άποψη.

Κατά τη σχετική νομολογία του ΣτΕ¹⁴ μια σύμβαση θεωρείται ως διοικητική, όταν α) το ένα τουλάχιστον από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.),β) αποβλέπει στην πραγματοποίηση δημόσιου σκοπού και γ) τελεί υπό εξαιρετικό νομικό καθεστώς, το οποίο εξασφαλίζει στο συμβαλλόμενο Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. υπερέχουσα έναντι του αντισυμβαλλόμενου θέση. Ας σημειωθεί ότι οι προϋποθέσεις αυτές τάσσονται σωρευτικά και όχι απλώς διαζευκτικά.¹⁵

Όπως προκύπτει από την παρ.1 του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995, προγραμματικές συμβάσεις συνάπτουν, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι Τ.Ε.Δ.Κ., η Ε.Ν.Α.Ε., η ΚΕΔΚΕ, τα Ν.Π.Δ.Δ., τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι οργανισμοί και φορείς, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 μεμονωμένα ή από κοινού. Ήδη, συνεπώς, από τη διάταξη αυτή η οποία προβλέπει τη συμμετοχή στη σύμβαση ενός τουλάχιστον Ν.Π.Δ.Δ. (Ο.Τ.Α.) πληρούται η συνδρομή της πρώτης από τις προαναφερόμενες προϋποθέσεις. Αν συμβαίνει και το άλλο συμβαλλόμενο μέρος να είναι Ν.Π.Δ.Δ. τούτο είναι καταρχήν, από την άποψη της φύσης της σύμβασης ως διοικητικής, νομικώς αδιάφορο. Άλλωστε δεν αποκλείεται η μεταξύ Ν.Π.Δ.Δ. σύναψη σύμβασης του ιδιωτικού δικαίου. Τα ίδια ισχύουν, όταν το άλλο μέρος είναι φορέας του δημόσιου τομέα που δεν έχει το χαρακτήρα Ν.Π.Δ.Δ. Αντίθετα, αν ως

¹⁴ βλ. ΣτΕ 4617/1988, ΣτΕ 2655/1987, ΣτΕ 3707/1977, ΣτΕ 1728/1958

μέρη της σύμβασης συμβαλλόντουσαν μόνο φορείς του δημόσιου τομέα, χωρίς τη συμμετοχή Ν.Π.Δ.Δ., η σύμβαση αυτή δε θα μπορούσε να θεωρηθεί ως διοικητική, έστω και αν οι φορείς, χάρη στους οποίους αναλαμβάνεται η εκτέλεση έργου από τον ανάδοχο, αποτελούσαν δημόσια επιχείρηση ή άνηκαν στο Δημόσιο.¹⁶ Έτσι, η κατά νομοθετική πρόβλεψη συμμετοχή των ΟΤΑ στην κατάρτιση προγραμματικών συμβάσεων, συνιστώσα αναγκαία προϋπόθεση για το χαρακτήρα τους ως διοικητικών, αποτελεί εκδήλωση του οργανικού κριτηρίου της έννοιας των συμβάσεων αυτών στο οποίο η νομολογία του ΣτΕ παγίως αποδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα .

Ο δημόσιος σκοπός στον οποίο, κατά το περιεχόμενο της, πρέπει να αποβλέπει μια προγραμματική σύμβαση, προκύπτει και πάλι από τον νόμο: «Για την μελέτη και εκτέλεση έργων η προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και για την παροχή υπηρεσιών ...»(άρθρο 35 παρ.1 Π.Δ.410/1995). Από την γραμματική αυτή διατύπωση θα μπορούσε βέβαια να αντιδιασταλλεί η μελέτη και εκτέλεση έργων η προγραμμάτων για την ανάπτυξη μιας περιοχής από την παροχή υπηρεσιών, η οποία δεν προσδιορίζεται ότι πρέπει να έχει και αυτή αναπτυξιακό χαρακτήρα. Με την εκδοχή αυτή θα ήταν νοητή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με κερδοσκοπικό χαρακτήρα που βέβαια δεν θα υπαγόntonταν στην κατηγορία των διοικητικών συμβάσεων. Ωστόσο, κατά την ορθή έννοια της διάταξης¹⁷ και η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών θα πρέπει να αποβλέπει στην ανάπτυξη της περιοχής του συμβαλλόμενου αντίστοιχα ΟΤΑ. Έτσι, ο δημόσιος σκοπός ,στον οποίο εξ ορισμού αποβλέπει η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων ,συνίσταται στην ανάπτυξη μιας περιοχής με την μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ή με την

¹⁵ βλ. ΣτΕ 3707/1987 – Σπύρ Παππά: Η Δικαστική Επίλυση των Διαφορών από τις Π.Σ., Δ. 20, σελ. 105

¹⁶ βλ. ΣτΕ 2655/1987 – Άννα Λιγωμένου: Προγραμματικές Συμβάσεις, ΕΔΔΔ 1998 σελ. 258

¹⁷ βλ. Σπύρ. Παππά: Η Δικαστική Επίλυση των Διαφορών από τις Π.Σ., Δ. 20 σελ. 106

παροχή υπηρεσιών. Επομένως ,συντρέχει προκειμένου για τις προγραμματικές συμβάσεις και η δεύτερη προϋπόθεση για την έννοια της διοικητικής σύμβασης .

Θα πρέπει ,ωστόσο, να διευκρινιστεί ότι ο σκοπός δεν αποκλείεται να επιδιώκεται και με μέσα του ιδιωτικού δικαίου. Στην περίπτωση βέβαια ,αυτή η οικεία σύμβαση θα είναι σύμβαση του ιδιωτικού δικαίου και όχι διοικητική .Κατά συνέπεια, παρά την κεντρική σημασία, που πρέπει να διαδραματίζει ο δημόσιος σκοπός έναντι των δυο άλλων κριτηρίων μόνη η συνδρομή του δεν αποτελεί το γνώμονα για την ύπαρξη διοικητικής σύμβασης. Σχετικό παράδειγμα από την νομολογία του ΣτΕ αποτελεί η απόφαση 4703/1987,κατά την οποία «η σύμβαση μισθώσεως καταστημάτων του Ο.Κ.Λ.Α. για την διάθεση κρέατος ,στην οποία καταλήγει η διαδικασία του πλειοδοτικού διαγωνισμού ,διέπεται από τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου. Εξ' άλλου, ούτε (...)προκύπτει ότι η σύμβαση αυτή τελεί υπό νομικό καθεστώς που να εξασφαλίζει στο συμβαλλόμενο Ν.Π.Δ.Δ. την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Επομένως ,και παρά την συνδρομή εν προκειμένω του δημόσιου σκοπού (έλεγχος της διακίνησης του κρέατος από αγορανομικής και αστυκτηνιατρικής πλευράς),η σύμβαση αυτή ...εντασσόμενη στα πλαίσια της διαχειριστικής δράσης του οργανισμού, είναι σύμβαση του ιδιωτικού δικαίου και όχι διοικητική».

Το εξαιρετικό νομικό καθεστώς, που εξασφαλίζει στο συμβαλλόμενο Ν.Π.Δ.Δ. υπερέχουσα έναντι του αντισυμβαλλόμενου θέση, εκδηλώνεται κατά διάφορους τρόπους (μονομερής από το Ν.Π.Δ.Δ. τροποποίηση των όρων της σύμβασης και λύσης της, επιβολή διοικητικών ποινών κλπ με εκτελεστές διοικητικές πράξεις, άσκηση ελέγχου επί των πράξεων ή παραλείψεων του αντισυμβαλλόμενου σχετικά με την εκτέλεση των συμβατικών του υποχρεώσεων). Στις προγραμματικές ωστόσο συμβάσεις δεν απαντώνται καταρχήν σχετικές

ρήτρες. Τούτο δεν είναι απολύτως δικαιολογημένο από το γεγονός ότι στις συμβάσεις αυτές τα συμβαλλόμενα μέρη, ΟΤΑ-φορείς του δημόσιου τομέα, αποβλέπουν εξ ίσου –κατά τη βούληση του νομοθέτη – στην ικανοποίηση του δημόσιου συμφέροντος, ώστε να μην ανακύπτει η ανάγκη των εξασφαλιστικών του δημόσιου συμφέροντος ρητρών υπέρ των Ν.Π.Δ.Δ. Εξ άλλου, από ουσιαστική άποψη, και οι φορείς του δημόσιου τομέα, όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 1 παρ.6 του ν.1256/1982, όταν δεν πρόκειται για Ν.Π.Δ.Δ. συνιστούν καταρχήν δημόσιες υπηρεσίες, που εξυπηρετούν το γενικότερο δημόσιο συμφέρον. Κατά λογική ακολουθία δεν θα ήταν ανεκτή η έναντι αυτών υπερέχουσα τυχόν θέση κάποιου ΟΤΑ αποβλέποντας στην προαγωγή υποθέσεων.

Έτσι, στις προγραμματικές συμβάσεις απαντάται η ειδικότερη εκδήλωση της αρχής της ελευθέριας των συμβάσεων, που συνίσταται στην στητά των εκατέρωθεν βουλήσεων, στην ισοδύναμη, δηλαδή από νομική άποψη σύμπραξη των συμβαλλόμενων στην κατάρτιση της συμβατικής σχέσης. Ενόψει τούτου ανακύπτει εύλογο το ερώτημα, μήπως τελικώς οι συμβάσεις αυτές, στις οποίες ο συμβαλλόμενος ΟΤΑ δεν είναι οπλισμένος με προνόμια δημόσιας εξουσίας έναντι του αντισυμβαλλομένου του, διέπονται από τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, παρά την συνδρομή του οργανικού κριτηρίου των διοικητικών συμβάσεων και την επιδίωξη δημόσιου σκοπού.

Η απάντηση πρέπει να είναι αρνητική. Και τούτο, αφενός διότι η ισοδύναμη σύμπραξη των μερών είναι, όπως εκτέθηκε παραπάνω, απολύτως δικαιολογημένη από αυτή την ίδια την φύση των προγραμματικών συμβάσεων, και αφετέρου διότι παρά την έλλειψη συναφών ρητρών δημόσιας εξουσίας, οι συμβάσεις αυτές δεν παύουν να διέπονται από εξαιρετικό νομοθετικό καθεστώς, το οποίο εκδηλώνεται:

α)ήδη από την ιδιαίτερη γι' αυτές νομοθετική πρόβλεψη

β) από την δυνατότητα που παρέχει η σχετική ρύθμιση να συνάπτονται προγραμματικές συμβάσεις κατά παρέκκλιση από τους κανόνες που ισχύουν για τις λοιπές συμβάσεις για την εκτέλεση έργων, προμηθειών, εργασιών κλπ. (άρθρο 29 του ν 1416/1984).

γ) από τις ειδικότερες ρυθμίσεις της εν λόγω πρόβλεψης {προσδιορισμός του σκοπού και έμμεσα του περιεχομένου, δυνατότητα σύμπραξης εκ τρίτου συμβαλλόμενων, ελάχιστο περιεχόμενο (έργο, δικαιώματα και υποχρεώσεις συμβαλλομένων, πόροι, ποσά χρηματοδότησης, χρονοδιάγραμμα κ.λ.π.)}.

Από την εξεταζόμενη άποψη, ιδιαίτερη σημασία έχει η παρ.3, που προβλέπει τη δυνατότητα χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων, τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό, από προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων που συμμετέχουν, συνεπαγόμενη την εφαρμογή των κανόνων του δημόσιου λογιστικού για την εκτέλεση των οικείων δαπανών.

Βασική συνέπεια του χαρακτήρα των προγραμματικών συμβάσεων ως διοικητικών, είναι ότι οι διαφορές που προκύπτουν από αυτές συνιστούν διοικητικές διαφορές ουσίας που υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Κατά την παρ.2 του άρθρου 7 του Ν.1406/1983, «οι διαφορές αυτές δικάζονται, σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, από το διοικητικό τριμελές εφετείο», ενώ, κατά την παρ.3 του ίδιου άρθρου, «κατά τόπο αρμόδιο δικαστήριο είναι εκείνο, στην περιφέρεια του οποίου καταρτίστηκε η σύμβαση». Βέβαια, η αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του ΣτΕ κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα.

Κατά πάγια νομολογία του ΣτΕ που αναφέρεται στις διοικητικές συμβάσεις, θα πρέπει να θεωρούνται ως διαφορές από τις προγραμματικές συμβάσεις εκείνες υπαγόμενες στο διοικητικό εφετείο,

οι διαφορές εκείνες που αιτία έχουν τις συμβάσεις αυτές και ειδικότερα, ανάγονται στο κύρος, την ερμηνεία, την εκτέλεση και την λύση τους, καθώς και σε κάθε παρεπόμενη από τις εν λόγω συμβάσεις αξίωση. Κατ' επέκταση, η παράβαση όρου προγραμματικής σύμβασης δεν θεμελιώνει λόγο αιτήσεως ακυρώσεως, καθόσον η νομιμότητα, την τήρηση της οποίας αποβλέπει η αίτηση ακυρώσεως, δεν περιλαμβάνει και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις συμβάσεις.¹⁸

Αντίθετα, οι μονομερείς πράξεις του Ν.Π.Δ.Δ., που ενδεχομένως εκδίδονται κατά το στάδιο της σύναψης της προγραμματικής σύμβασης, οι οποίες αποτελούν τμήματα σύνθετης διοικητικής ενέργειας, μπορούν αποσπώμενες από την τελική δικαιοπρακτική πράξη, να υπαχθούν αυτοτελώς στον ακυρωτικό έλεγχο του ΣτΕ. Τέτοιες πράξεις, στις διοικητικές γενικότερα συμβάσεις συνιστούν: οι πράξεις των αρμόδιων διοικητικών οργάνων για τη διενέργεια δημοπρασίας προς σύναψη διοικητικής σύμβασης, οι σχετικές διακηρύξεις, οι πράξεις με τις οποίες απαγορεύτηκε ή επιτράπηκε η συμμετοχή ορισμένων προσώπων σε δημοπρασία, οι πράξεις με τις οποίες απορρίφθηκαν ή έγιναν δεκτές κατά του κύρους δημοπρασίας, τα πρακτικά δημοπρασίας, η κατακυρωτική της δημοπρασίας πράξη κλπ. Στις προγραμματικές συμβάσεις, αντίστοιχα, τέτοιες πράξεις θα μπορούσαν ενδεχομένως να θεωρηθούν οι αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων προς σύναψη τέτοιων συμβάσεων.

Το δικαίωμα προσβολής των αποσπαστών διοικητικών πράξεων με αίτηση ακυρώσεως παρέχεται κατά κανόνα σε τρίτους, οι οποίοι δεν συνδέονται με τη συμβατική σχέση με το οικείο Ν.Π.Δ.Δ., κατ' εξαίρεση όμως και σε αυτούς τους αντισυμβαλλόμενους του Ν.Π.Δ.Δ., όταν οι εν λόγω πράξεις εκδίδονται σε εκτέλεση διάταξης νόμου, εφόσον, και στις

¹⁸ βλ. Σπύρ. Παππά: Η Δικαστική Επίλυση των Διαφορών από τις Π.Σ., Δ. 20 σελ. 108 - Άννα Λιγωμένου: Οι Προγραμματικές Συμβάσεις, ΕΔΔΔ 1998 σελ. 260

δυο περιπτώσεις, διατηρείται το έννομο συμφέρον π.χ. από την ανεπιφύλακτη συμμετοχή στη διεξαγωγή δημοπρασίας απόλλυται το έννομο συμφέρον για την αμφισβήτηση των όρων της οικείας διακήρυξης σχετικά με τη διεξαγωγή της δημοπρασίας .

Μονομερείς διοικητικές πράξεις, που εκδίδονται κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης, δεν υπάγονται καταρχήν στην δικαιοδοσία του ΣτΕ. Τούτο καθόσον, εκδιδόμενες μετά την τελείωση της σύνθετης διοικητικής ενέργειας, δεν αποτελούν τμήμα της και ως εκ τούτου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αποσπαστές της σύμβασης πράξεις .Παράδειγμα, οι κυρώσεις που αποσκοπούν στην τήρηση των συμβατικών υποχρεώσεων του αντισυμβαλλόμενου.

Ομοίως ,υπόκειται σε αίτηση ακυρώσεως η λύση των συμβάσεων με μονομερή διοικητική πράξη, που εκδίδεται σε εκτέλεση νόμου και όχι όρου της σύμβασης, χωρίς μάλιστα τούτο να έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της οικονομικής ελευθερίας ή την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών σε συνδυασμό με την αρχή του φυσικού δικαστή, καθόσον με το διοικητικό αυτό μέτρο « ο νομοθέτης υπήγαγε στη σφαίρα της κρατικής επεμβάσεως, για το δημόσιο συμφέρον, ορισμένη συμβατική σχέση, που έχει συναφθεί με το δημόσιο η νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου η οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και παρέσχει στην διοίκηση την εξουσία να καταγγέλλει για λόγους δημόσιου συμφέροντος και παρά την βούληση του αντισυμβληθέντος, με μονομερή διοικητική πράξη και ειδική διοικητική διαδικασία, τη σύμβαση.¹⁹

Ιδιαίτερη είναι η περίπτωση των τρίτων, εκείνων δηλαδή που δεν πήραν μέρος στην σύμβαση: Διαφορές που ανακύπτουν, μετά την κατάρτιση της σύμβασης, από εκτελεστές διοικητικές πράξεις που προηγούνται από την σύμβαση και σχετίζονται με την κατάρτιση της, δεν

¹⁹ βλ. ΣτΕ 276/1986 ΤοΣ 1987/332 – Σπυρ. Παππά: Η Δικαστική Επίλυση των Διαφορών από τις Π.Σ., Δ 20, σελ. 109

έχουν, προκειμένου για τους τρίτους αιτία την διοικητική σύμβαση, αλλά τις μονομερείς διοικητικές πράξεις, οι οποίες αποσπώμενες από την καταρτισθείσα ήδη σύμβαση προσβάλλονται αυτοτελώς από τους μη συμβληθέντες τρίτους με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του ΣτΕ. «Για τον ίδιο λόγο, δεν υπάγονται στα τακτικά δικαστήρια οι διαφορές που ανακύπτουν μετά την κατάρτιση της διοικητικής συμβάσεως από την εφαρμογή ή την τροποποίηση, με διοικητική πράξη, όρου της συμβάσεως ο οποίος λόγω του περιεχομένου του και της νομικής σημασίας του δημιουργεί αντικειμενικό δίκαιο ισχύον πέρα των συμβαλλόμενων και έναντι τρίτων μη συμβαλλόμενων των οποίων επηρεάζει τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα. Ο όρος αυτός, που για τα συμβαλλόμενα μέρη είναι συμβατικός, έχει λόγω της γενικότερης αυτής σημασίας του κανονιστικό χαρακτήρα έναντι των τρίτων οι οποίοι δύνανται να αμφισβητήσουν με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας την νομιμότητα της διοικητικής πράξεως που εκδίδεται βάση του όρου αυτού ή της διοικητικής πράξεως που τροποποιεί τον όρο επί βλάβει των δικαιωμάτων ή των εννόμων συμφερόντων τους».

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απόψεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και για άλλα θέματα που αφορούν τη λειτουργία του θεσμού και περιλαμβάνονται σε απόφασή του που εκδόθηκε για να επιλύσει αμφισβητήσεις που προέκυψαν κατά την εκτέλεση Προγραμματικής Σύμβασης που αφορούσε την κατασκευή νέας πτέρυγας σε επαρχιακό νοσοκομείο.

Έτσι στο ερώτημα που μπορεί να τεθεί από την παράγραφο 1 του άρθρου 35 του Π.Δ.. 410/1995 για το περιεχόμενο ή το είδος των έργων ή των προγραμμάτων η εκτέλεση των οποίων θα ήταν δυνατό να αποτελέσει αντικείμενο προγραμματικής σύμβασης θεωρεί ότι:

“ πρέπει να γίνει δεκτό ότι αφού δεν ορίζει ο νόμος, είναι δυνατό να εκτελεσθεί με τον τρόπο αυτό οποιοδήποτε είδους έργο, αρκεί να συντελεί στην ανάπτυξη μιας περιοχής”.

Σε άλλο σημείο της ίδιας απόφασης και σχετικά με το ερώτημα εάν θα πρέπει να εφαρμόζονται για την εκτέλεση των έργων οι διατάξεις που διέπουν τα έργα των Ο.Τ.Α. ή άλλου συμβαλλόμενου φορέα του δημοσίου, ιδιαίτερα όταν αυτά ανήκουν στον τελευταίο, το Ελεγκτικό Συνέδριο αποφάνθηκε:

“ Προκειμένου περί τεχνικών έργων, μπορούν να εκτελεσθούν όλα τα έργα που εμπίπτουν στην έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1-3 του Νόμου 1418/1984 « Περί Δημοσίων Έργων και ρυθμίσεων συναφών θεμάτων ». Για την εκτέλεση των έργων αυτών αποκτά ιδιαίτερη αξία το συμφωνημένο νομικό καθεστώς που θα διέπει την προγραμματική σύμβαση. Και τούτο γιατί αν και με το άρθρο 2 του Νόμου 1418/1984 προβλέπεται ότι η εκτέλεση των τεχνικών έργων όλων των φορέων του Δημόσιου Τομέα υπάγεται στο ανωτέρω ενιαίο νομικό καθεστώς και

διέπεται από την αυτή διαδικασία κατασκευής έργων, δεν αποκλείεται ωστόσο' ενόψει των από το άρθρο 19 και 27 επιτρεπομένων διαφοροποιήσεων, να καταστούν μέρη της ίδιας προγραμματικής σύμβασης φορείς των οποίων η διαδικασία εκτέλεσης τεχνικών έργων ή και προμηθειών να διέπεται από διαφορετικές διατάξεις. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι ανάγκη να διευκρινίζεται από πριν στο κείμενο κάθε σύμβασης από ποιες διατάξεις θα διέπεται η εκτέλεση του συγκεκριμένου έργου.

Είναι φανερό ότι σε περίπτωση αμφιβολιών περί της εφαρμοστέας διαδικασίας ή του εφαρμοστέου συστήματος κατασκευής του έργου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι θα εφαρμοσθούν οι διατάξεις εκείνου του συμβαλλόμενου που κατά τη σύμβαση έχει επιφορτισθεί με τη μέριμνα και την ευθύνη της εκτέλεσης του έργου, άσχετα με το αν ο φορέας αυτός είναι ή όχι και κύριος του έργου.

Τέλος το Ελεγκτικό Συνέδριο αποσαφηνίζει ότι:

“ Οι περιλαμβανόμενοι όροι της προγραμματικής σύμβασης συνιστούν το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει τις σχέσεις των συμβαλλόμενων φορέων κατά τη διάρκεια της ισχύος της, με την αυτονόητη προϋπόθεση ότι η συμβατική ελευθερία δεν μπορεί να ξεπεράσει τα όρια που θέτουν ισχύοντες, υποχρεωτικής εφαρμογής, κανόνες δικαίου”.²⁰

Το Υπουργείο Εσωτερικών και ο θεσμός των Προγραμματικών Συμβάσεων

Το Υπουργείο Εσωτερικών είναι ο αρμόδιος φορέας για τη στήριξη και την προώθηση των θεσμών που έχουν σχέση με την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Έχοντας υπόψη ότι η σωστή και σε βάθος πληροφόρηση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργία του θεσμού, το Υπουργείο δραστηριοποιήθηκε ιδιαίτερα προς την κατεύθυνση αυτή.

Συγκεκριμένα οργάνωσε τη Μονάδα Προγραμματικών Συμβάσεων που κύριο αντικείμενό της έχει τη διευκόλυνση των ενδιαφερομένων σε ότι αφορά το θεσμό παρέχοντας τις σχετικές πληροφορίες και κατευθύνσεις.

Στη συνέχεια συγκρότησε τριμελείς ομάδες σε κάθε νομαρχία με σκοπό να λειτουργήσουν σαν σύνδεσμοι πληροφόρησης ανάμεσα στους τοπικούς φορείς και τη Μονάδα Προγραμματικών Συμβάσεων του Υπουργείου αλλά και για να παράσχουν ουσιαστική ενημέρωση σε όλους εκείνους τους φορείς που θα επιθυμούσαν να διερευνήσουν τις δυνατότητες σύναψης Προγραμματικών Συμβάσεων ή να επιλύσουν συγκεκριμένα προβλήματα εφαρμογής τους.

Οι ομάδες αυτές παρακολούθησαν σεμινάριο που οργανώθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών με αποκλειστικό θέμα τις Προγραμματικές Συμβάσεις. Όμοια πληροφόρηση έγινε και προς τους εκπροσώπους όλων των φορέων του δημόσιου τομέα (σε κεντρικό επίπεδο) που κατά το νόμο θα μπορούσαν να είναι συμβαλλόμενοι σε Προγραμματικές Συμβάσεις έτσι ώστε να υπάρχει κοινή αντίληψη για το αντικείμενο.

²⁰ βλ. απόφαση Ελεγκτικού Συνεδρίου (τμήμα Ι - συνεδρίαση της 18-2-1986)

Θα πρέπει να σημειωθεί ακόμα ότι το Υπουργείο εκμεταλλεύτηκε κάθε ευκαιρία που δόθηκε για ενημέρωση στέλνοντας σε πολλές περιπτώσεις εκπροσώπους του σε επαρχιακό ή νομαρχιακό επίπεδο με σκοπό τη συζήτηση πάνω στα θέματα λειτουργίας του θεσμού.

Πέρα από αυτά ζητήθηκε απ' όλα τα Υπουργεία και τους Φορείς του Δημόσιου Τομέα (συνολικά 53) να προτείνουν θέματα τα οποία με βάση το πρόγραμμα δράσης τους θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο Προγραμματικών Συμβάσεων. Ένα μεγάλο μέρος αυτών των φορέων απάντησε στέλνοντας συγκεκριμένες προτάσεις για πολλές κατηγορίες έργων ή προγραμμάτων.

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Στις προγραμματικές συμβάσεις, οι οποίες εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο των προγραμματικών πράξεων οικονομικής ανάπτυξης, βρίσκουν την έκφρασή τους τα άρθρα 102 παρ. 6 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος.

Ειδικότερα με την παράγραφο 6 του άρθρου 102 ορίζεται ότι το Κράτος μεριμνά ώστε να εξασφαλίζονται οι αναγκαίοι πόροι για την εκπλήρωση της αποστολής των Ο.Τ.Α. Πράγματι, με τις προγραμματικές συμβάσεις μέσα από τη συνεργασία των Ο.Τ.Α. και φορέων του δημόσιου τομέα, εξασφαλίζει το Κράτος στους Ο.Τ.Α. χρήματα και προσωπικό για την ανάπτυξη τοπικών υποθέσεων. Επίσης παρέχεται στους Ο.Τ.Α. και ιδιαίτερη οικονομική ενίσχυση, εφόσον κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995, οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, το

τακτικό κρατικό προϋπολογισμό, από προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα και από τους προϋπολογισμούς των φορέων που συμμετέχουν.

Εξάλλου, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 106 του Συντάγματος, καθιερώνεται η υποχρέωση του Κράτους να μεριμνά για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και για την εκμετάλλευση του εθνικού πλούτου. Η μέριμνα αυτή έχει γίνει πλέον θεσμός μέσω των προγραμματικών συμβάσεων, εφόσον με αυτές επιδιώκεται η ανάπτυξη του τόπου και η τοπική ανάπτυξη είναι μια μορφή περιφερειακής ανάπτυξης, στην οποία τοπικοί παράγοντες αποτελούν τους βασικούς μοχλούς της αναπτυξιακής διαδικασίας.²¹

ΛΥΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Η λύση διοικητικής, άρα και πραγματικής σύμβασης του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995 είναι δυνατή:

- α) από ειδική ρήτρα (όρο) της σύμβασης
- β) από διάταξη νόμου (ατομικού ή γενικού και αφηρημένου)
- γ) από αντισυμβατική συμπεριφορά του αντισυμβαλλομένου.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση η Διοίκηση, όταν ο αντισυμβαλλόμενος ιδιώτης (ή νομικό πρόσωπο ή οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης) δεν εκτελεί ή δεν εκτελεί εμπροθέσμως ή δεν εκτελεί καλώς τις υποχρεώσεις του, έχει τη δυνατότητα

²¹ βλ. Άννα Λιγωμένου: Οι Προγραμματικές Συμβάσεις, ΕΔΔΔ 1998, σελ. 262

επικαλούμενη συναφείς όρους της προγραμματικής σύμβασης, να ζητήσει τη λύση αυτής ή την κήρυξη του ιδιώτη ως εκπτώτου κ.λ.π. Στην περίπτωση όμως μη ύπαρξης στην προγραμματική σύμβαση συναφών με την αντισυμβατική συμπεριφορά του αντισυμβαλλομένου όρων, τότε το δικαίωμα της Διοίκησης προς λύση αυτής της σύμβασης καθώς και οι παρεπόμενες από τη λύση αυτή αξιώσεις, πρέπει να αναζητηθούν στις συναφείς διατάξεις του Αστικού Κώδικα, κυρίως μεν στις διατάξεις που ισχύουν για τις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις ήτοι άρθρα 383 επομ. Αστικού Κώδικα, επικουρικά δε και στα υπόλοιπα σχετικά κεφάλαια του Ενοχικού Δικαίου του Αστικού Κώδικα.²²

²² βλ. ΓνΝΣΚ 85/1991, ΓνΝΣΚ 89/1991

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Παρά το γεγονός ότι ο θεσμός αντιμετωπίστηκε από μέρους των Ο.Τ.Α. με υψηλό αίσθημα ευθύνης και τα φαινόμενα κακής χρησιμοποίησής του ήταν ελάχιστα, σκόπιμο θα ήταν να προσδιοριστεί και το τι δεν μπορεί να είναι προγραμματική σύμβαση και γενικά τι θα πρέπει να αποφεύγουν οι συμβαλλόμενοι προκειμένου να μην υπάρξουν προβλήματα στην εφαρμογή της.

Οι Προγραμματικές Συμβάσεις δεν είναι γορηματοδοτικός μηχανισμός

Με το θεσμό των προγραμματικών συμβάσεων επιδιώκουμε την εξοικονόμηση πόρων με την από κοινού συμμετοχή ΟΤ.Α. και ενδιαφερομένων φορέων στην εκτέλεση π.χ. ενός έργου ή στην παροχή μιας υπηρεσίας, μειώνοντας στο ελάχιστο δυνατό τα συγκεκριμένα λειτουργικά έξοδα κάθε συμβαλλόμενου.

Για να έχει μια σύμβαση το νομικό χαρακτήρα της Προγραμματικής, θα πρέπει υποχρεωτικά στο κείμενό της εκτός των άλλων να μνημονεύονται οι συγκεκριμένοι πόροι που θα διατεθούν για την υλοποίηση της συμφωνίας και τα συγκεκριμένα ποσά χρηματοδότησης, στοιχεία χωρίς τα οποία η υπογραφή Προγραμματικών Συμβάσεων δεν είναι δυνατή.

Επομένως δεν είναι δυνατή η υπογραφή Προγραμματικών Συμβάσεων αν δεν έχουν εξασφαλισθεί οι απαραίτητες χρηματοδοτικές προϋποθέσεις για τις οποίες συμβατικά δεσμεύονται τόσο η Τοπική Αυτοδιοίκηση όσο και οι λοιποί συμβαλλόμενοι φορείς.

Η Προγραμματική Σύμβαση δεν είναι μηχανισμός εξασφάλισης θέσεων εργασίας

Ο θεσμός δεν πρέπει και δεν μπορεί να λειτουργήσει σαν μέσο για την εξασφάλιση θέσεων εργασίας και την πρόσκαιρη τακτοποίηση ανέργων της περιοχής. Βεβαίως προσωπικό που κρίνεται απόλυτα απαραίτητο για την υλοποίηση μιας Προγραμματικής Σύμβασης είναι δυνατόν να προσληφθεί αλλά μόνο όσο χρόνο προβλέπεται να ισχύει η Προγραμματική Σύμβαση. Αυτό θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι σαφές, ότι δηλαδή η ολοκλήρωση του αντικειμένου της Προγραμματικής Σύμβασης και η λήξη της ισχύος της συνεπάγεται την αποδέσμευση του προσωπικού που έχει προσληφθεί.

Άλλωστε στον τομέα της απασχόλησης βασική επιδίωξη θα πρέπει να είναι, η δημιουργία και εξασφάλιση των προϋποθέσεων εκείνων που είναι αναγκαίες, ώστε μέσα από μια σωστά θεμελιωμένη τοπική αναπτυξιακή δραστηριότητα να δημιουργούνται μόνιμες θέσεις εργασίας και να επιτυγχάνεται προγραμματισμένη και ορθολογική αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού. Θα πρέπει εδώ να υπογραμμισθεί ότι είναι δυνατό να εξασφαλισθεί η μερική απασχόληση ενός επιστήμονα ή άλλου αναγκαίου για τον Ο.Τ.Α. προσωπικού, που ανήκει σε φορέα του δημόσιου τομέα, με την υπογραφή Προγραμματικής Σύμβασης και με πολύ χαμηλότερο κόστος απ' ότι εκείνο της πρόσληψης νέου προσωπικού από τον Ο.Τ.Α.

Η Προγραμματική Σύμβαση δεν είναι δυνατόν να λειτουργεί

Ως μηχανισμός απ' ευθείας ανάθεσης έργων.

Υπήρξαν, ευτυχώς ελάχιστες περιπτώσεις, όπου επιχειρήθηκε η μέσω των Προγραμματικών Συμβάσεων παράκαμψη του υφιστάμενου νομικού πλαισίου που αφορά κυρίως την εκτέλεση έργων όπως π.χ. με την απ' ευθείας ανάθεση σημαντικού προϋπολογισμού έργων από τον ένα συμβαλλόμενο φορέα στον άλλο. Η απαγόρευση τέτοιων αναθέσεων από την κείμενη νομοθεσία δεν ήταν δυνατό, όπως είναι φυσικό, να νομιμοποιήσει αντίθετες συμφωνίες που περιλήφθηκαν στη σύμβαση που το περιεχόμενό της απλά και μόνο τέθηκε κάτω από τον τίτλο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ. Στην πραγματικότητα εδώ δεν πρόκειται για προγραμματική σύμβαση αλλά για σύμβαση απ' ευθείας ανάθεσης την οποία οι διατάξεις για την εκτέλεση έργων δεν επέτρεπαν.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν είναι προέκταση

του διοικητικού μηχανισμού του δημόσιου τομέα

Ο αναπτυξιακός ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να αποτελεί τον γνώμονα κατά τη σύναψη των Προγραμματικών Συμβάσεων. Ο σημαντικός αριθμός των Προγραμματικών Συμβάσεων που έχουν υπογραφεί μέχρι σήμερα και τα ιδιαίτερα σημαντικά αντικείμενα που αυτές περιέλαβαν, αποδεικνύουν το πόσο μεγάλο κενό καλύφθηκε με το θεσμό αυτό και δείχνουν τις δυνατότητες που παρέχονται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση για να αναδειχτεί σε σημαντικό παράγοντα της προσπάθειας για τοπική ανάπτυξη.

Με το παραπάνω σκεπτικό, θα πρέπει να αποκλειστεί η εφαρμογή του θεσμού σε περιπτώσεις όπου επιχειρείται μέσω αυτού η χρησιμοποίηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης απλά ως προέκτασης του κρατικού

μηχανισμού σε θέματα διοικητικά και μόνο χωρίς αναπτυξιακό περιεχόμενο.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Αναμφίβολα ο δρόμος για την καθιέρωση και την καταξίωση ενός νέου θεσμού δεν είναι πάντα εύκολος, ιδιαίτερα όταν η εφαρμογή του φιλοδοξεί να επιβάλλει μια νέα αντίληψη στη σχέση Κρατικής Διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δισταγμοί και αναστολές ιδιαίτερα από τους φορείς του δημόσιου τομέα ή ακόμα και παραλήψεις ή λάθη και από τις δύο πλευρές που φάνηκαν στην αρχή, υποχώρησαν σημαντικά.

Εκείνο που έχει σημασία είναι η ύπαρξη καλής θέλησης από μέρους όλων των πλευρών και η αναγνώριση της χρησιμότητας του θεσμού. Κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις οι προοπτικές του θεσμού είναι μεγάλες, προς την κατεύθυνση της εδραίωσης του κλίματος εμπιστοσύνης, που είναι απαραίτητο για την προώθηση της ανάπτυξης, ιδιαίτερα στην περιφέρεια. Η προσεκτική χρήση του θεσμού των προγραμματικών συμβάσεων είναι δυνατόν να δώσει λύσεις και να αντιμετωπίσει καταστάσεις που μέχρι σήμερα δεν ήταν δυνατόν να ξεπεραστούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6
ΤΟΜΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ
ΓΙΑ ΣΥΝΑΨΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

- α) Αξιοποίηση γεωθερμικής ενέργειας για
θερμοκηπιακή - ιχθυοτροφική
εκμετάλλευση.
- β) Εξόρυξη λιγνίτη.

ΦΟΡΕΙΣ

ΕΤΒΑ - πανεπιστήμια

ΕΤΒΑ - ΔΕΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

- α) Τομέας πολιτιστικής κληρονομιάς
(αρχαιότητες, μνημεία).
- β) Τομέας πολιτιστικής ανάπτυξης
(καλές τέχνες, κινηματογράφος, λαϊκός
πολιτισμός, πολιτιστικοί φορείς).

Γ.Γ.Λ.Ε.

Γ.Γ.Λ.Ε.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΕΡΓΩΝ (ΥΠ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.)

- α) Ανάπτυξη - αναμόρφωση - τουριστική
αξιοποίηση περιοχών φυσικού κάλλους ή
πόρων (λίμνες, παραποτάμιας εκτάσεις,
παραλίες, άλση, ορεινοί όγκοι,
υγροβιότοποι, δάση κλπ.).

ΕΟΤ-ΥΠ.ΠΕ-
ΥΠ.ΓΕΩΡΓΙΑΣ-
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ
ΤΑΜΕΙΟ-Γ.Γ.Α.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ

ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

- α) Μελέτη και εκτέλεση ορισμένων λιμενικών έργων. Λιμενικό ταμείο
- β) Δημιουργία και εκμετάλλευση μαρίνων. ΕΟΤ-Λιμενικό ταμείο
- γ) Καθαριότητα λιμένων. Λιμενικό ταμείο
- δ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις. ΥΠΙ.ΠΕ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Αναμόρφωση προγράμματος παραμεθωρίων περιοχών.

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ

ΑΜΥΝΑΣ / ΣΥΚΕΑ

- Α) Οδοποιία εθνικού - επαρχιακού δικτύου Νομαρχιακό ταμείο
- (χωματουργικά - τεχνικά έργα, οδοστρωσία, ασφαλτόστρωση, σήμανση κλπ.).
- Β) Προκατασκευές κτιρίων.
- Γ) Χωματουργικά (γενικά).
- Δ) Διάφορα κοινοτικά και νομαρχιακά έργα. Νομαρχιακό ταμείο

**ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΑΝΕΙΩΝ**

Προγράμματα ανάπτυξης γενικά.

ΚΕΠΕ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ο.Τ.Ε.)

Εκτέλεση χωματουργικών έργων δικτύου

ΔΕΗ-ΕΥΔΑΠ

**ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ**

Α) Μελέτη και εκτέλεση έργων ύδρευσης
- αποχέτευσης - αντιπλημμυρικής
προστασίας (αφορά Ο.Τ.Α. εκτός
περιοχής αρμοδιότητας ΕΥΔΑΠ).

Β) Παροχή υπηρεσιών σε ότι αφορά τη
συντήρηση - ανακαίνιση και λειτουργία
έργων ύδρευσης και αποχέτευσης.

Γ) μελέτη και εκτέλεση έργων
αξιοποίησης και εμπλουτισμού υδατίνων
πόρων για υδρευτικές ανάγκες.

ΣΠΓΜΕ-ΓΕΜΕΕ-
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

**ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ**

Αξιοποίηση δημοτικών ή κοινοτικών
ακινήτων ή κληροδοτημάτων για:

- περιθαλψη

ΥΠ. Υγείας πρόνοιας -
ΕΟΤ-ΥΠ. Παιδείας-
ΥΠΕΧΩΔΕ-ΥΠ.ΠΕ-

- κοινωνική πρόνοια (βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΑΠΗ, Κέντρα Οικογενειακού Προγραμματισμού
- τουρισμός - αναψυχή (κατασκηνώσεις, παιδικές χαρές, πάρκα, άλση, οργανωμένες πλατείες, εκδρομικά καταφύγια - κάμπινγκ, ξενώνες.
- πολιτισμός (αίθουσες εκθέσεων και συναυλιών, πολιτιστικά κέντρα,
- βιβλιοθήκες, ιστορικά αρχεία, θέατρα, κινηματογράφοι).
- διοίκηση (δημοτικά - κοινοτικά καταστήματα).
- αθλητισμός (αθλητικά γήπεδα, στάδια, γυμναστήρια, κολυμβητήρια ή αεραθλητικά κέντρα).
- νεκροταφεία.
- μεταφορές (ανοιχτοί χώροι στάθμευσης, κτίρια, γκαράζ, σταθμοί βενζίνης κλπ.)
- δημοτικές - κοινοτικές εγκαταστάσεις (αποθήκες, σκουπιδότοποι κλπ.)
- πρωτογενής τομέας παραγωγής (ομαδικές καλλιέργειες, κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, βοσκότοποι, αλιευτικές εγκαταστάσεις)
- εξορυκτικές εγκαταστάσεις

- κατοικία (δημοτικά ή κοινοτικά
 ἔργα προγράμματα ανέγερσης κατοικιών για
 μίσθωση με στόχο την κάλυψη αναγκών
 πολιτών που δεν καλύπτονται από
 κανένα άλλο πρόγραμμα κρατικής
 στεγαστικής μέριμνας ή για παρέμβαση
 στην κτηματαγορά).
- επαγγελματικές εγκαταστάσεις
 (καταστήματα, επαγγελματικά
 εργαστήρια, χονδρεμπόριο, βιοτεχνικά
 ή βιομηχανικά εργαστήρια - κέντρα)
- κοινωνικός τουρισμός (ξενοδοχειακές -
 τουριστικές εγκαταστάσεις, εστιατόρια,
 αναψυκτήρια, ταβέρνες, κάμπινγκ,
 ξενώνες, οργανωμένες πλαζ)

ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Α) κατασκευή κατοικιών για δικαιούχους
 του οργανισμού σε μεγάλες πόλεις

ΕΤΒΑ-ΕΚΤΕ

β) κατασκευή κατοικιών για ενοικίαση

γ) αναπαλαίωση παραδοσιακών κατοικιών
 για δικαιούχους του Ο.Ε.Κ.

ΕΤΒΑ-ΥΠΕΧΩΔΕ-
 ΥΠ.ΠΕ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΕΓΑΣΗΣ

α) έργα οικιστικής ανάπτυξης

ΟΕΚ-ΕΤΒΑ-ΕΚΤΕ

β) έργα πολεοδομικών αναμορφώσεων

ΥΠΕΧΩΔΕ-ΕΤΒΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

α) δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων (δημοτικοί - κοινοτικοί ξενώνες ή ξενοδοχεία, κέντρα παραθερισμού γυμνιστών, επιπλωμένα διαμερίσματα κλπ.)

ΕΚΤΕ-ΚΕΔ

β) δημιουργία εγκαταστάσεων τουριστικής υποδομής (μαρίνες, χιονοδρομικά κέντρα, κέντρα εστίασης και αναψυχής όπως τουριστικά περίπτερα, συγκροτήματα αναψυκτηρίων - εστιατορίων - αποδυτηρίων στις παραλίες κλπ.)

ΕΚΤΕ-ΓΤΝΓ

γ) εφαρμογή ευρύτερων αναπτυξιακών προγραμμάτων που περιλαμβάνουν είτε αποκλειστικά τουριστικές εγκαταστάσεις, είτε τουριστικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις κοινωνικής υποδομής και εξοπλισμού (αθλητικές εγκαταστάσεις, εγκαταστάσεις για πολιτιστικές εκδηλώσεις κλπ.)

ΚΕΠΕ-ΓΤΝΓ-ΓΓΑ-
ΥΠ.ΠΕ

δ) δημιουργία δημοτικών - κοινοτικών γραφείων πληροφοριών για τους τουρίστες

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ

ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

α) κατασκευή ανισόπεδων διαβάσεων

β) κατασκευή δρόμων παράλληλων προς
τη σιδηροδρομική γραμμή

γ) εκτέλεση έργων εξωραϊσμού ελεύθερων
χώρων σταθμών

δ) εκμετάλλευση καφεστιατορίων
σταθμών

ΓΕΕΘΑ-ΣΥΚΕΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

προγράμματα ανάπτυξης (ολοκληρωμένα
ή κλαδικά)

ΕΟΤ-ΥΠΕΧΩΔΕ-

ΕΤΒΑ- Ταμείο παρακ.
και δανείων

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΕΛΚΕΠΑ)

α) εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων
οργάνωσης και διοίκησης

β) εφαρμογή προηγμένων μορφών
τεχνολογίας και ειδικότερα της
πληροφορικής, βιοτεχνολογίας και
ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

γ) Ενημέρωση, πληροφόρηση,
επιμόρφωση, εξειδίκευση.

Συμβουλευτικές υπηρεσίες, μελέτες,
έρευνες στους τομείς α και β.

Εμπορική τράπεζα

ΥΠ.Β.Ε.Τ.-ΔΕΗ-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Δημιουργία γραφείων ανταποκριτών (για ΤΕΒΕ - ΙΚΑ εγγραφή ανέργων, συγκέντρωση δικαιολογητικών του ΟΑΕΔ, ενημέρωση ανέργων εργοδοτών και τοπικών φορέων).

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (Ο.Γ.Α.)

Ανταπόκριση σε θέματα Ο.Γ.Α.

ΟΑΕΔ-ΤΕΒΕ

ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΤΣΕΩΝ (Ι.Κ.Α.)

Παροχή υπηρεσιών στους εργοδότες και ασφαλισμένους του Ι.Κ.Α.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ

Διαμορφώσεις - ανεγέρσεις κτιρίων για στέγαση των υπηρεσιών του και άλλες χρήσεις.

ΔΕΠΟΣ-ΥΠΕΧΩΔΕ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

(ΕΤΒΑ)

α) Μελέτη και εγκατάσταση μονάδας αξιοποίησης θερμικών αποβλήτων.

ΔΕΗ

β) θέρμανση θερμοκηπίων	ΔΕΗ
γ) Αξιοποίηση απορριμμάτων	ΥΠΕΧΩΔΕ-Πανεπιστ.
δ) Παραγωγή ξυλάνθρακα και βιαερίου	ΔΕΗ-Πανεπιστήμια
ε) Δημιουργία ιχθυοτροφικών μονάδων	ΥΠ.Γεωργ.-Πανεπιστ.
στ) Μελέτη και κατασκευή κέντρου παραδοσιακής καλλιτεχνικής βιοτεχνίας	ΕΟΜΜΕΧ
ζ) Ύδρευση - αποχέτευση ΒΙ.ΠΕ.	ΕΥΔΑΠ
η) Εκμετάλλευση λιγνιτικών κοιτασμάτων κλπ.	ΔΕΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Α.Ε.

Τουριστικός τομέας και οικιστικός τομέας

ΕΟΤ-ΔΕΠΟΣ-ΟΕΚ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Τομέας μηχανοργάνωσης

ΕΛΕΚΠΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΛΑΪΚΗΣ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

Προγράμματα λαϊκής επιμόρφωσης - εκπαίδευσης - πολιτιστικές εκδηλώσεις.

ΥΠ.ΠΕ-Γ.Γ.Λ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

A) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΡΓΑ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Στην σήμερα ημέραοι παρακάτω φορείς καλούμενοι στο εξής " συμβαλλόμενοι ":

α) νόμιμα εκπροσωπούμενος (η) από τον (την) κάτοικο.....

β) νόμιμα εκπροσωπούμενος (η) από τον (την) κάτοικο.....

γ) νόμιμα εκπροσωπούμενος (η) από τον (την) κάτοικο.....

συνομολογούν και αποδέχονται τα παρακάτω:

Άρθρο 1 Προοίμιο

- 1.1 (Αναφέρονται συνοπτικά οι λόγοι που συνηγορούν στην υπογραφή της Προγραμματικής Σύμβασης)
- 1.2 (Αναφέρονται συνοπτικά τα οφέλη που θα προκύψουν)

Άρθρο 2 Αντικείμενο της σύμβασης

- 2.1. Η παρούσα προγραμματική σύμβαση αφορά στην κατασκευή του έργου (συνοπτική αναφορά του αντικειμένου της σύμβασης)
- 2.2. Διευκρινίζεται ότι η κατασκευή του έργου θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με μελέτη εφαρμογής η οποία προσαρτάται στην περούσα προγραμματική σύμβαση.

Άρθρο 3

Περιεχόμενο της σύμβασης

3.1 Η παρούσα προγραμματική σύμβαση περιέχει:

- Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων.
- Τους πόρους που θα διατεθούν καθώς και τις διατάξεις που θα ισχύουν για την εκτέλεση των έργων.
- Τα ποσά χρηματοδότησης και το χρονοδιάγραμμα χρηματοδότησης.
- Το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του έργου.
- Τον φορέα στον οποίο θα ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση του έργου μετά την ολοκλήρωσή του (όπου υπάρχει τέτοιο θέμα).
- Το ιδιοκτησιακό καθεστώς που διέπει την έκταση στην οποία θα κατασκευαστεί το έργο και τις εγκαταστάσεις του έργου καθώς και τις τυχόν επερχόμενες αλλαγές μετά την οριστική παραλαβή του.
- Το χρόνο ισχύος της παρούσας σύμβασης.

Άρθρο 4

Χώρος κατασκευής του έργου

4.1 (Αναφέρεται ο χώρος στον οποίο θα κατασκευαστεί το έργο, ο οποίος και προσδιορίζεται ειδικότερα σε τοπογραφικό χρονοδιάγραμμα που προσαρτάται ως παράρτημα στην προγραμματική σύμβαση).

4.2 (Αναφέρεται το ιδιοκτησιακό καθεστώς του ανωτέρου χώρου, τα δικαιώματα χρήσης του κατά την εκτέλεση του έργου, καθώς και οι τυχόν επερχόμενες αλλαγές).

Άρθρο 5

Πόροι – Χρηματοδότηση

5.1 Αναφέρεται το κόστος κατασκευής του έργου, σύμφωνα με την παράγραφο 2.2).

5.2 (Αναφέρονται τα ποσά κάθε μιας πηγής χρηματοδότησης του έργου και το σχετικό χρονοδιάγραμμα).

Άρθρο 6

Φορέας διαχείρισης – εκμετάλλευσης – συντήρησης του έργου

6.1 (Αναφέρεται ο φορέας που αναλαμβάνει την διαχείριση – εκμετάλλευση και συντήρηση του έργου π.χ. συνιστώμενο για το σκοπό νέο νομικό πρόσωπο ή ένας από τους συμβαλλόμενους φορείς).

6.2 (Εφόσον συνιστάται νέο νομικό πρόσωπο π.χ. Εταιρεία, προσδιορίζονται σαφώς η διάρκεια, η σύνθεση μετοχικού κεφαλαίου κ.λ.π.).

Άρθρο 7
Φορέας του έργου

7.1 (Προσδιορίζεται μεταξύ των συμβαλλομένων ο φορέας για την οικονομική διαχείριση των πόρων που απαιτούνται για την κατασκευή του έργου).

7.2 (προσδιορίζεται ο κύριος φορέας του έργου).

Άρθρο 8
Δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλομένων

(Αναφέρονται λεπτομερειακά, συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις που αναλαμβάνει κάθε συμβαλλόμενος).

Άρθρο 9
Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του έργου

9.1 (Καθορίζεται η χρονική διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου και το χρονοδιάγραμμα των ενδιάμεσων σταδίων).

9.2 (Ρυθμίζεται κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι δυνατόν να προβλεφθεί κατά την πιθανή διάρκεια εκτέλεσης του έργου και μέχρι την ολοκλήρωσή του).

Άρθρο 10
Επίλυση διαφωνιών – Παρακολούθηση υλοποίησης σύμβασης

(Μεταξύ των συμβαλλομένων συμφωνείται να συσταθεί Κοινή Επιτροπή που παρακολουθεί τη τήρηση των όρων της σύμβασης και λύνει τις διαφορές που τυχόν προκύπτουν μεταξύ των συμβαλλομένων αποτελούμενη από τους)

Άρθρο 11
Ισχύς Σύμβασης

(Η διάρκεια της σύμβασης είναι)

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ
Για το Δήμο ή Κοινότητα.....
Για τον.....
Για τον.....

Επικυρώνεται
Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ.....

Β) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Στην σήμερα ημέραοι
παρακάτω φορείς καλούμενοι στο εξής " συμβαλλόμενοι ":

α) (ο Δήμος ή Κοινότητα) νόμιμα
εκπροσωπούμενος(η) από τον(την)
κάτοικο.....

β) (ο Δήμος ή Κοινότητα) νόμιμα
εκπροσωπούμενος(η) από τον(την)
κάτοικο.....

γ) νόμιμα εκπροσωπούμενος(η) από τον(την)
..... κάτοικο.....

δ) νόμιμα εκπροσωπούμενος(η) από τον(την)
..... κάτοικο.....

συνομολογούν και αποδέχονται τα παρακάτω:

Άρθρο 1 Προοίμιο

- 1.3 (Αναφέρονται συνοπτικά οι λόγοι που συνηγορούν στην υπογραφή της Προγραμματικής Σύμβασης)
1.4 (Αναφέρονται συνοπτικά τα οφέλη που θα προκύψουν)

Άρθρο 2 Αντικείμενο της σύμβασης

2.3. Η παρούσα προγραμματική σύμβαση αφορά στην παροχή των αναφερομένων στη συνέχεια υπηρεσιών με τη σύσταση Γραφείου στην Κοινότητα (ή Δήμο)

- α) Υπηρεσίες “ανταποκριτή”
- β) Υπηρεσίες “ανταποκριτή”
- γ) Παροχής πληροφοριών και προώθησης των προγραμμάτων Κοινωνικού – Εκπαιδευτικού – Αγροτικού – Γενικού Τουρισμού.

2.2 Ειδικότερα:

I Όσον αφορά τις υπηρεσίες “ανταποκριτή”

- (προδιαγραφές)

-
-
-

II Όσον αφορά τις υπηρεσίες “ανταποκριτή”

- (προδιαγραφές)

-
-
-

III Όσον αφορά την παροχή πληροφοριών τουρισμού κ.λ.π.

- (προδιαγραφές)

-
-
-

Άρθρο 3 Περιεχόμενο της σύμβασης

- 3.1 Η παρούσα προγραμματική σύμβαση περιέχει:
- Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων.

- Τους πόρους που θα διατεθούν.
- Τα ποσά χρηματοδότησης και το χρονοδιάγραμμα χρηματοδότησης για την παροχή των παραπάνω υπηρεσιών.
- Το χρονοδιάγραμμα παροχής των υπηρεσιών και προώθησης των προγραμμάτων.
- Το χρόνο και τον τόπο ισχύος της παρούσας προγραμματικής σύμβασης.

Άρθρο 4

Δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλομένων

4.1 (Αναφέρονται λεπτομερειακά, συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις που αναλαμβάνει κάθε συμβαλλόμενος).
 (Οποσδήποτε [προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις του Δήμου π.χ. για εξεύρεση κατάλληλου χώρου, προσωπικού, εξόδων λειτουργίας κ.λ.π. καθώς επίσης και οι αποδέκτες της παροχής των υπηρεσιών κ.ο.κ.)

Άρθρο 5

Πόροι – Χρηματοδότηση

5.1 Αναφέρεται η δαπάνη ξεχωριστά για την παροχή κάθε μιας από τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 υπηρεσίες.

5.2 Αναφέρονται α) τα ποσά κάθε μιας πηγής χρηματοδότησης ξεχωριστά κατά παρεχόμενη υπηρεσία και β) το σχετικό χρονοδιάγραμμα.

Άρθρο 6

Χρονοδιάγραμμα παροχής των υπηρεσιών

6.1 (Καθορίζεται με λεπτομέρεια η χρονική διάρκεια παροχής των υπηρεσιών σε καθημερινή βάση αλλά και η συνολική χρονική διάρκεια της λειτουργίας της υπηρεσίας).

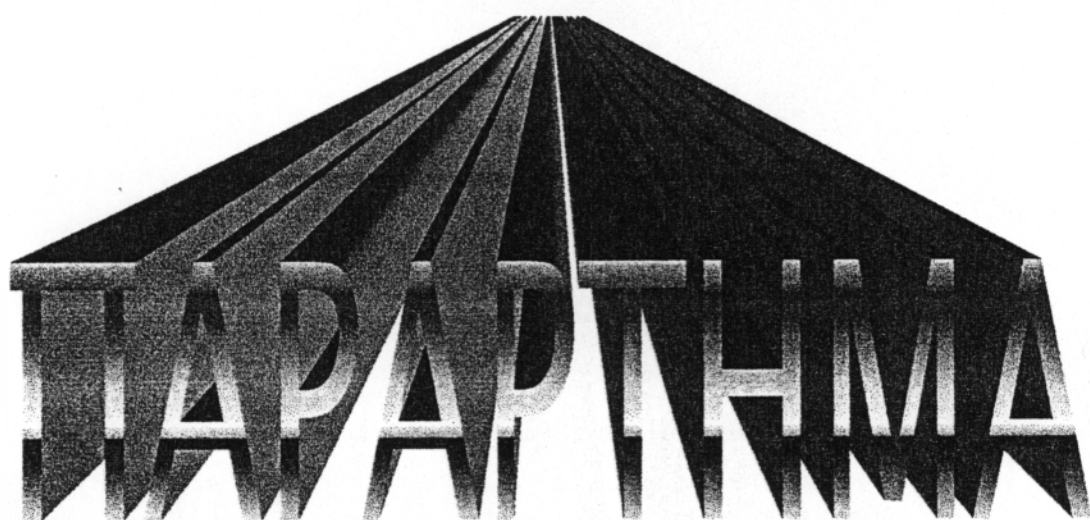
Άρθρο 7

Χρόνος και χώρος ισχύος της Σύμβασης

7.1 Καθορίζεται η διάρκεια και ο χώρος (π.χ. περιφέρει, Δήμος χ.....)

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ
Για το Δήμο ή Κοινότητα.....
Για τον.....
Για τον.....

Επικυρώνεται
Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ.....

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

**Για την ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος
της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου.**

Σήμερα 27 Μαρτίου 1985, οι παρακάτω συμβαλλόμενοι:

1. Το Ελληνικό δημόσιο, νόμιμα εκπροσωπούμενο από τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας Γεράσιμο Αρσένη, Εσωτερικών Αγαμέμνονα Κουτσογιωργα, Υγείας και Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Γεώργιο Γεννηματά, Δημοσίων έργων Γ.Περράκη, Αναπληρωτή Υπουργό Γεωργίας Γ.Μωραίτη, Χωροταξίας Οικισμού και περιβάλλοντος Ευαγ.Κουλουμπή, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Ελευθ.Βουρβάκη, και Πολιτισμού και Επιστημών Μελ.Μερκούρη, και τον Υφυπουργό Ν. Γενιάς και Αθλητισμού Κων. Λαλιώτη.

2. Το κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών νόμιμα εκπροσωπούμενο από την επιστημ. Διευθύντρια του Λ. Κατσέλη.

3. Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Γενικό Γραμματέα του Νικ.Σκούλα, σύμφωνα με την 361/11/26-3-85 απόφαση του διοικητικού Συμβουλίου του.

4. Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Διοικητή της Β.Καφιρη.

5.Η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Διοικητή της Κων.Σοφούλη.

6.Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Κων.Δαλιανη ,σύμφωνα με την 2032/26-3-85 απόφαση του διοικητικού Συμβουλίου.

7.Το Νομαρχιακό Ταμείο Αιτωλοακαρνανίας ,νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Νομάρχη Αιτωλοακαρνανίας Ευαγ.Γιαννακουλια ,σύμφωνα με την από 22-3-85 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του.

8.Το Νομαρχιακό Ταμείο Άρτας ,νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Νομάρχη Άρτας Κων.Ανδρουτσόπουλο, σύμφωνα με την από 21-3-85 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του.

9.Το Νομαρχιακό Ταμείο Πρέβεζας ,νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Νομάρχη Πρέβεζας Κων.Στρατηνακη ,σύμφωνα με την από 21-3-85 απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου.

10.Ο Δήμος Αμφιλοχίας ,νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Δήμαρχο του Νικ.Τελωνα.

11.Η Κοινότητα Βόνιτσας ,νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο της Κων.Δριβα.

12.Ο Δήμος Άρτας ,νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Δήμαρχο του Χρ.Παπαγεωργίου.

13. Ο Δήμος Πρέβεζας ,νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Αντιδήμαρχο του Π.Σαρη.

14.Ο Δήμος Φιλιππιάδας νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Δήμαρχο του Β.Χυτα.

15.Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Άρτας-Φιλιππιάδας ,νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο της Ν.Γκολομαζο ,σύμφωνα με την από 22-3-85 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της .

16.Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Αγρινίου ,νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον αντιπρόεδρο της Κ.Σκρεττα ,σύμφωνα με την από 26-3-85 απόφαση του Διοικητικού συμβουλίου της

17.Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Πρέβεζας ,νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον αντιπρόεδρο της Π.Παπαχριστοδουλου, σύμφωνα με την από 21-3-85 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της

18.Η Ένωση Αλιευτικών και Ιχθυοτροφικών Συνεταιρισμών Ελλάδας ,νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Β.Μανικα Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της.

19.Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αγρινίου ,νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον πρόεδρο του Γ.Πιστιολλα ,σύμφωνα με την από 26-3-85 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του.

20.Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Άρτας ,νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον πρόεδρο του Κ.Οικονομιδη ,σύμφωνα με την από 20-3-85 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του.

έχοντας υπόψη:

α)Τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν.1416/84

β)Το πενταετές πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης 1983-87

γ)Τη διεθνή σύμβαση Ramsar

δ)Τις αποφάσεις των Νομαρχιακών Συμβουλίων Αιτωλνίας, Άρτας και Πρέβεζας με αριθμούς 4/21-3-85,3/20-3-85 και3/21-3-85 αντίστοιχα

συμφωνούν και συναποδέχονται τα εξής:

Άρθρο 1

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

1.Η ευρύτερη περιοχή του Αμβρακικού κόλπου έχει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης με αξιοποίηση των φυσικών πόρων της .Η μορφολογία και οι υδροβιολογικές συνθήκες του ανοιχτού κόλπου καθώς και οι λιμνοθάλασσες της περιοχής δίνουν την δυνατότητα αλιευτικής και ιχθυοκομικής αξιοποίησης της περιοχής .Η σύσταση των εδαφών ,που οφείλεται στην εναπόθεση φερτών υλών από τους δυο ποταμούς Λούρο

και Άραχθο ,είναι κατάλληλη για γεωργική εκμετάλλευση υψηλής παραγωγικότητας .

2.Η περιοχή του Αμβρακικού παρουσιάζει αξιόλογες δυνατότητες τουριστικής και πολιτιστικής ανάπτυξης με αξιοποίηση των παραδοσιακών οικισμών ,των αρχαιολογικών χώρων και των άλλων τουριστικών πόρων της .

3.Παράλληλα ,ο Αμβρακικός κόλπος είναι ένας από τους σημαντικότερους βιότοπους στην Ελλάδα και προστατεύεται από την διεθνή σύμβαση RAMSAR.Το ενδιαφέρον του έγκειται στη διαρκή εναλλαγή χερσαίου και υδάτινου τοπίου ,στην πλούσια ορνιθοπανίδα του,στην ποικίλη χερσαία, υδρόβια και παρυδάτια χλωρίδα και πανίδα καθώς στον αξιόλογο ενάλιο πλούτο του.

4.Με βάση τις μέχρι σήμερα σχετικές μελέτες και την αξιολόγηση των προτάσεων που υπάρχουν ,από το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών ,η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της περιοχής του Αμβρακικού θα πρέπει να εντάσσεται στα πλαίσια των στόχων που προβλέπει το πενταετές πρόγραμμα 1983-87 για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής και να βασίζεται:

α)Στην αλιευτική και ιχθυοκομική ανάπτυξη ,την ήπια τουριστική ανάπτυξη καθώς και την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής .

β)Στην προώθηση αναπτυξιακών προγραμμάτων στον αγροτικό τομέα εναρμονισμένων με τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος της περιοχής

γ)Στην κατασκευή των έργων τεχνικής υποδομής που θα μειώσουν τη σημερινή απομόνωση της δυτικής πλευράς του Αμβρακικού και γενικότερα θα υποβοηθήσουν την ανάπτυξη της περιοχής .

Παράλληλα αναγκαία είναι:

Δ) Η προστασία του περιβάλλοντος και ειδικότερα η εφαρμογή στην πράξη της υπάρχουσας νομοθεσίας για την προστασία των υδάτων από την ρύπανση ,ιδιαίτερα από τα υπάρχοντα χοιροστάσια ,η προστασία των βιοτόπων και των φυσικών μνημείων της βόρειας πλευράς του Αμβρακικού από την καταστροφή ,καθώς και η ορθολογική διαχείριση των βιοτόπων σύμφωνα με την υποχρέωση που απορρέει από την συνθήκη Ramsar

Ε) Η συντονισμένη και προγραμματισμένη κατασκευή των απαραίτητων έργων υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού στην περιοχή ,καθώς και για τη συστηματική και αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων πολιτικής για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής.

Στ) Η συντονισμένη οικονομική ενίσχυση και τεχνική-επιστημονική υποστήριξη των τοπικών παραγωγικών πρωτοβουλιών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ,των συνεταιριστικών οργανώσεων και ιδιωτικών φορέων για την παραγωγική αναβάθμιση της περιοχής.

Ζ) Η ενεργή συμμετοχή του λαού και των φορέων του στην αναπτυξιακή διαδικασία και ο ουσιαστικός κοινωνικός έλεγχος των αποφάσεων που αφορούν την ανάπτυξη της περιοχής.

Άρθρο 2

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

1. Η παρούσα προγραμματική σύμβαση ,που υπογράφεται από τους συμβαλλόμενους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του νόμου 1416/84,αφορά:

α)τη συμβολή των συμβαλλόμενων και των φορέων που εποπτεύονται από αυτούς ,στη συντονισμένη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου.

Β.την παροχή υπηρεσιών από τους αρμόδιους φορείς του δημόσιου τομέα προς τους τοπικούς φορείς για την ενίσχυση τοπικών παραγωγικών πρωτοβουλιών,

Γ)τη μελέτη και υλοποίηση ενός προγράμματος ολοκληρωμένης ανάπτυξης της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου προς όφελος των κατοίκων της περιοχής και της εθνικής οικονομίας

2. Η παρούσα προγραμματική σύμβαση επίσης αφορά την άμεση υλοποίηση της πρώτης φάσης του προγράμματος ανάπτυξης της περιοχής ,που αποτελείται από :

α)Ορισμένα έργα τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού και ορισμένες τοπικές παραγωγικές επενδύσεις ,που είναι άμεσα αναγκαία και ταυτόχρονα εναρμονίζονται με τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις της περιοχής

β)Τη σύσταση μιας εταιρείας Ανάπτυξης του Αμβρακικού ,από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ,συνεταιριστικές οργανώσεις της περιοχής και από φορείς του δημόσιου τομέα ,που θα αναλάβει τη σύνταξη τεχνικοοικονομικών μελετών σκοπιμότητας για τοπικές παραγωγικές επενδύσεις ,την τεχνική –επιστημονική υποστήριξη

παραγωγικών μονάδων της περιοχής ,την υποβοήθηση της οργάνωσης τους και της επιμόρφωσης του προσωπικού τους και την ανάληψη εμπορικής δραστηριότητας για την προμήθεια των πρώτων υλών και την προώθηση των πωλήσεων των μονάδων αυτών καθώς και άλλων συναφών δραστηριοτήτων

Άρθρο 3

ΙΣΧΥΣ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

1.Η παρούσα προγραμματική σύμβαση αρχίζει να ισχύει από σήμερα και η διάρκεια της ορίζεται σε 5 χρόνια

2.Η διάρκεια της σύμβασης μπορεί να παρατείνεται κάθε φορά για άλλα πέντε χρόνια εφόσον την παράταση αυτή προσυπογράψουν νόμιμα εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποι των συμβαλλόμενων φορέων ,καλούμενοι για το λόγο αυτό από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας .

Άρθρο 4

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

1.Η γεωγραφική περιοχή την οποία αφορά η παρούσα προγραμματική σύμβαση αποτελείται από τον Αμβρακικό κόλπο και τις εδαφικές

περιφέρειες των Δήμων Πρέβεζας ,Άρτας ,Φιλιπιάδας ,Αμφιλοχίας ,και των `κοινοτήτων Καμαρίνας, Καναλιού, Κοστανοπούλου, Λούρου,Μιχαλιτσίου,Ν.Κερασούντος, Ν.Σαμσουντος, Ν.Σινώπης, Ν.Σφηνωτού,Νικοπόλεως ,Πέτρας, Στεφάνης, Φλάμπουρων, Ωρωπού, Αγ.Παρασκευής, Αγ.Σπυρίδωνος, Ακροποταμιάς, Αμμότοπου, Ανέζης, Βίγλας, Βλαχέρνας, Γαβριάς, Γαμμενίτσης, Γριμπόβου, Δημαρίου Καλαμιάς, Καλοβάτου, Καλογερικού, Καμπής Κεραμωτών, Κιρκιζάτων, Κομμένου, Κομποτίου, Κορωνησίας, Κωστακίων, Λιμίνης, Λουτροτόπου Μεγάρχης, Νεοχωρίου, Παντανάσσης, Παχυκάλαμου, Περάνθης, Πέτα, Πέτρας, Πολύδροσου, Ράχης, Ρόκκας, Σελλάδων, Στρογγύλης, Συκεών Φωτεινού, Χαλκιάδων, Ψαθιοπίου, Αμπελακίου, Κεχρινιάς, Λουτρού, Μενιδίου, Πατιοπούλου, Σαρδηνίων, Σπάρτου, Φλωριάδος, Αγ.Νικολάου Βονίτσης, Δούμου, Θυρίου, Κατούνας, Μοναστηρακίου, Παλαίρου, Παλαίμπελων, Πλαγιάς, Πογωνιάς, Τρύφου.

2.Η γεωγραφική περιοχή αυτή καλείται συνοπτικά «περιοχή του Αμβρακικού κόλπου»η «περιοχή» .

Άρθρο 5

ΕΡΓΑ, ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

1.Τα αρμόδια Υπουργεία και οι άλλοι φορείς του δημόσιου τομέα ,που συμβάλλονται στην παρούσα προγραμματική σύμβαση ,αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εντάσσουν στο ετήσιο (.....)

2.Μετα' τη σύσταση της εταιρείας ανάπτυξης Αμβρακικού η μελέτη και κατασκευή των έργων της προηγούμενης παραγράφου αυτού του άρθρου ,μπορεί να ανατεθεί στην εταιρεία ,με ειδικές προγραμματικές συμβάσεις που υπογράφονται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και τον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό ,τον πρόεδρο της εταιρείας και τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και συνεταιριστικές οργανώσεις .Με ίδιες προγραμματικές συμβάσεις μπορεί να ανατεθεί στην εταιρεία η σε οτα η συνεταιριστικές οργανώσεις της περιοχής η σε επιχειρήσεις τους η διαχείριση ,εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων η τμημάτων των έργων αυτών .

3.Το Υπουργείο Εσωτερικών σε συνεργασία με τα υπουργεία εθνικής οικονομίας και χωροταξίας οικισμού και περιβάλλοντος αναλαμβάνουν την υποχρέωση να κινήσουν την διαδικασία ,ώστε τα νομαρχιακά συμβούλια Αιτωλοακαρνανίας ,Άρτας και Πρέβεζας να προτείνουν γεωγραφικές ενότητες στην περιοχή ,σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ν. 1416/84,για να εκδοθεί η κοινή υπουργική απόφαση της παρ.1 του ίδιου άρθρου. Επίσης ,το υπουργείο Εσωτερικών αναλαμβάνει την υποχρέωση να αναθέσει και χρηματοδοτήσει την οικονομοτεχνική μελέτη της παρ.1του άρθρου 9 της παρούσας σύμβασης .

4.Το υπουργείο Δημόσιων έργων αναλαμβάνει την υποχρέωση να αναθέσει στο ινστιτούτο ωκεανογραφικών και αλιευτικών ερευνών την εκπόνηση ωκεανογραφικής μελέτης για τον Αμβρακικό κόλπο ,οι προδιαγραφές της οποίας θα συνταχθούν σε συνεργασία με το υπουργείο χωροταξίας ,οικισμού και περιβάλλοντος.

5. Το υπουργείο χωροταξίας ,οικισμού και περιβάλλοντος αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκδίδει τις περιβαλλοντικές άδειες στην περιοχή του Αμβρακικού κόλπου σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις που θα ακολουθήσει η περιοχή .Επίσης αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποδείξει μέτρα προστασίας του κόλπου και όλων των υδάτινων αποδεκτών της περιοχής ,που απολήγουν είτε στον κόλπο είτε στις άλλες προστατευόμενες περιοχές (εκτός του κόλπου),να προτείνει την κατά προτεραιότητα οργάνωση και λειτουργία δικτύου ποιοτικής παρακολούθησης του περιβάλλοντος και να συμβάλλει στην εγκατάσταση του με κάθε πρόσφορο μέσο ,σε συνεργασία με τους άλλους συναρμόδιους φορείς.

6. Το υπουργείο Γεωργίας και το υπουργείο χωροταξίας ,οικισμού και Περιβάλλοντος αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ολοκληρώσουν μέσα στο 1985 την οριοθέτηση των προστατευόμενων περιοχών (βιοτόπων)με τη συνθήκη Ramsar και να περατωθούν τα απαραίτητα έργα και μέτρα για την ορθολογική διαχείριση των περιοχών αυτών.

7. Το Υπουργείο Ενέργειας και φυσικών πόρων σε συνεργασία με το υπουργείο γεωργίας αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συντάξουν μελέτη διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου ,με πρόταση για την ποσοστιαία κατανομή κατά χρήση ,των υδάτων που μπορούν να αξιοποιηθούν .Στα πλαίσια αυτής της μελέτης το υπουργείο ενέργειας και φυσικών πόρων αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκπονήσει ομοίωμα για την συνδυασμένη διαχείριση –κατανομή κατά χρήσεις-των νερών των λεκανών που καταλήγουν στον Αμβρακικό κόλπο .

8.Για τη διάθεση των αποβλήτων των κτηνοτροφικών μονάδων ,των σφαγείων ,των ιχθυοτροφείων και των βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων , το υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας σε συνεργασία με το υπουργείο εθνικής οικονομίας ,το υπουργείο Γεωργίας και το Υπουργείο χωροταξίας ,οικισμού και Περιβάλλοντος αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ολοκληρώσουν το συντομότερο δυνατό τη μελέτη του θέματος ,προκειμένου να θεσπιστούν μέσα στο 1985 τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ,για να αποφευχθεί η ρύπανση του περιβάλλοντος και να προστατευθεί η δημόσια υγεία .

9.Το Υπουργείο Δημοσίων Έργων αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκπονήσει μελέτη επισήμανσης προβλημάτων επεξεργασίας λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου και προγραμματισμού έργων ανεξάρτητης η συνδυασμένης κατασκευής και λειτουργίας για την προστασία του Αμβρακικού κόλπου από την ρύπανση ,λαμβάνοντας υπόψη και τις προτάσεις του Υ.Χ.Ο.Π.της παρ.5 αυτού του άρθρου .Τα Υπουργεία Δημοσίων Έργων και Εσωτερικών ,σε συνεργασία με τις δημοτικές επιχειρήσεις Ύδρευσης –αποχέτευσης που υπάρχουν η πρόκειται να συσταθούν ,θα χρηματοδοτήσουν κατά προτεραιότητα την κατασκευή των απαραίτητων έργων αποχέτευσης των Δ.Ε.Υ.Α ,σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία .

10.Κάθε συμβαλλόμενος φορέας αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκπονεί μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.)-για κάθε έργο για το οποίο υπάρχει τέτοια απαίτηση από την ισχύουσα νομοθεσία –σύμφωνα με τις σχετικές προδιαγραφές που συντάσσονται από το Υπουργείο Χωροταξίας ,Οικισμού και Περιβάλλοντος .

11.Το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών αναλαμβάνει την υποχρέωση να προγραμματίσει και να εκτελέσει τα έργα αξιοποίησης

των αρχαιολογικών χώρων της περιοχής .Οι ανασκαφές ,τα έργα αναστήλωσης μνημείων ,συντήρησης κτιρίων ,κινητών ευρημάτων και μουσείων θα εκτελούνται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών .Οι μελέτες και τα έργα αξιοποίησης φρουριών και μνημειακών οικοδομημάτων ,των οποίων η χρήση θα παραχωρηθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης θα γίνεται σε συνεργασία του Υπουργείου με τους ΟΤΑ ,με την έγκριση και επίβλεψη των Υπηρεσιών του Υπουργείου .Για την εκτέλεση ορισμένων από τα παραπάνω έργα το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών μπορεί να συντάξει και να προτείνει στους ενδιαφερόμενους τοπικούς φορείς τη σύναψη ειδικών προγραμματικών συμβάσεων .Επίσης ,το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποβοηθά με όλα τα πρόσφορα μέσα που έχει στην διάθεση του την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής και ιδιαίτερα τα πολιτιστικά έργα υποδομής και τις δραστηριότητες των ΟΤΑ της περιοχής .

12.Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποβοηθά με όλα τα πρόσφορα μέσα που έχει στη διάθεση της ,την ανάπτυξη του αθλητισμού στην περιοχή .Επίσης αναλαμβάνει να υποβοηθά τις νομαρχίες και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την εκτέλεση αθλητικών προγραμμάτων ,έργων και δραστηριοτήτων .

13.Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποβοηθά με όλα τα πρόσφορα μέσα που έχει στην διάθεση του την ήπια τουριστική ανάπτυξη της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου και να εισηγείται προς τους άλλους συναρμόδιους φορείς τα θεσμικά μέτρα ,τα κίνητρα και τα συμπληρωματικά έργα που κρίνει κάθε φορά αναγκαία για την ανάπτυξη αυτή .Επίσης ,ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

αναλαμβάνει την υποχρέωση να εξειδικεύσει την πολιτική ήπιας τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής και να προσδιορίσει τις οροφές χωροκατανομής ιδιωτικών επενδύσεων σε κλίνες νέων τουριστικών καταλυμάτων ,κύριων και βοηθητικών ,για την πενταετία 1985-1989.

14.Οι Υπουργοί που υπογράφουν την παρούσα προγραμματική σύμβαση αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διαθέσουν όλα τα απαραίτητα μέσα και να δώσουν σχετικές οδηγίες στους Νομάρχες Αιτωλοακαρνανίας ,Άρτας και Πρέβεζας ,προκειμένου να υποβοηθούν την υλοποίηση των όρων και κατευθύνσεων της παρούσας σύμβασης ,διαθέτοντας το αναγκαίο προσωπικό ,μηχανήματα και άλλα πρόσφορα μέσα που έχουν στη διάθεση τους .

15.Τα Νομαρχιακά Ταμεία Αιτωλοακαρνανίας ,Άρτας και Πρέβεζας αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθούν κατά προτεραιότητα την χρηματοδότηση και την κατασκευή των έργων που εντάσσονται με αποφάσεις των αντίστοιχων Νομαρχιακών Συμβουλίων στο ετήσιο περιφερειακό πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.

16.Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συμβάλλονται στην παρούσα προγραμματική σύμβαση αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εκπονούν τα ετήσια τεχνικά προγράμματα τους σύμφωνα με τους όρους και τις κατευθύνσεις της σύμβασης αυτής ,και να εντάσσουν στα προγράμματα αυτά –στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων τους και με βάση τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις –τα έργα τοπικής σημασίας που αξιοποιούν προς όφελος των κατοίκων της περιοχής τα έργα του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων της παρούσας σύμβασης και ιδιαίτερα τα έργα που προτείνει η Εταιρεία Ανάπτυξης Αμβρακικού .Επίσης αναλαμβάνουν την υποχρέωση να υποβοηθούν με όλα τα

πρόσφορα μέσα που έχουν στη διάθεση τους την υλοποίηση των όρων και κατευθύνσεων της παρούσας σύμβασης

Τις ίδιες υποχρεώσεις αναλαμβάνουν και οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι που θα προσυπογράψουν την παρούσα σύμβαση μετά την σύστασή τους .

Άρθρο 6

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

1.Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας αναλαμβάνει την υποχρέωση να διευκολύνει με κάθε πρόσφορο μέσο που έχει στη διάθεση του τις παραγωγικές επενδύσεις του νόμου 1262/82 που αφορούν την ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος του Αμβρακικού κόλπου ,σύμφωνα με τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις που θα ακολουθήσει η περιοχή και το πρόγραμμα ανάπτυξης της περιοχής .

2.Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας ,η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων αναλαμβάνουν την υποχρέωση να δανειοδοτούν κατά προτεραιότητα τις παραπάνω παραγωγικές επενδύσεις που εγκρίνονται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας ,με τους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται από το νόμο 1262/82,την κείμενη νομοθεσία ,τα καταστατικά των Τραπεζών και τις αποφάσεις των νομισματοπιστωτικών αρχών ,καθώς και να διευκολύνουν με κάθε πρόσφορο μέσο που έχουν στην διάθεσή τους τη μελέτη και πραγματοποίηση των επενδύσεων αυτών.

3.Οι Όργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι συνεταιριστικές οργανώσεις που συμβάλλονται στην παρούσα προγραμματική σύμβαση οφείλουν να ακολουθούν τους όρους ,τις κατευθύνσεις της σύμβασης αυτής και του προγράμματος ανάπτυξης της περιοχής κατά τη σύνταξη των μελετών και την πραγματοποίηση των παραγωγικών επενδύσεων τους στην περιοχή του Αμβρακικού κόλπου .Οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι ,οι ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών και τα εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια που συμβάλλονται στην παρούσα σύμβαση οφείλουν να συστήνουν στα μέλη τους να ακολουθούν τους όρους και τις κατευθύνσεις για τις παραγωγικές επενδύσεις του νόμου 1262/82 που πραγματοποιούν στην περιοχή .Την ίδια υποχρέωση αναλαμβάνει και η Εταιρεία Ανάπτυξης Αμβρακικού μετά την σύσταση της και την προσυπογραφή της παρούσας σύμβασης .

Άρθρο 7

ΠΕΝΤΑΕΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

1. Το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών ,με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας ,αναλαμβάνει την υποχρέωση με βάση όλες τις μέχρι σήμερα μελέτες που έχουν εκπονηθεί ,να συντάξει μέχρι το τέλος του 1985 ,σε συνεργασία με όλους τους αρμόδιους φορείς του δημόσιου τομέα ,πενταετές πρόγραμμα ανάπτυξης της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου .Για τη σύνταξη του προγράμματος αυτού θα

χρησιμοποιήσει και πέντε (5) τουλάχιστον επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων ,που αποκτώντας με τον τρόπο αυτό την απαραίτητη εμπειρία θα προσληφθούν στη συνέχεια από την Εταιρεία Ανάπτυξης Αμβρακικού .Η Εταιρεία ,μετά την σύσταση και λειτουργία της θα αναλάβει την παραπέρα επεξεργασία και την ετήσια αναθεώρηση του προγράμματος ,προτείνοντας με βάση το πρόγραμμα αυτό :α) προς τα Νομαρχιακά Συμβούλια Αιτωλοακαρνανίας ,Άρτας και Πρέβεζας το ετήσιο περιφερειακό πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου, β) προς τους αναπτυξιακούς συνδέσμους και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου ,έργα τοπικής σημασίας που είναι απαραίτητα για την αξιοποίηση των έργων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων η για την ανάπτυξη της περιοχής ,γ)προς τους Ο.Τ.Α. ,τις συνεταιριστικές οργανώσεις και τα εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια της περιοχής,τις τοπικές παραγωγικές επενδύσεις που είναι αναγκαίες για την ανάπτυξη της περιοχής , δ)προς όλους τους αρμόδιους φορείς τα απαραίτητα μέτρα πολιτικής για την ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου

2.Όλοι οι φορείς που συμβάλλονται στην παρούσα προγραμματική σύμβαση θα συνεργάζονται με το ΚΕ.Π.Ε. και στη συνέχεια με την Εταιρεία Ανάπτυξης Αμβρακικού κατά τη σύνταξη και την ετήσια αναθεώρηση του προγράμματος ανάπτυξης του Αμβρακικού κόλπου και θα λαβαίνουν υπόψη τους τις προτάσεις του ΚΕ.Π.Ε. και στη συνέχεια της εταιρείας κατά τη σύνταξη των σχετικών προγραμμάτων τους .Σε περίπτωση που ένας από τους φορείς αυτούς διαφωνεί με τις

παραπάνω προτάσεις ,θα αποφασίζει σχετικά ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας μετά από εισήγηση του Επιτελικού Συμβουλίου Εποπτείας Πενταετούς (Ε.Σ.Ε.Π.)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (Δ.Ε.Π.Α.Κ)
(Δημοτική επιχείρηση του Ν.1416/84)

ΔΕΚΑΕΤΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ
(23.2.1995-23.2.2005)

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΠΟΛΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ
«ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΟΥ»
ΣΤΗ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Στην Αθήνα σήμερα 23 Φεβρουαρίου 1995 οι παρακάτω συμβαλλόμενοι:

Α) Το Ελληνικό Δημόσιο ,νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Πολιτισμού κ.Θ.Μικρουτσικο ,κάτοικο Αθηνών.

Β) Ο Δήμος Καλαμάτας ,νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Δήμαρχο κ.Χρηστο Μαλαπανη ,κάτοικο Καλαμάτας .

Γ) Η Δ.Ε.Π.Α.Κ ,νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της κ.Γεωργιο Κουτσουλη ,κάτοικο Καλαμάτας συμφωνούν και συναποδέχονται τα παρακάτω:

Προοίμιο

Με την παρούσα προγραμματική σύμβαση καθορίζεται ένα μακροχρόνιο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών και προσδιορίζονται οι τρόποι και οι διαδικασίες υλοποίησης της συμφωνίας αυτής ,η οποία έχει ως σκοπό την ανάπτυξη στην Καλαμάτα του θεσμού «ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΟΥ» στα πλαίσια του προγράμματος του ΥΠ.ΠΟ. 'Εθνικό Πολιτιστικό δίκτυο Πόλεων' και την δραστηριοποίηση του σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ά ρ θ ρ ο 1

Αντικείμενο της σύμβασης

Μεταξύ των συμβαλλομένων υπογράφεται η παρούσα προγραμματική σύμβαση με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Π.Δ.323/89 η οποία έχει τους παρακάτω στόχους:

A)Τη δημιουργία θεσμού χορού που θα καταστήσουν την Καλαμάτα κέντρο στον τομέα αυτό σε πανελλαδικό η διεθνές επίπεδο.

B) Τη δημιουργία της απαραίτητης κτιριακής και υλικοτεχνικής υποδομής ,με την ανέγερση του ΜΕΓΑΡΟΥ ΧΟΡΟΥ και την δημιουργία τριών (3) αιθουσών χορού διεθνών προδιαγραφών.

Ά ρ θ ρ ο 2

Περιεχόμενο της σύμβασης

Η παρούσα προγραμματική σύμβαση περιέχει:

Α)Το σκοπό και σε γενικές γραμμές τις δραστηριότητες του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ».

Β)Τη χρηματοδότηση ,τους πόρους ,την κτιριακή υποδομή και τον εξοπλισμό που είναι αναγκαίοι για την υλοποίηση των όρων της προγραμματικής σύμβασης .

Γ)Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων ,που αφορούν την λειτουργία του θεσμού και την πραγματοποίηση των στόχων αυτού.

Δ)Τη σύσταση Κοινής Επιτροπής για την παρακολούθηση της τήρησης των όρων της σύμβασης και τον τρόπο λειτουργίας.

Ε)Το χρόνο ισχύος της σύμβασης και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της .

Α ρ θ ρ ο 3

Ισχύς της σύμβασης

Η παρούσα προγραμματική σύμβαση αρχίζει να ισχύει από 23 Φεβρουαρίου 1995 και η διάρκεια της ορίζεται δεκαετής ,δηλαδή μέχρι 23 Φεβρουαρίου 2005.

Α ρ θ ρ ο 4

Δραστηριότητες του ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ

Το ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΟΥ αναλαμβάνει τη διοργάνωση πολλαπλών εκδηλώσεων και την δημιουργία θεσμών χορού ,με σκοπό να καταστεί η Καλαμάτα σημείο αναφοράς στον τομέα αυτό σε πανελλαδικό και διεθνές επίπεδο.

Η φιλοσοφία που θα διέπει τον προγραμματισμό του ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ είναι:

- 1)Οι δραστηριότητες του να αναπτύσσονται και να καλύπτουν τρία επίπεδα:
 - α)Το ερευνητικό
 - β)Το εκπαιδευτικό και
 - γ)Το ψυχαγωγικό

- 2)Οι δραστηριότητες του να επεκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα ρευμάτων του χορού.

- 3)Με κύριο άξονα το χορό ,οι δραστηριότητες του θα περιλαμβάνουν εκδηλώσεις σε τομείς συγγενικούς με το χορό, όπως μουσική, θέατρο , εικαστικά ,κ.α., καθώς και παραγωγή πολυθεαμάτων.

Οι στόχοι του ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ είναι:

- Να προάγει το διάλογο και την ανταλλαγή εμπειριών στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής και διεθνούς καλλιτεχνικής δημιουργίας
- Να διερευνήσει τη δυνατότητα πραγματοποίησης αντίστοιχων παραγωγών σε εθνικό επίπεδο
- Να συμμετέχει σε εθνικά και ευρωπαϊκά πολιτιστικά δίκτυα
- Να συνεργάζεται με άλλες πόλεις του Ε.Π.Δ.Π., καθώς και με άλλες ευρωπαϊκές πόλεις
- Να αξιοποιήσει τις πολιτιστικές και τις καλλιτεχνικές δυνάμεις της περιοχής
- Να προάγει και να προβάλλει διεθνώς την ελληνική τέχνη και τους Έλληνες καλλιτέχνες
- Να προάγει την ανάπτυξη μιας άλλης ποιότητας τουρισμού του 'πολιτιστικού τουρισμού', γεγονός που θα συμβάλλει και στην βιωσιμότητα του θεσμού.
- Να επιδιώξει τη σύνδεση του θεσμού με όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης για τη δημιουργία του μελλοντικού δυναμικού που θα στηρίζει και θα αναπτύξει το θεσμό και ταυτόχρονα θα βελτιώσει την πολιτιστική-καλλιτεχνική παιδεία των κατοίκων της πόλης και της ευρύτερης περιοχής
- Να αξιοποιήσει τα προγράμματα της Ε.Ε. που αφορούν σε συναφείς πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η συγκεκριμενοποίηση και υλοποίηση των στόχων αυτών , σε μια πλήρη ανάπτυξη του θεσμού ,θα επιδιωχθεί με τις παρακάτω δραστηριότητες και διεθνείς διοργανώσεις:

1.Φεστιβαλ πολλαπλών εκδηλώσεων με κύριο άξονα το χορό.

2. Πανελληνιους διαγωνισμούς χορού.
3. Ελληνικα και διεθνή σεμινάρια χορού.
4. Εκδηλώσεις σε όλη τη διάρκεια του έτους.
5. Μουσείο χορού – Κέντρο έρευνας , τεκμηρίωσης και πληροφόρησης –Βιβλιοθήκη Χορού.
6. Εργαστηρια , στρογγυλά τραπέζια , εκδόσεις , εκθέσεις και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Α ρ θ ρ ο 5

Πόροι-Χρηματοδότηση

Οι πόροι για την λειτουργία του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» θα προέρχονται κυρίως :

- Α) Από το Υπουργείο Πολιτισμού
- Β) Από το Δήμο Καλαμάτας
- Γ) Από τα έσοδα του
- Δ) Από χορηγίες και άλλες πηγές χρηματοδότησης .

Από το οικονομικό έτος 1995 και έως τη λήξη της παρούσας σύμβασης το ΥΠ.ΠΟ. θα επιχορηγεί το «ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ

ΧΟΡΟΥ» με το πόσο των 100 εκατομμυρίων δραχμών τουλάχιστον για κάθε χρόνο.

Από το ίδιο οικονομικό έτος και για το ίδιο χρονικό διάστημα ,ο Δήμος Καλαμάτας υποχρεούται να το επιχορηγεί με το ίδιο ποσό ίσο της επιχορήγησης του ΥΠ.ΠΟ. τουλάχιστον ,για κάθε χρόνο.

Με ειδικές ανά διετία συμφωνίες των συμβαλλόμενων φορέων θα προσδιορίζεται το επιπλέον ύψος της χρηματοδότησης για τα επόμενα χρόνια ισχύος της προγραμματικής σύμβασης ,με βασικό κριτήριο την εξέλιξη του προγράμματος και τις διαμορφούμενες οικονομικές συνθήκες .

Α ρ θ ρ ο 6

Κτιριακή υποδομή –εξοπλισμός

Για την εκτέλεση του προγράμματος της παρούσας σύμβασης οι συμβαλλόμενοι συμφωνούν ότι είναι απαραίτητη η εξασφάλιση της αναγκαίας υποδομής σε κτιριακό ,μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό και συγκεκριμένα:

1. Η κατασκευή Μεγάρου Χορού
2. Η κατασκευή τριών (3) αιθουσών χορού

Οι επιλογές των χώρων για το μέγαρο και τις αίθουσες χορού ,οι μελέτες το κτιριολογικό τους πρόγραμμα και η κατασκευή τους ,θα γίνουν σε κατάλληλα οικόπεδα απαλλαγμένα παντός βάρους ,που

θα παραχωρηθούν από το Δήμο με τη σύμφωνη γνώμη του Ε.Π.Δ.Π. Με ειδικές συμφωνίες συμβάσεις θα ρυθμιστούν οι όροι και η διαδικασία της πιο πάνω χρηματοδότησης –επιχορήγησης και μέσα στα πλαίσια των απαιτήσεων που ορίζονται από το Β΄ Κ.Π.Σ. '94-'99.

Για την κατασκευή των παραπάνω κτιρίων ,το ΥΠ.ΠΟ. (πρόγραμμα Ε.Π.Δ.Π.) δεσμεύεται να χρηματοδοτήσει τον ΔΗΜΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ με το ποσό του ενός δισεκατομμυρίου δραχμών για τα επόμενα τρία χρόνια 1995-1997.

Επίσης με ειδικές συμφωνίες –συμβάσεις θα ρυθμιστούν οι όροι παραχώρησης των χώρων από το Δήμο καθώς και οι όροι κάλυψης των αναγκών σε υλικοτεχνική υποδομή ,καθώς και τυχόν επιπρόσθετη επιχορήγηση των ανωτέρω κτιρίων από άλλα προγράμματα

Α ρ θ ρ ο 7

Γενικά δικαιώματα και υποχρεώσεις

1. Σε περίπτωση που απαιτείται η συνδρομή και άλλων φορέων του δημόσιου τομέα για την υλοποίηση της προγραμματικής σύμβασης ,το ΥΠ.ΠΟ. αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρεμβαίνει και να συντονίζει τις ενέργειες που απαιτούνται προς τους φορείς αυτούς.
2. Για την καλύτερη υλοποίηση της προγραμματικής σύμβασης σε όλους τους τομείς που καθορίζονται από αυτή, είναι δυνατή η

- απασχόληση τεχνικού, διοικητικού η άλλου προσωπικού από το ΥΠ.ΠΟ. στον Δήμο Καλαμάτας και στη ΔΕΠΑΚ ,σύμφωνα με το άρθρο 28 του Π.Δ. 323/89 μετά από την αιτιολογημένη αίτηση του Δήμου Καλαμάτας και έγκριση του ΥΠ.ΠΟ.
3. Η οικονομική ,διοικητική και λοιπή διαχείριση του όλου προγράμματος της παρούσης προγραμματικής σύμβασης στους τομείς που ρυθμίζονται από αυτή ,γίνεται από τη ΔΕΠΑΚ.
 4. Η ΔΕΠΑΚ υποχρεούται να τηρεί ειδικό κώδικα για τις δαπάνες που αφορούν το «ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΟΥ».
 5. Ο Δήμος Καλαμάτας υποχρεώνεται επίσης να παρέχει κάθε τεχνική και διοικητική υποστήριξη για την καλύτερη εφαρμογή των προβλεπόμενων ρυθμίσεων από την παρούσα προγραμματική σύμβαση.

Α ρ θ ρ ο 8

Δικαιώματα και υποχρεώσεις που αφορούν την ΔΕΠΑΚ

1. Η ετήσια επιχορήγηση του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» από το ΥΠ.ΠΟ και το Δήμο Καλαμάτας ,η οποία αναφέρεται στο άρθρο 5 καταβάλλεται στη ΔΕΠΑΚ σε 4 ισόποσες δόσεις .Η πρώτη δόση θα καταβάλλεται υποχρεωτικά μέσα στο μήνα Οκτώβριο και οι υπόλοιπες ανά τρίμηνο ,σύμφωνα με τις ανάγκες του θεσμού και την πρόοδο των εκδηλώσεων.
2. Η ΔΕΠΑΚ μέσω των δραστηριοτήτων του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» μπορεί να συμμετέχει και σε εκδηλώσεις άλλων πόλεων εντός και εκτός Δικτύου ,στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

3. Η διάρκεια λειτουργίας του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» θα είναι ετήσια και συνεχής .
4. Ο αριθμός των απασχολούμενων μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τις ανάγκες (διοικητική-οργανωτική υποστήριξη κ.α.)
5. Στα έντυπα που θα προβάλλουν τη λειτουργία και τις εκδηλώσεις του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» θα σημειώνεται η συμμετοχή του στο ΕΠΑΠ και η συμβολή του ΥΠ.ΠΟ.

Α ρ θ ρ ο 9

Δικαιώματα και υποχρεώσεις που αφορούν τις εκδηλώσεις του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ»

1. Το Υπ. Πολιτισμού αναλαμβάνει την υποχρέωση να προβάλλει με κάθε πρόσφορο μέσο τις εκδηλώσεις που θα γίνονται στα πλαίσια του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (διακρατικές συμφωνίες κ.λ.π)
2. Ο Δήμος Καλαμάτας αναλαμβάνει την υποχρέωση να στηρίζει οικονομικά , τεχνικά και διοικητικά τις εκδηλώσεις του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ».

Όργανα διοίκησης

1. Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΕ.ΠΑ.Κ.

Μετά από τροποποίηση της συστατικής πράξης της ΔΕ.ΠΑ.Κ., η διοίκηση της θα ασκείται από 7 μέλη Δ.Σ. στο οποίο θα συμμετέχουν :

- Δυο (2) Δημοτικοί Σύμβουλοι
- Ένας (1) εκπρόσωπος του ΥΠ.ΠΟ. με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού
- Δυο (2) Δημότες με πείρα και γνώση σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης
- Ένας (1) εκπρόσωπος των εργαζομένων
- Ένας (1) εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής

Τα αναπληρωματικά μέλη ορίζονται από τα όργανα που διορίζουν και τα τακτικά μέλη.

2. Αρμοδιότητες και προσόντα του καλλιτεχνικού Διευθυντή.

Την ευθύνη για την σύνταξη του προγράμματος ,το περιεχόμενο των εκδηλώσεων ,την μετάκληση των καλλιτεχνικών σχημάτων ,την επιλογή των ειδικών συνεργατών για την υποστήριξη του θεσμού και γενικότερα για τον όλο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έχει ο καλλιτεχνικός Διευθυντής ,ο οποίος ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΕΠΑΚ ,με την σύμφωνη γνώμη του Υπ. Πολιτισμού. Με απόφαση του Δ.Σ. και τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Πολιτισμού καθορίζονται επίσης ο μισθός του και οι λοιποί όροι της σύμβασης.

Ο καλλιτεχνικός Διευθυντής του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» πρέπει να προέρχεται από το χώρο του χορού και να έχει αναγνωρισμένη παρουσία και έργο στο χώρο. Παράλληλα πρέπει να έχει εμπειρία στη διοργάνωση μεγάλων πολιτιστικών εκδηλώσεων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Η θητεία του καλλιτεχνικού Διευθυντή θα είναι τριετής

Ο καλλιτεχνικός Διευθυντής υποχρεώνεται να υποβάλλει τις γενικές κατευθύνσεις του προγραμματισμού και του προϋπολογισμού των εκδηλώσεων και των άλλων δραστηριοτήτων κάθε έτους καθώς και τις ανάγκες του σε προσωπικό και τεχνική υποστήριξη τον μήνα Οκτώβριο στο Δ.Σ. προς έγκριση. Μέσα στα πλαίσια των εγκεκριμένων γενικών κατευθύνσεων του προγραμματισμού και του προϋπολογισμού έχει την ευθύνη της συγκεκριμενοποίησης των εκδηλώσεων και της επιλογής των συνεργατών με την υποχρέωση ενημέρωσης του Δ.Σ.

Για κάθε έτος θα έχει την υποχρέωση να υποβάλλει οικονομικό απολογισμό και απολογισμό δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων με όλα τα αναγκαία στοιχεία.

Διακοπή της σύμβασης του καλλιτεχνικού Διευθυντή πριν από τη λήξη της θητείας του μπορεί να γίνει μετά από αιτιολογημένη απόρριψη του απολογισμού του με πλειοψηφία 2/3 του συνόλου των μελών του Δ.Σ., με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Πολιτισμού

Α ρ θ ρ ο 11

Κοινή επιτροπή παρακολούθησης και λειτουργίας της σύμβασης

1.Οι συμβαλλόμενοι φορείς συμφωνούν στη συγκρότηση Κοινής Επιτροπής, σκοπός της οποίας θα είναι η παρακολούθηση της τήρησης των όρων της προγραμματικής σύμβασης .

2.Η Κοινή Επιτροπή θα εισηγείται στα συμβαλλόμενα μέρη κάθε τι που κρίνει σκόπιμο για την καλλίτερη εκτέλεση του προγράμματος και των εκδηλώσεων που προβλέπει η παρούσα προγραμματική σύμβαση ,και γενικότερα για την ορθή εφαρμογή της.

3.Η Κοινή Επιτροπή όταν καλείται να επιλύσει διαφωνίες που αναφέρονται κατά την εκτέλεση της παρούσας σύμβασης ,έχει αποφασιστική αρμοδιότητα και οι αποφάσεις της είναι τελεσίδικες και δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη.

4.Η Κοινή Επιτροπή αποτελείται από :

α. Έναν (1) εκπρόσωπο του Δήμου Καλαμάτας ως πρόεδρο

(ορίζεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας)

β. Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Πολιτισμού.

(ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού).

Γ. Τον πρόεδρο της ΔΕΠΑΚ και επί κωλύματος του τον αντιπρόεδρο της .

Δ. Χρέη Γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Δήμου Καλαμάτας.

(ορίζεται από τον Δήμαρχο Καλαμάτας)

Η θητεία των μελών της Κοινής Επιτροπής ακολουθεί τη θητεία των Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων (η θητεία λήγει με τον ορισμό των νέων μελών)Η πρώτη συγκρότηση της Κοινής Επιτροπής πρέπει να γίνει μέσα σε δυο (2) μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας σύμβασης .Η πρωτοβουλία για τη διαδικασία

συγκρότησης της Κοινής Επιτροπής ,για τις συνεδριάσεις ,καθώς και για κάθε άλλο συναφές θέμα ανήκει στο Δήμο Καλαμάτας .

Α ρ θ ρ ο 12

Χρονοδιάγραμμα

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του προγράμματος του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» στην Καλαμάτα ,όπως αυτό ορίζεται στην παρούσα προγραμματική σύμβαση έχει ως εξής :

1. Οι δραστηριότητες που περιγράφονται στο άρθρο 4 της παρούσας σύμβασης ,θα αρχίσουν να πραγματοποιούνται σταδιακά από την ημερομηνία ισχύος της .
2. Η πλήρης ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ» ,θα γίνει μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής του ΜΕΓΑΡΟΥ ΧΟΡΟΥ και των αιθουσών χορού που περιγράφονται στο άρθρο 6 της παρούσας σύμβασης .

Α ρ θ ρ ο 13

Ειδικές Ρυθμίσεις

Τα δικαιώματα εκμετάλλευσης κάθε καλλιτεχνικού η άλλου έργου που παράγεται από το «ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΟΥ» ανήκουν αποκλειστικά και μόνο στην ΔΕΠΑΚ. Σε περίπτωση συμπαραγωγών θα ισχύουν κάθε φορά ειδικές συμφωνίες .

Α ρ θ ρ ο 14

Εδικές Προγραμματικές Συμβάσεις

Η παρούσα προγραμματική σύμβαση είναι πλαίσιο σύμβασης και το περιεχόμενο της μπορεί να εξειδικεύεται κάθε φορά με ειδικότερες συμφωνίες μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών , σύμφωνα με όσα παραπάνω ορίζονται , στις οποίες είναι δυνατή η συμμετοχή και άλλων φορέων του Δημόσιου Τομέα , εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο κατά την εκτέλεση του προγράμματος από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Α ρ θ ρ ο 15

Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να υπογράψουν μεταξύ τους ειδικότερες συμβάσεις ώστε να ρυθμίζονται θέματα όπως : κτιριακές εγκαταστάσεις , υλικοτεχνικές υποδομές , εξοπλισμοί , κλπ.

Α ρ θ ρ ο 16

Όλοι οι όροι θεωρούνται ουσιώδεις και η παράβαση έστω και ενός εξ αυτών παρέχει το δικαίωμα στα συμβαλλόμενα μέρη να καταγγείλουν και να λύσουν την σύμβαση.

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ

Για το Ελληνικό Δημόσιο

Ο Υπουργός Πολιτισμού

Θάνος Μικρούτσικος

Για τον Δήμο Καλαμάτας

Ο Δήμαρχος

Χρήστος Μαλαπανης

Για την ΔΕΠΙΑΚ

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.

Γεώργιος Κουτσουλης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

« ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΠΑΡΝΩΝΑ »
ΜΕΛΕΤΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ
ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Σήμερα.....199....., οι πιο κάτω φορείς:

1. Το Ελληνικό Δημόσιο, νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, κ. Κ. Λαλιώτη, που εδρεύει στην Αθήνα (Αμαλιάδος 17 115 23 Αθήνα).
2. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Γ.Γ. της Περιφέρειας κ. Αντώνιο Ματσίγκο.
3. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας, που εκπροσωπείται νόμιμα από το Νομάρχη κ. Παναγιώτη Γιαννόπουλο.
4. Η νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Νομάρχη κ. Γρηγόριο Αποστολάκο.
5. Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα, που εκπροσωπείται νόμιμα από την Πρόεδρο κ. Αναστασία Κανελοπούλου.

Συμφωνούν και συναποδέχονται τα εξής:

ΑΡΘΡΟ 1

Νομική Βάση και Περιεχόμενα Σύμβασης

1.1 Η παρούσα σύμβαση είναι προγραμματισμένη και στηρίζεται στις διατάξεις του άρθρου 35 του Π.Δ. 410/1995 « Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας » του άρθρου 19 παράγραφος 7 του Ν. 2344.1995, του άρθρου 21 του Ν. 2218.1994 όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Ν. 2240/1994, των άρθρων 277 – 291 και 304 του Π.Δ. 410/1995, του άρθρου 1, παρ. 6 του Ν. 1256/82, όπως ισχύει σήμερα, τις διατάξεις του Ν. 998/79 « περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας » καθώς και την Απόφαση 66102/970 της 23.12/14.3.1995 (ΦΕΚ 170 Β) « ρύθμιση θεμάτων που αφορούν τη δημιουργία χώρων διημέρευσης και υπαίθριας αναψυχής στα δάση και στις δασικές εκτάσεις της χώρας ».

1.2 Η σύμβαση αυτή περιέχει:

1. Νομική Βάση και περιεχόμενα Σύμβασης
2. Προοίμιο
3. Αντικείμενο της σύμβασης
4. Γεωγραφική περιοχή εφαρμογής του προγράμματος
5. Τους πόρους, τα ποσά χρηματοδότησης και την οικονομική διαχείριση του προγράμματος
6. Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης
7. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλομένων
8. Σύσταση και ρόλο της Κοινής Επιτροπής
9. Διάρκεια ισχύος της σύμβασης
10. Τους φορείς υλοποίησης των αντικειμένων της προγραμματικής σύμβασης
11. Τους φορείς διαχείρισης των έργων

12. Τελικές διατάξεις

Παράρτημα Ι: Χρονοδιάγραμμα

Παράρτημα ΙΙ: Προϋπολογισμός

ΑΡΘΡΟ 2

Προοίμιο

2.1 Το Υπουργείο ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. έχει εντάξει στο Κοινοτικό πλαίσιο Στήριξης 1994 – 1999 και ειδικότερα στο « Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον » Υποπρόγραμμα « Διαχείριση Φυσικού Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων », Μέτρο 3.3, το έργο « ”Οικολογικό Πάρκο Πάρνωνα” Μελέτη – διαχειριστικό σχέδιο και έργα υποδομής για την προστασία, οργάνωση και ανάδειξη του όρους Πάρνωνα και του υγροτόπου Μουστού ». Το έργο αποσκοπεί στην διατήρηση, αναβάθμιση και ανάδειξη των οικοτόπων στην περιοχή του Πάρνωνα και του Μουστού, δεδομένου ότι οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν σειρά σημαντικών – για την Ελλάδα αλλά και διεθνώς – οικοτόπων, μέρος των οποίων προτείνεται για ένταξη στις Ειδικές Περιοχές Διατήρησης σύμφωνα με την Κοινοτική Οδηγία 92/43. Στην περιοχή περιλαμβάνονται μια θεσμοθετημένη περιοχή προστασίας της φύσης, μια συστάδα έκτασης 740 στρ. με Δενδρόκεδρο (*Juniperus drupacea*), στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας η οποία έχει χαρακτηριστεί ως Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης (ΦΕΚ 121/τ.Δ’/21.02.80) καθώς επίσης και σημαντικά στοιχεία ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (ιστορικά, αρχαιολογικά μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί, παραδοσιακές δραστηριότητες).

2.2 Η ένταξη αυτή έγινε μετά από πρόταση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Αρκαδίας και Λακωνίας στα όρια των οποίων πρόκειται

να εκτελεσθεί το πιο πάνω έργο, το οποίο θα συντελέσει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής καθώς και στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

2.3 Για την επιτυχή εκτέλεση του προγράμματος, που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας σύμβασης, τα συμβαλλόμενα μέρη εκφράζουν τη βούλησή τους για συνεργασία με βάση τους όρους της σύμβασης αυτής.

ΑΡΘΡΟ 3

Αντικείμενο της Σύμβασης

3.1 Η παρούσα προγραμματική σύμβαση αφορά στην εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών, που έχουν ως στόχο στην προστασία της περιοχής του Πάρωνα και του Μουστου, καθώς και στην ανάδειξη των οικολογικών, πολιτιστικών και αισθητικών χαρακτηριστικών τους στο πλαίσιο της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας και των συναφών διεθνών υποχρεώσεων της χώρας.

3.2 Αναλυτικότερα το πρόγραμμα περιλαμβάνει τους παρακάτω τομείς δράσης με τις ενδεικτικά αναφερόμενες ενέργειες, με το χρονοδιάγραμμα και τους αντίστοιχους προϋπολογισμούς που εμφανίζονται αντίστοιχα ως παράρτημα I και II στη παρούσα σύμβαση, καθώς και στο « Τεχνικό Δελτίο Έργου » του « Επιχειρησιακού Προγράμματος περιβάλλον » το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας σύμβασης:

1. Μελέτη: Ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων αναψυχής σε σχέση με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον – Διαχείριση επισκεπτών.
2. Κατασκευές και τεχνικές επεμβάσεις (Υποδομές πληροφόρησης και διακίνησης επισκεπτών).

2.1 Κατασκευή κέντρου πληροφόρησης Αγίου Πέτρου

- (αποκατάσταση υπάρχοντος κτιρίου)
 - 2.2 Κατασκευή κέντρου πληροφόρησης Κοσμά (αποκατάσταση υπάρχοντος κτιρίου)
 - 2.3 Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στη Βαμβακού
 - 2.4 Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στη Καστάνιτσα
 - 2.5 Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στην περιοχή Μουστού
 - 2.6 Διαδρομές ερμηνείας περιβάλλοντος
 - 2.7 Έργα ανάδειξης και αναβάθμισης φυσικού περιβάλλοντος
 - 2.8 Κατασκευή παρατηρητηρίου στην περιοχή Μουστού
 - 2.9 Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης στην περιοχή υγροτόπου Μουστού
3. Εξοπλισμός και προμήθειες – Μέσα ερμηνείας περιβάλλοντος
- 3.1 Εξοπλισμός Κέντρων Πληροφόρησης
 - 3.2 Εξοπλισμός Εργαστηρίου και παρατήρησης
 - 3.3 Εξοπλισμός περιπτέρων ενημέρωσης Καστάνιτσας και Μουστού
 - 3.4 Εξοπλισμός περιπτέρου ενημέρωσης Βαμβακούς
 - 3.5 Εξοπλισμός παρουσιάσεων για τα κέντρα πληροφόρησης
 - 3.6 Έκθεση ερμηνείας περιβάλλοντος κέντρων ενημέρωσης
4. Ενημέρωση – πληροφόρηση τοπικών φορέων, κατοίκων και επισκεπτών.
- 4.1 Βιβλίο για την περιοχή
 - 4.2 Ενημερωτικά φυλλάδια
 - 4.3 Χάρτης διαδρομών και βασικών χαρακτηριστικών του προγράμματος
 - 4.4 Διοργάνωση ημερίδων
 - 4.5 Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού (ταινία Video, σειρές διαφανειών)

- 4.6 Παραγωγή συστήματος πολυμέσων για την περιοχή
- 4.7 Ενημερωτικό έντυπο για την πορεία του προγράμματος

5. Διαχείριση - Υποστήριξη

ΑΡΘΡΟ 4

Γεωγραφική Περιοχή Εφαρμογής του Προγράμματος

4.1 Η εκτέλεση του προγράμματος γίνεται στην περιοχή του ορεινού όγκου του Πάρνωνα και του υγροτόπου Μουστού στα όρια των νομών Αρκαδίας και Λακωνίας.

ΑΡΘΡΟ 5

Πόροι - Χρηματοδότηση – Οικονομική Διαχείριση

- 5.1 Ο συνολικός προϋπολογισμός της εκτέλεσης του προγράμματος ανέρχεται στο ποσό των 652.850.000 δρχ. Οι πόροι αυτοί θα εκταμιεύονται από το « Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον » του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και αποτελούν Δημόσιες Επενδύσεις (της Δ/σης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού) του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
- 5.2 Το παραπάνω ποσό έχει εγγραφεί στη ΣΑΕ 075/2/9575559 και θα καταβληθεί από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
- 5.3 Είναι επιτρεπτή η σώρευση χρηματοδοτήσεων και από άλλες πηγές (όπως ενδεικτικά οι χρηματοδοτήσεις από φορείς που συμμετέχουν ή όχι στην παρούσα σύμβαση), προκειμένου να υπάρξει διεύρυνση του προγράμματος στα πλαίσια των στόχων της προγραμματικής αυτής σύμβασης.
- 5.4 Την οικονομική διαχείριση της Προγραμματικής Σύμβασης έχουν οι Δ/σεις Οικονομικών Υπηρεσιών των Νομαρχιακών

- Αυτοδιοικήσεων Αρκαδίας και Λακωνίας στις οποίες μεταβιβάζονται τα διάφορα ποσά από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ως εξής:
 - ο Στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας το ποσό των 564.470.000 δρχ.
 - ο Στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας το ποσό των 88.380.000 δρχ.

5.5 Οι Δ/σεις Οικονομικών Υπηρεσιών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Αρκαδίας και Λακωνίας εγγράφουν στα ετήσια προγράμματά τους τα ποσά που αντιστοιχούν στα έργα, μελέτες και ενέργειες όπως αυτά αναφέρονται στο παράρτημα II της προγραμματικής Σύμβασης και στο « Τεχνικό Δελτίο Έργου ». Με βάση τη νομοθεσία, τηρούν ειδικό λογαριασμό και καταγράφουν αναλυτικά τις ταμειακές ροές προς τρίτους, οφείλουν Δε να ενημερώνουν την Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα, για κάθε κίνηση του λογαριασμού παρέχοντας αντίγραφα των παραστατικών.

5.6 Η Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αρκαδίας μεταβιβάζει στην Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα το ποσό των 39.380.000 δρχ. σύμφωνα με το άρθρο 7.7.1., τα οποία αντιστοιχούν στην αποζημίωσή της για την υποστήριξη της Προγραμματικής Σύμβασης, καθώς και το ποσό των 39.740.000 δρχ., που αντιστοιχεί στις ενέργειες πληροφόρησης και ενημέρωσης, την υλοποίηση των οποίων αναλαμβάνει η Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα σύμφωνα με το άρθρο 7.5.5. και το παράρτημα II. Η αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα εκδίδει, για τα ποσά που της εκχωρούνται, προς τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας τα απαραίτητα νόμιμα παραστατικά.

5.7 Η Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λακωνίας μεταβιβάζει στην Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα το ποσό των 6.170.000 δρχ., σύμφωνα με το άρθρο 7.7.2., το οποίο αντιστοιχεί στην αποζημίωσή της για την υποστήριξη της προγραμματικής Σύμβασης. Η αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα εκδίδει, για τα ποσά που της εκχωρούνται, προς τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας τα απαραίτητα νόμιμα παραστατικά.

5.8 Για τη διαχείριση και υλοποίηση των αντικειμένων της Προγραμματικής Σύμβασης οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αρκαδίας και Λακωνίας οφείλουν να τηρούν ειδικό λογαριασμό και να καταγράφουν αναλυτικά τις ταμειακές ροές προς τρίτους.

ΑΡΘΡΟ 6

Χρονοδιάγραμμα Εκτέλεσης Προγράμματος

6.1 Το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του προγράμματος ανά τομέα δράσης παρουσιάζεται στο παράρτημα Ι και στο « Τεχνικό Δελτίο Έργου » που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας σύμβασης. Το χρονοδιάγραμμα μπορεί να τροποποιείται με απόφαση της Κοινής Επιτροπής, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 8 της παρούσας σύμβασης, ανάλογα με την πορεία του προγράμματος και τα χρονικά όρια του Β'Κ.Π.Σ. Αναλυτικότερο χρονοδιάγραμμα σε επίπεδο ενεργειών ανά τομέα δράσης συντάσσεται και αναπροσαρμόζεται κατά έτος με απόφαση της Κοινής Επιτροπής με βάση τις προκύπτουσες προτεραιότητες και τα αποτελέσματα του προγράμματος.

ΑΡΘΡΟ 7

Δικαιώματα και Υποχρεώσεις των Συμβαλλομένων

7.1 Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις:

7.1.1. Να χρηματοδοτήσει την εκτέλεση των έργων του προγράμματος, διατηρώντας την κυριότητα αυτών, με το ποσό που αναφέρεται στο άρθρο 5.1 της παρούσας, μεριμνώντας για την κατά έτος καταχώρηση και αναγραφή των αναγκαίων πιστώσεων στο αντίστοιχο έργο και τη μεταφορά τους στη Νομαρχία Ανατολικής Αττικής.

7.1.2. Να συνεργάζεται σε όλη τη διάρκεια της σύμβασης με τους άλλους συμβαλλόμενους και τα αρμόδια όργανά τους στην εκτέλεση του προγράμματος και να παρέχει κάθε αναγκαία βοήθεια στα πλαίσια του ρόλου και των δυνατοτήτων του για την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων στη σύμβαση αυτή.

7.1.3. Σε περίπτωση που απαιτείται η συνδρομή και άλλων κρατικών φορέων για την υλοποίηση του Προγράμματος της σύμβασης να παρεμβαίνει κατάλληλα και να συντονίζει τις ενέργειες των συμβαλλόμενων μερών προς τους φορείς αυτούς.

7.2 Η Περιφέρεια Πελοποννήσου αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις:

7.2.1. Να παρέχει κάθε αναγκαία διευκόλυνση σε οποιαδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη, τα συνεργεία κατασκευής και τους επιβλέποντες και να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο που αποσκοπεί στην απρόσκοπτη εκτέλεση του προγράμματος.

7.2.2. Να συνεργάζεται σε όλη τη διάρκεια της σύμβασης με τους άλλους συμβαλλόμενους και τα αρμόδια όργανά τους στην εκτέλεση του προγράμματος και να παρέχει κάθε αναγκαία βοήθεια στα πλαίσια του ρόλου και των δυνατοτήτων της για την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων στη σύμβαση αυτή.

7.3.3. Να ενημερώνει την Κοινή Επιτροπή της Προγραμματικής Σύμβασης για τον προγραμματισμό και την πορεία υλοποίησης των αντίστοιχων ΠΕΠ.

7.3 Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας ορίζεται φορέας υλοποίησης των έργων της προγραμματικής Σύμβασης στα όρια του Νομού Αρκαδίας και αναλαμβάνει τις παρακάτω υποχρεώσεις:

7.3.1. να υλοποιήσει τα κάτωθι αντικείμενα της Προγραμματικής Σύμβασης σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και τους προϋπολογισμούς των παραρτημάτων Ι και ΙΙ και του « Τεχνικού Δελτίου Έργου », προβαίνοντας σε όλες τις αναγκαίες κατά το νόμο διαδικασίες δημοπρατήσεων και προμηθειών:

→ **Μελέτη: Ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων αναψυχής σε σχέση με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον – Διαχείριση επισκεπτών.**

→ **Κατασκευές και τεχνικές επεμβάσεις (Υποδομές πληροφόρησης και διακίνησης επισκεπτών).**

- Κατασκευή κέντρου πληροφόρησης Αγίου Πέτρου (αποκατάσταση υπάρχοντος κτιρίου)
- Κατασκευή κέντρου πληροφόρησης Κοσμά (αποκατάσταση υπάρχοντος κτιρίου)
- Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στη Βαμβακού
- Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στη Καστάνιτσα
- Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στην περιοχή Μουστού
- Διαδρομές ερμηνείας περιβάλλοντος
- Έργα ανάδειξης και αναβάθμισης φυσικού περιβάλλοντος
- Κατασκευή παρατηρητηρίου στην περιοχή Μουστού
- Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης στην περιοχή υγροτόπου Μουστού

→ **Εξοπλισμός και προμήθειες – Μέσα ερμηνείας περιβάλλοντος**

- Εξοπλισμός Κέντρων Πληροφόρησης
- Εξοπλισμός Εργαστηρίου και παρατήρησης
- Εξοπλισμός περιπτέρων ενημέρωσης Καστάνιτσας και Μουστού
- Εξοπλισμός περιπτέρου ενημέρωσης Βαμβακούς
- Εξοπλισμός παρουσιάσεων για τα κέντρα πληροφόρησης
- Έκθεση ερμηνείας περιβάλλοντος κέντρων ενημέρωσης

7.3.2. Μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση έργων και ενεργειών, που έχει αναλάβει στα πλαίσια της προγραμματικής αυτής Σύμβασης, στη Διεύθυνση Δασών Αρκαδίας ή Λακωνίας, μετά από ομόφωνα απόφαση της Κοινής Επιτροπής. Για την εκτέλεση των έργων / ενεργειών αυτών οι Διευθύνσεις Δασών Αρκαδίας και Λακωνίας χρηματοδοτούνται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας, σύμφωνα με τους προϋπολογισμούς που αναγράφονται, για τα αντίστοιχα έργα και ενέργειες, στο παράρτημα II της σύμβασης αυτής και στο « Τεχνικό Δελτίο Έργου ».

7.3.3. Να παρέχει κάθε αναγκαία διευκόλυνση σε οποιαδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη, τα συνεργεία κατασκευής και τους επιβλέποντες και να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο που αποσκοπεί στην απρόσκοπτη εκτέλεση του προγράμματος.

7.3.4. Να διαθέτει τους αναγκαίους χώρους που χρειάζονται για την υλοποίηση του προγράμματος, σύμφωνα με τις προδιαγραφές των μελετών και να φροντίζει για την έκδοση των απαιτούμενων αδειών.

7.4. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας ορίζεται φορέας υλοποίησης των έργων της προγραμματικής Σύμβασης στα όρια του Νομού Λακωνίας και αναλαμβάνει τις παρακάτω υποχρεώσεις:

7.4.1. Να υλοποιήσει τα κάτωθι αντικείμενα της Προγραμματικής Σύμβασης σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και τους προϋπολογισμούς των παραρτημάτων I και II και του « Τεχνικού Δελτίου Έργου », προβαίνοντας σε όλες τις αναγκαίες κατά το νόμο διαδικασίες δημοπρατήσεων και προμηθειών:

→ **Κατασκευές και τεχνικές επεμβάσεις (Υποδομές πληροφόρησης και διακίνησης επισκεπτών).**

- Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στη Βαμβακού
- Διαδρομή ερμηνείας περιβάλλοντος Βαμβακού – Καταφύγιο ορειβατικού συλλόγου – Μεγάλη Τούρλα (συντήρηση και σήμανση)
- Έργα ανάδειξης και αναβάθμισης φυσικού περιβάλλοντος

→ **Εξοπλισμός και προμήθειες – Μέσα ερμηνείας περιβάλλοντος**

- Εξοπλισμός περιπτέρου ενημέρωσης Βαμβακούς

7.4.2. Μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση έργων και ενεργειών, που έχει αναλάβει στα πλαίσια της προγραμματικής αυτής Σύμβασης, στη Διεύθυνση Δασών Λακωνίας, μετά από ομόφωνα απόφαση της Κοινής Επιτροπής. Για την εκτέλεση των έργων / ενεργειών αυτών οι Διευθύνσεις Δασών Λακωνίας χρηματοδοτούνται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας, σύμφωνα με τους προϋπολογισμούς που αναγράφονται, για τα αντίστοιχα έργα και ενέργειες, στο παράρτημα II της σύμβασης αυτής και στο « Τεχνικό Δελτίο Έργου ».

7.4.3. Να παρέχει κάθε αναγκαία διευκόλυνση σε οποιαδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη, τα συνεργεία κατασκευής και τους επιβλέποντες και να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο που αποσκοπεί στην απρόσκοπτη εκτέλεση του προγράμματος.

7.4.4. Να διαθέτει τους αναγκαίους χώρους που χρειάζονται για την υλοποίηση του προγράμματος, σύμφωνα με τις προδιαγραφές των μελετών και να φροντίζει για την έκδοση των απαιτούμενων αδειών.

7.4 Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα αναλαμβάνει την τεχνική /συμβουλευτική υποστήριξη των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Αρκαδίας και Λακωνίας στη διαχείριση και το συντονισμό των δράσεων και των έργων για την υλοποίηση του προγράμματος. Αναλυτικότερα, αναλαμβάνει:

7.5.1. Την υποστήριξη των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Αρκαδίας και Λακωνίας στην οικονομική διαχείριση και διοίκηση του προγράμματος καθώς και τη διεκπεραίωση των ταμειακών συναλλαγών αυτού.

7.5.2. Την αποστολή στη Γραμματεία της Επιτροπής Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος περιβάλλον φωτοαντίγραφο κάθε παραστατικού δαπανών για το σύνολο του προγράμματος μόλις αυτό εκδοθεί.

7.5.3. Να ενημερώνει σε όλες τις φάσεις εκτέλεσης του Προγράμματος τη Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού και τη Γραμματεία της Επιτροπής Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού προγράμματος Περιβάλλον με την αποστολή αναλυτικών εκθέσεων ανά τρίμηνο στις οποίες θα περιγράφεται το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του έργου που έχει εκτελεσθεί και να τη διευκολύνει στην εποπτεία του συνόλου των έργων της προγραμματικής Σύμβασης. Στις οικονομικές εκθέσεις θα περιλαμβάνονται αντίγραφα όλων των παραστατικών δαπανών. Οι παραπάνω εκθέσεις υποβάλλονται, μέσω του Προέδρου της Κοινής Επιτροπής του άρθρου 8, στη Γραμματεία της Επιτροπής Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού προγράμματος Περιβάλλον.

7.5.4. Να υποστηρίζει τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αρκαδίας και Λακωνίας στη σύνταξη των αναγκαίων προδιαγραφών, τευχών δημοπράτησης και προκηρύξεων για τα έργα, τις ενέργειες, τις μελέτες και τις προμήθειες που προβλέπονται στα πλαίσια της προγραμματικής σύμβασης. Τέλος, σε συνεργασία με τους άλλους συμβαλλόμενους παρακολουθεί την πορεία του Προγράμματος συντάσσοντας κάθε αναγκαία έκθεση.

7.5.5. Να υλοποιήσει το αντικείμενο « Ενημέρωση – πληροφόρηση τοπικών φορέων, κατοίκων και επισκεπτών ». Στα πλαίσια του αντικειμένου αυτού αναλαμβάνει συγκεκριμένα την υλοποίηση των παρακάτω επί μέρους έργων και ενεργειών σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και τους προϋπολογισμούς των Παραρτημάτων Ι και ΙΙ και του « Τεχνικού Δελτίου Έργου ».

- Βιβλίο για την περιοχή
- Ενημερωτικά φυλλάδια
- Χάρτης διαδρομών και βασικών χαρακτηριστικών του προγράμματος
- Διοργάνωση ημερίδων
- Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού (ταινία Video, σειρές διαφανειών)
- Παραγωγή συστήματος πολυμέσων για την περιοχή
- Ενημερωτικό έντυπο για την πορεία του προγράμματος

Για την υλοποίηση των παραπάνω έργων / ενεργειών η Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα οφείλει να τηρεί διαδικασίες που να διασφαλίζουν δημοσιότητα και διαφάνεια.

7.5.6. Αναλαμβάνει την οργάνωση και υποστήριξη των συνεδριάσεων της Κοινής Επιτροπής και αποστέλλει τουλάχιστον 10 ημέρες πριν στα μέλη της Κοινής Επιτροπής κάθε σχετικό υλικό.

7.7 Συμφωνείται ότι η Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα δικαιούται αμοιβής για τη συνολική διαχείριση του προγράμματος που αναλαμβάνει. Το ύψος της αποζημίωσης αυτής ανέρχεται σε 45.550.000 δρχ. και κατανέμεται ως εξής:

7.7.1. Από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας μεταβιβάζεται στην Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα το ποσό των 39.380.000 δρχ.

7.7.2. Από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας μεταβιβάζεται στην Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα το ποσό των 6.170.000 δρχ.

Τα παραπάνω ποσά αποδίδονται υπό μορφή προκαταβολών σύμφωνα με την πορεία χρηματοδότησης του προγράμματος. Μπορούν σε να αναπροσαρμοστούν μετά από ομόφωνη απόφαση της Κοινής Επιτροπής.

7.8 Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα εκδίδει, για κάθε ποσό που εισπράττει, θεωρημένα τιμολόγια παροχής υπηρεσιών προς τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αρκαδίας και Λακωνίας αντίστοιχα. Οφείλει Δε να τηρεί ειδικό λογαριασμό και να καταγράφει αναλυτικά τις ταμειακές ροές προς τρίτους για τα ποσά που θα της μεταβιβαστούν στα πλαίσια της προγραμματικής αυτής σύμβασης.

ΑΡΘΡΟ 8

Κοινή Επιτροπή

8.1 Για τη διεύθυνση του έργου συνίσταται με την παρούσα σύμβαση Κοινή Επιτροπή που αποτελείται από επτά (7) κανονικά και επτά (7) αναπληρωματικά μέλη ως εξής:

1. Ένας εκπρόσωπος του ΥΠΕΧΩΔΕ και ο αναπληρωτής του που ορίζονται από το Γενικό Γραμματέα ΥΠΕΧΩΔΕ.
2. Ένας εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου και ο αναπληρωτής του, που ορίζονται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.
3. Ο Δ/ντής Δασών Ν. Αρκαδίας ως επιπρόσθετος εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ο αναπληρωτής του Δ/ντή Δασών ορίζεται μετά από απόφαση του Γ.Γ. της Περιφέρειας μετά από συνεννόηση με τη Δ/ση Δασών Αρκαδίας.
4. Ο Δ/ντής Δασών Ν. Λακωνίας ως επιπρόσθετος εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ο αναπληρωτής του Δ/ντή Δασών ορίζεται μετά από απόφαση του Γ.Γ. της Περιφέρειας μετά από συνεννόηση με τη Δ/ση Δασών Λακωνίας.
5. Ο Νομάρχης Αρκαδίας και ο αναπληρωτής του που ορίζεται από το Νομάρχη.
6. Ο Νομάρχης Λακωνίας και ο αναπληρωτής του που ορίζεται από το Νομάρχη.
7. Ένας εκπρόσωπος της Αναπτυξιακής Εταιρείας Πάρνωνα και ένας αναπληρωτής του.

8.2 Έργο της Κοινής Επιτροπής είναι η εποπτεία της εκτέλεσης του έργου και η έγκριση του χρονοδιαγράμματος και των άλλων όρων της σύμβασης.

8.3 Η κοινή Επιτροπή εισηγείται στους συμβαλλόμενους κάθε τι που κρίνει σκόπιμο για την καλή εκτέλεση του Προγράμματος.

8.4 Η Κοινή Επιτροπή συγκαλείται στην πρώτη συνεδρίασή της από τον Πρόεδρό της (βλέπε άρθρο 8.6) το αργότερο σε διάστημα τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης και εγκρίνει Κανονισμό Λειτουργίας της, αναθέτονται επίσης και ειδικά

καθήκοντα στα μέλη της. Συγκαλείται από τον Πρόεδρό της τακτικά μια φορά το τρίμηνο και έκτακτα όταν το ζητήσουν τουλάχιστον τέσσερα (4) μέλη, συνεδριάζει έγκυρα αν παρευρίσκονται ή αντιπροσωπεύονται στη συνεδρίαση τα πέντε από τα επτά μέλη της και αποφασίζει για κάθε θέμα με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της, εκτός αν για συγκεκριμένες αποφάσεις προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση αυτή. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου της Κοινής Επιτροπής.

- 8.5 Η Επιτροπή συνεδριάζει στην Τρίπολη ή τη Σπάρτη ή όπου αλλού συμφωνήσει η πλειοψηφία των μελών της.
- 8.6 Πρόεδρος της Κοινής Επιτροπής ορίζεται ο Νομάρχης Αρκαδίας και ο Νομάρχης Λακωνίας ή οι μόνιμοι αναπληρωτές τους, οι οποίοι εναλλάσσονται ανά έτος. Στην πρώτη συνεδρίαση της Κοινής Επιτροπής ορίζεται ένας από τους δύο Νομάρχες ως πρώτος Πρόεδρος της Κοινής Επιτροπής.
- 8.7 Οι προδιαγραφές και διαδικασίες ανάθεσης μελετών, έργων και ενεργειών εγκρίνονται από την Κοινή Επιτροπή. Τα μέλη της Κοινής Επιτροπής ενημερώνονται εγγράφως για τα κριτήρια επιλογής και την επιλογή των αναδόχων. Πλήρης φάκελος εκδηλώσεων ενδιαφέροντος, κριτηρίων επιλογής και απόφασης επιλογής με τεκμηρίωση αυτής κατατίθεται για ενημέρωση στην Κοινή Επιτροπή.
- 8.8 Με ομόφωνη απόφαση της Κοινής Επιτροπής μπορεί να ανατίθεται από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αρκαδίας και Λακωνίας η εκτέλεση έργων και ενεργειών, που προβλέπονται στην Προγραμματική Σύμβαση, στις Δασικές Υπηρεσίες των Νομών Αρκαδίας και Λακωνίας. Για την εκτέλεση των έργων / ενεργειών αυτών οι Διευθύνσεις Δασών Αρκαδίας και Λακωνίας χρηματοδοτούνται από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αρκαδίας

και Λακωνίας σύμφωνα με τους προϋπολογισμούς που αναγράφονται για τα αντίστοιχα έργα και ενέργειες στο παράρτημα ΙΙ της σύμβασης αυτής και στο « Τεχνικό Δελτίο Έργου ».

ΑΡΘΡΟ 9

Διάρκεια ισχύος της Προγραμματικής Σύμβασης

9.1 Η συνολική διάρκεια της προγραμματικής σύμβασης καλύπτει το διάστημα από της υπογραφής της έως τις 31.12.1999.

9.2 Η διάρκεια της σύμβασης μπορεί να τροποποιηθεί με αιτιολογημένη απόφαση της Κοινής Επιτροπής, αν αυτό επιβάλλεται από το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του προγράμματος. Σε κάθε όμως περίπτωση η συνολική διάρκεια θα είναι ίση με τη διάρκεια του Δευτέρου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

ΑΡΘΡΟ 10

Φορείς Υλοποίησης

10.1 Φορείς υλοποίησης των αντικειμένων της προγραμματικής σύμβασης αυτής ορίζονται οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αρκαδίας και Λακωνίας.

ΑΡΘΡΟ 11

Φορέας Διαχείρισης

11.1 Μέχρι τη σύσταση Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 1650/86, φορέας Διαχείρισης των έργων που θα εκτελεσθούν στα πλαίσια της προγραμματικής σύμβασης είναι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας για τα έργα στο Νομό Αρκαδίας

και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας για τα έργα στο Νομό Λακωνίας.

11.2 Φορέας Διαχείρισης για τα έργα που θα κατασκευαστούν σε Δημόσιες Δασικές Εκτάσεις είναι η αντίστοιχη Δασική Υπηρεσία όπως προβλέπεται από την Απόφαση 66102/970 της 23.12/14.3.1995 (ΦΕΚ 170 Β) παρ. Α.4. Η διαχείριση των έργων μπορεί να μεταβιβαστεί σε άλλο φορέα κατά τα οριζόμενα στην παρ. Α.5. της παραπάνω Απόφασης και μετά τη σύσταση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του άρθρου 21 του Ν. 1650/86 σε αυτήν.

11.3 Με ομόφωνη απόφαση της Κοινής Επιτροπής και για όσο διαρκεί η Προγραμματική Σύμβαση μπορεί για το σύνολο το έργων ή μέρος αυτών, η διαχείριση να ανατεθεί σε άλλο φορέα, που συμβάλλεται στην Προγραμματική αυτή σύμβαση. Από τη διαδικασία αυτή εξαιρούνται τα έργα του άρθρου 11.2.

ΑΡΘΡΟ 12

Τελικές Διατάξεις

- 12.1 Καμία τροποποίηση της προγραμματικής σύμβασης δεν αναγνωρίζεται χωρίς έγγραφο που υπογράφεται από εκπροσώπους των συμβαλλομένων μερών, εξουσιοδοτημένους σύμφωνα με το νόμο.
- 12.2 Η μη άσκηση δικαιωμάτων ή η παράλειψη υποχρεώσεων από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος ή η ανοχή καταστάσεων αντίθετων προς την προγραμματική σύμβαση ή καθυστέρηση στη λήψη μέτρων που προβλέπει η σύμβαση αυτή από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραίτηση των συμβαλλόμενων μερών από δικαιώματα ή απαλλαγή από υποχρέωσή τους ή αναγνώριση δικαιωμάτων

στα συμβαλλόμενα μέρη που δεν αναγνωρίζονται από την προγραμματική αυτή Σύμβαση.

12.3 Η σύμβαση αυτή μπορεί να διευρύνεται με τη συμμετοχή και άλλων μερών μετά από ομόφωνα απόφαση των συμβαλλομένων σε αυτή τη σύμβαση.

12.4 Η παρούσα είναι σύμβαση πλαίσιο και μπορεί να εξειδικεύεται κάθε φορά, με ειδικές προγραμματικές συμβάσεις.

Αυτά συμφώνησαν, συνολόγησαν και συναποδέχτηκαν τα συμβαλλόμενα μέρη και προς απόδειξη αφού αναγνώστηκε η σύμβαση αυτή και υπογράφεται σε εφτά (7) αντίτυπα κατά τα ακόλουθα:

ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ο Υπουργός

Ο Γενικός Γραμματέας

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΤΣΙΓΚΟΣ

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤ/ΣΗ
ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤ/ΣΗ
ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Ο Νομάρχης

Ο Νομάρχης

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΝΩΝΑ

Η πρόεδρος

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΕΡΓΩ/ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1/97	2/97	3/97	4/97	1/98	2/98	3/98	4/98	1/99	2/99	3/99	4/99
1. Μελέτη: Ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων αναψυχής...												
2. Κατασκευές και τεχνικές επεμβασεις (Υποδομές πληροφόρησης/ διακίνησης επισκεπτών)												
2.1 Κατασκευή κεντρου πληροφορησης Αγίου Πέτρου (αποκατάσταση υπάρχοντος κτηρίου)												
2.2 Κατασκευή κεντρου πληροφορησης Κοσμά (αποκατάσταση υπάρχοντος κτηρίου)												
2.3 Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στη Βαμβακού												
2.4 Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στη Καστάνιτσα												
2.5 Κατασκευή περιπτέρου ενημέρωσης στην περιοχή Μουστού												
2.6 Διαδρομές ερμηνείας περιβάλλοντος												
2.7 Έργα ανάδειξης προστασίας και ανιβάθμισης φυσικού περιβάλλοντος												
2.8 Κατασκευή περιπτέρου στην περιοχή Μουστού												
2.9 Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης στη περιοχή Μουστού												
3. Εξοπλισμός και προμήθειες - Μέσα ερμηνείας περιβάλλοντος												
3.1 Εξοπλισμός Κέντρων Πληροφόρησης												
3.2 Εξοπλισμός εργαστηρίου και παρατήρησης												
3.3 Εξοπλισμός περιπτέρων ενημέρωσης Καστάνιτσας και Μουστού												
3.4 Εξοπλισμός περιπτέρου ενημέρωσης Βαμβακούς												
3.5 Έκθεση ερμηνείας περιβάλλοντος κέντρων ενημέρωσης												
4. Ενημέρωση - πληροφόρηση τοπικών φορέων, κατοίκων και επισκεπτών												
4.1 Βιβλίο για την περιοχή												
4.2 Ενημερωτικά φυλλάδια												
4.3 Χάρτες διαδρομών και βασικών χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος												
4.4 Διοργάνωση ημερίδων												
4.5 Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού (ταινία Video, σειρές διαφανειών)												
4.6 Παραγωγή συστήματος πολυμέσων για την περιοχή												
4.7 Ενημερωτικό έντυπο για την πορεία του προγράμματος												
5. Διαχείριση - Υποστήριξη												

Χρόνος σε τρίμηνα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΑΡΝΩΝΑ - ΜΟΥΣΤΟΥ

Εργο/ Ενέργεια	1997		1998		1999		Σύνολο		Γεν. Σύν.
	Ν.Α.	Ν.Λ.	Ν.Α.	Ν.Λ.	Ν.Α.	Ν.Λ.	Ν.Α.	Ν.Λ.	
1. Μελέτη: Ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων αναψυχής...	18,13						18,13	0,00	18,13
2. Κατασκευές και τεχνικές επεμβάσεις									
2.1. Κατασκευή κέντρου πληροφόρησης Αγίου Πέτρου (αποκατάσταση κτιρίου)	69,55		40,00				109,55	0,00	109,55
2.2. Κατασκευή κέντρου πληροφόρησης Κοσμά (αποκατάσταση κτιρίου)	15,96						15,96	0,00	15,96
2.3. Κατασκευή περιπτερού ενημέρωσης στη Βαμβακού		7,00					0,00	7,00	7,00
2.4. Κατασκευή περιπτερού ενημέρωσης στη Καστάνιτσα	6,07						6,07	0,00	6,07
2.5. Κατασκευή περιπτερού ενημέρωσης στην περιοχή Μουστού			29,72				29,72	0,00	29,72
2.6. Διαδρομές ερμηγείας περιβάλλοντος	22,00	11,00	24,00	5,21			46,00	16,21	62,21
2.7. Έργα ανάδειξης προστασίας και αναβάθμισης φυσικού περιβάλλοντος	57,00	22,00	35,00	12,00	22,71	15,00	114,71	49,00	163,71
2.8. Κατασκευή παρατηρητηρίου στην περιοχή Μουστού			2,25		1,00		3,25	0,00	3,25
2.9. Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης στη περιοχή Μουστού			3,04		2,00		5,04	0,00	5,04
Σύνολο	170,58	40,00	134,01	17,21	25,71	15,00	330,30	72,21	402,51
3. Εξοπλισμός και προμήθειες - Μέσα ερμηγείας περιβάλλοντος									
3.1. Εξοπλισμός Κέντρων Πληροφόρησης			23,11				23,11	0,00	23,11
3.2. Εξοπλισμός εργαστηρίου και παρατήρησης			9,91				9,91	0,00	9,91
3.3. Εξοπλισμός περιπτέρων ενημέρωσης Καστάνιτσας και Μουστού			13,21				13,21	0,00	13,21
3.4. Εξοπλισμός περιπτερού ενημέρωσης Βαμβακού			14,76	10,00			14,76	10,00	24,76
3.5. Έκθεση ερμηγείας περιβάλλοντος κέντρων ενημέρωσης			39,94		36,00		75,94	0,00	75,94
Σύνολο	0,00	0,00	100,93	10,00	36,00	0,00	136,93	10,00	146,93
4. Ενημέρωση - Πληροφόρηση τοπικών φορέων, κατοίκων και επισκεπτών									
4.1. Βιβλίο για την περιοχή	3,00		2,00		2,64		7,64	0,00	7,64
4.2. Ενημερωτικά φυλλάδια	1,60		1,39		3,00		5,99	0,00	5,99
4.3. Χάρτης διαδρομών και βασικών χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος	0,55		1,00		1,00		2,55	0,00	2,55
4.4. Διοργάνωση ημερίδων	1,45		0,40		0,70		2,55	0,00	2,55
4.5. Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού (ταινία Video, σειρές διαφανειών)			3,00		7,19		10,19	0,00	10,19
4.6. Παραγωγή συστήματος πολυμέσων για την περιοχή			3,00		4,64		7,64	0,00	7,64
4.7. Ενημερωτικό έντυπο για την πορεία του προγράμματος	1,40		0,88		0,90		3,18	0,00	3,18
Σύνολο	8,00	0,00	11,67	0,00	20,07	0,00	39,74	0,00	39,74
5. Διαχείριση - Υποστήριξη	14,75	3,00	18,50	2,04	6,13	1,13	39,38	6,17	45,55
ΣΥΝΟΛΟ/ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑ	211,46	43,00	265,10	29,25	87,91	16,13	564,47	88,38	652,85
ΣΥΝΟΛΟ/ ΕΤΟΣ	254,46		294,36		104,04		652,84		

Τιμές σε εκατομ. δρχ. μ. ΦΠΑ (18%), ΓΕΟΕ (εκτίμηση 18% στο Τεχνικό Δελτίο), Απόβλεπτα. (εκτίμηση στο ΤΔ 10%) και αναγωγή στο Μέσο Τρίμηνο Δαπανών.
 Ν.Α: Νομ. Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας, Ν.Λ: Νομ. Αυτοδιοίκηση Λακωνίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην εργασία αυτή επιδιώξαμε να προσεγγίσουμε το θεσμό των Προγραμματικών συμβάσεων σφαιρικά, κάνοντας μια αναδρομή στην εξέλιξή του, από το 1984 έως σήμερα, δίνοντας την έννοια και το σκοπό τους μέσα από τα στοιχεία που τις απαρτίζουν. Αναφερθήκαμε στον νομικό χαρακτήρα των προγραμματικών συμβάσεων, στο δίκαιο που τις διέπει και στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων σε διαφορές που προκύπτουν από την εφαρμογή τους. Παραθέσαμε απόψεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τη Συνταγματική έκφραση των Προγραμματικών Συμβάσεων, καθώς και προτάσεις για τη στήριξη και προστασία τους και τις πιθανές προοπτικές τους.

Επίσης, παραθέσαμε σχέδια προγραμματικών συμβάσεων ενώ ακόμα παραθέτουμε στο « ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ » της παρούσας εργασίας μας και αυτούσια κείμενα προγραμματικών συμβάσεων που έχουν υλοποιηθεί, για την καλύτερη κατανόηση του θέματος.

Το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος θεσμός εφαρμόζεται στη χώρα μας μόνο δεκαπέντε χρόνια έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει αρκετή βιβλιογραφία και τα στοιχεία που μπορέσαμε να συλλέξουμε ήταν περιορισμένα.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε λόγω της φύσης του θεσμού, ειδικά στη νομική προσέγγιση ήταν αρκετές. Η ευρύτητα εφαρμογής, το εύπλαστο αλλά και η δυναμική του θεσμού, δημιουργούν σημαντικά ερμηνευτικά προβλήματα. Πρόσθετη δυσχέρεια όχι μόνο για την ερμηνεία αλλά κατ' επέκταση και για την εφαρμογή του

θεσμού βρίσκεται στο ότι ούτε η θεωρεία ούτε η νομολογία έχουν καταπιάσσει ειδικά με τα θέματα που θέτει.

Εντούτοις, κατά κοινή παραδοχή ο θεσμός των προγραμματικών συμβάσεων αποτελεί ένα δυναμικό εργαλείο για την εκπλήρωση της αποστολής των Ο.Τ.Α. στη σύγχρονη κοινωνία και στις σύγχρονες αντιλήψεις το οποίο πρέπει και υποχρεούται να το χρησιμοποιούν σε όσο το δυνατόν ευρύτερη κλίμακα για να μπορέσουν να εκτελέσουν μεγάλα αναπτυξιακά έργα και να παράσχουν υπηρεσίες στις κοινωνίες τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Π. Δαγτόγλου: Γενικό διοικητικό Δίκαιο, Αθήνα 1984
2. Τεύχος ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α.: Προγραμματικές Συμβάσεις, Ένας Νέος Θεσμός στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, Αθήνα Αύγουστος 1986
3. Σπυρ. Φλογαΐτης: Το Ελληνικό Διοικητικό σύστημα, εκδόσεις Σάκκουλα
4. Αλεξ. Παπαδόπουλος: Η φιλοσοφία και οι επιδιώξεις του νέου θεσμού των Προγραμματικών Συμβάσεων, περ. « Επιθεώρηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης », τευχ. Οκτωβρίου 1984
5. Στέλιος Μπαμπάς: Προγραμματικές Συμβάσεις « Νέοι Θεσμοί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση » εκδ. ΕΕΤΑΑ 1989
6. Εισήγηση Προκ. Παυλόπουλου στο « Συμπόσιο για τις συμβασιακές πολιτικές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης » ΕΕΤΑΑ Ιανουάριος 1989
7. Μάρκος Καραναστάσης: Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας, Αθήνα 1998
8. Άννα Λιγωμένου: Οι Προγραμματικές Συμβάσεις, ΕΛΛΔ 1998
9. Σπυρ. Παππάς: Η Δικαστική επίλυση των Διαφορών από τις Π.Σ. Δ. 20